T.C.

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ

GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ

TEKSTİL VE MODA TASARIMI ANASANAT DALI

Yüksek Lisans Tezi

KADIN GİYSİ MODÜLLERİNDE ÜÇ BOYUTLU GEOMETRİK FORMLARIN TASARIM VE ÜRETİMİNDE YENİLİKÇİ YAKLAŞIMLAR

Hazırlayan

Hilal KARACA

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Selda KOZBEKÇİ AYRANPINAR

İZMİR / 2020

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum "Kadın Giysi Modüllerinde Üç Boyutlu Geometrik Formların Tasarım ve Üretiminde Yenilikçi Yaklaşımlar" adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını, yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilenden oluştuğunu ve bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir, bunu onurumla doğrularım.

02/ 06/ 2020

Hilal KARACA

TUTANAK

Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü' nün ..... / ..... / ..... tarih ve ..... sayılı toplantısında oluşturulan jüri, Lisanüstü Öğretim Yönetmeliği' nin ..... maddesine göre Tekstil Anasanat Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Hilal Karaca'nın **Kadın Giysi Modüllerinde Üç Boyutlu Geometrik Formların Tasarım ve Üretiminde Yenilikçi Yaklaşımlar** konulu tezi incelenmiş ve aday ..... / ..... / ..... tarihinde, saat .....'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra ..... dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından jüri üyelerine sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin ..... olduğuna oy ..... ile karar verilmiştir.

BAŞKAN

ÜYE ÜYE

ÖZET

Kadın giysi modüllerinde üç boyutlu geometrik formların kullanıldığı yenilikçi tasarımların üretilebilmesi için gerekli olan kalıp yapım tekniklerini ve farklı malzemelerin bir araya geldiği yapısal çalışmaların incelenmesini amaçlamayan bu tez çalışmasının sanat, mimari ve modanın iç içe geçtiği yeni tasarımlar için kaynak teşkil edeceğine inanılmaktadır. Bu doğrultuda tez çalışmasına temel kazandırmak için tarihsel süreç içerisinde geometrik formların ilk olarak nasıl uygulandığı araştırılmıştır. Teknik bir alt yapı sunabilmeyi hedeflemiş olan bu çalışmada, günümüzde geometrik formları barındıran tasarımların ne tür teknikler ve malzemeler kullanılarak yapılabileceğine değinilmiştir. Ayrıca incelenmiş olan tekniklerden biri olan kalıp manipülasyonu tekniği kullanılarak üç boyutlu geometrik formların uygulandığı yeni tasarımlara yer verilmiştir.

ABSTRACT

In this dissertation, it is aimed to examine pattern-making techniques and structural studies made by gathering different kind of materials, which use three dimensional geometrical shapes to produce innovative designs in women's outfit modules. It is believed that the study will create resource to new designs in interdisciplinary studies by combining art, architecture and fashion. Accordingly, it has been searched how geometric forms were firstly implemented within historical process to provide a basis for the thesis. In this study, which is aim to offer to a technical infrastructure, it has been mentioned what kind of techniques and materials can be used in designs with geometrical shapes in recent times. In addition, the study includes the new designs with three dimensional shapes prepared by using pattern manipulation technique, which is one of the examined techniques in this thesis before.

ÖNSÖZ

Yaşamakta olduğumuz 21. Yüzyılda teknoloji artık o kadar gelişti ki, dünyanın bir ucundaki anlık olaylara hiçbir zorluk çekmeden oturduğumuz yerden eşlik edebiliyoruz. Etkileşim ve ilişki halinde olma durumu da mevcut deneyimlerimizi dünya ile paylaşma isteği uyandırıyor. Bunun en çok deneyimlendiği alanlardan biri de modadır. Bununla birlikte tasarımcılar da artık yenilikçi tasarımlarıyla isimlerinden söz ettirmek ve fark yaratmak eğilimi içindeler. Hayal güçlerinin de ötesinde malzemeler ve tekniklerle tasarımlar yapmak tasarımcının hem sanatsal olguları içinde çalışmasını hem de matematik, fizik, kimya hatta kimi zaman biyoloji gibi önemli konular hakkında da bilgi sahibi olması gerektiğini ortaya çıkarmış oldu. Tasarımcı bir giysi tasarlarken kumaşını ya da oluşturduğu avangart tasarımında kullanacağı teknik ve dikkat çekici malzemeyi farklı kullanabilir ya da kalıp olarak yeni arayışlara girer. Ben de aynı istekle, üç boyutlu geometrik formların kadın giysilerinde kullanımını anlatmaya çalıştığım bu tez çalışmasının, kalıpsal olarak yeniliklere açık olan tasarımcılar için önemli bir kaynak olabileceğinin inancındayım.

Araştırmamı yaparken, klasik ve temel kalıp kitaplarının bu çalışmaya sadece temel oluşturacağı ve bu tip geometrik üç boyutlu ve hacimli giysilerin yapımına destek olan kalıp kitaplarının da fazla olmamasından dolayı biraz sıkıntılı bir araştırma süreci geçirdim. Mimarlık, heykel, sanat ve moda arasındaki ilişkilere değinen kaynaklarda, bu tarz çalışmalar yapmış olan tasarımcıların incelenmesi de araştırma sürecimde çok faydalı oldu.

Özellikle lisans ve yüksek lisans eğitimimin başlangıcından beri, tez danışmanım olmasının ötesinde, kendime güvenmem gerektiğini, her zaman için başarabilecek potansiyelim olduğunu, içinde bulunduğumuz bu zor zamanlarda bile uzaktan da olsa tüm sevgisiyle hatırlatmaya devam eden çok değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Selda Kozbekçi Ayranpınar'a bir kez daha yürekten teşekkür ve minnetlerimi sunmak isterim.

Eğitimim boyunca bana Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde yüksek lisans yapmanın çok büyük bir şans olduğunu ve bölümümü huzur dolu bir yuva gibi hissettiren birbirinden değerli hocalarıma ve çalışma arkadaşlarıma, tezi yazdığım süre boyunca sürekli dinamik olmamı sağlayan sevgili eşim Aykor Karaca'ya, iş yerinden ve çalışma tempomdan belirli zamanlarda uzak kalabilmemi sağlayan ve gerektiğinde malzeme desteği veren değerli Akar Tekstil Ailesi ve Sayın Hayrettin Akar'a, aynı şekilde Farbe Tekstil Ailesine ve Sayın Emre Kızılgüneşler'e teşekkürü borç bilirim.

Bu çalışmayı yasamım boyunca sahip olduğum maddi ve manevi tüm değerlerin mimarları olan sevgili anneme, babama ve kardeşime adıyorum.

Hilal Karaca, 2020

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ……ii

TUTANAK……..……iii

ÖZET……...…….……iv

ABSTRACT…….…...…...v

ÖNSÖZ…….……...…vi

İÇİNDEKİLER……..……viii

ŞEKİLLER LİSTESİ……..……..……xi

GİRİŞ……...……1

1. BÖLÜM

TARİHSEL SÜREÇTE ÜÇ BOYUTLU YAKLAŞIMLARLA UYGULANMIŞ KADIN GİYSİ MODÜLLERİ

1.1. Kol Uygulamaları ……..……5

1.2. Yaka Uygulamaları ……..21

1.3. Etek Uygulamaları …….……..27

2. BÖLÜM

GİYSİDE GEOMETRİK ÜÇ BOYUT UYGULAMA TEKNİKLERİ

2.1. Kalıp Manipülasyonu …….…....45

2.1.1. Beden Modüllerinde Yapılan Kalıp Manipülasyonları……54

2.1.2. Kol Modüllerinde Yapılan Kalıp Manipülasyonları……71

2.2. Heykelsi (Yapısal) Giysiler …….....76

3.BÖLÜM

KOLEKSİYONLARINDA ÜÇ BOYUTLU YENİLİKÇİ YAKLAŞIMLAR UYGULAYAN ÇAĞDAŞ TASARIMCILAR

3.1. Çağdaş Tasarımcılar ve Tasarımları …….….87

3.2. Geometrik veya Heykelsi Formlar Tasarlayan Diğer Tasarımcılar ……...122

4. BÖLÜM

KOLEKSİYON ÇALIŞMASI

4.1. Koleksiyon Hikayesi …….……132

4.2. Tasarım Detayları ……..…134

4.3. Tasarım 1 ……...…137

4.4. Tasarım 2 ……...…146

4.5. Tasarım 3 ……151

SONUÇ……..155

KAYNAKÇA……158

ÖZGEÇMİŞ

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. VII. Henry'nin son karısı Catherine Parr ……6

Şekil 2. Prenses Elizabeth, 1559, Windsor Castle, The Royal Collection……7

Şekil 3. Portekiz Kralı Manuel'in kızı, V.Charles'ın eşi Isabella (1503-1539) portresi Ulusal Prado Müzesi, Madrid……8

Şekil 4. Elisabeth dönemi kadın giysilerindeki kol örnekleri……...8

Şekil 5. Elisabeth dönemi kadın giysisi örnek çizimi……...9

Şekil 6. Omuzunda şerit parçalamaları olan bir kol görseli……...……...10

Şekil 7. 1565'ten sonra Saksonya seçmeni Danimarka'dan Anna, Kunsthistorisches Müzesi Viyana……...……...10

Şekil 8. Omuz tepe noktası işten balen ya da kemik benzeri bir materyal ile destekli model. ……...……...11

Şekil 9. Kolları işlemeli ve içi dolgulu elbisesi içinde Elizabeth portresi…….……..12

Şekil 10. Kırmızı Elbiseli Kadın - Moroni, Giovanni Battista (1521-1580) yağlı boya çalışması, Alte Meister (Eski Ustalar) Resim Galerisi……..13

Şekil 11. 1572, Kraliçe Elizzabeth omuzları yastık dolgulu koları olan bir elbise içerisinde. ……..……...13

Şekil 12. Elisabeth dönemi giysi örneği çizimi…….……...14

Şekil 13. 1634-1635 Sir Anthony van Dyck- Bilinmeyen Leydi Portresi…….……..15

Şekil 14. İngiliz şair Anne Killigrew portresi 1637……..……16

Şekil 15. İngiltere Kralı I. Charles'ın eşi Henrietta Maria'nın portresi 1638, tafta…...17

Şekil 16. 1840 yılından bir gezi elbisesi görseli…….18

Şekil 17. 1896 yılında ipek kumaştan dikilmiş kabarık kollu bir gelinlik modeli……..18

Şekil 18. 1833-1834 yılı arası, yürüyüş elbisesi……..19

Şekil 19. 1830'larda elbisenin altından giyilen kombinezon ve kol desteği görseli…...20

Şekil 20. 1830'lar kuş tüyü yastıklı kol desteği görseli. Amerika Birleşik Devletleri....20

Şekil 21. V&A müzesinde 1820 ve 1830'larda kol desteğinin elbise altında nasıl gözüktüğünü anlatan görseller…….…21

Şekil 22. Elizabeth dönemi yaka örnekleri……..22

Şekil 23. İçi tel ile desteklenmiş damla şeklindeki yaka görseli…….23

Şekil 24. İspanya Prensesi Isabella Clara Eugenia nın bir portresi…….24

Şekil 25. 1620'li yılarda Fransız Bourbon Ailesinden İspanya Kraliçesi Elisabeth, sekiz şeklindeki derin dantelli ruff yakalıklı elbisesi içerinde, Ulusal Prado Müzesi, Madrid…….....24

Şekil 26. 1625 Maria van Ghinderdeuren portresi, Mayer van den Bergh müzesi Antwerp……...25

Şekil 27. 1588-1650 bir kadın portresi, Christie's Satış Ofisi Amsterdam……26

Şekil 28. 1633'de Hollandalı ressam Jan Daemen Cool tarafından resmedilen Adriana can der Aa portresi, Kuzey Karolayna Sanat Müzesi, Amerika Birleşik Devletleri…...26

Şekil 29. İç etek olarak adlandırılan Fransız petticoatları (jüponlar) gösterişli kadın silüetinin en önemli parçasıydı……28

Şekil 30. Çeşitli iç etekler, dolgu pedleri ve çemberin kalıplarının nasıl olduğunu anlatan bir çizim…….…….29

Şekil 31. Rulo dolgulu krinolinler…….…….30

Şekil 32. Tarihsel süreçte kullanılan jüponların resmedildiği bir görsel. …….…..….31

Şekil 33. Yanlara doğru boyut veren sepet….……...…….32

Şekil 34. 1750-1780 yılları arasında keten ve sert bir malzemeden yapılan yanlara doğru genişleyen jüpon görseli. …….……..….33

Şekil 35. 1750 Robe à la francaise - The Metropolitan Museum of Art, New York…..33

Şekil 36. 1755-1760 Robe à la francaise, Victoria And Albert Museum, London…….34

Şekil 37. 1765 -Robe à la Française -The Metropolitan Museum of Art, NewYork….35

Şekil 38. 1775-1780- Robe à la francaise, Victoria And Albert Museum, London…....35

Şekil 39. 19.yy ortaları krinolin iç etek (jupon) , Metropolitan Museum of art gallery collection…….36

Şekil 40. 19.yy ortaları kafes krinolin iç etek, Metropolitan Museum of Art Gallery Collection.……..…..37

Şekil 41. 1858 İngiliz markası Douglas & Sherwood'un patentli ayarlanabilir krinolini……...37

Şekil 42. Douglas & Sherwood tarafından üretilen Balmoral krinolin tasarımı hem çember hem de renkli bir etekle birlikte yapılmıştır……..38

Şekil 43. 1871 yılından kalma metal teller ve pamuk kumaş ile yapılan bir jupon görseli. The New York Historical Society (by exchange) and Louise Moore Van Vleck Gift, 1985…….……38

Şekil 44. 19. yy ortaları 1850'ler metal yapılı jüpon, Metropolitan Museum of Art Gallery Collection……..……...39

Şekil 45. Bu on dokuzuncu yüzyıl "yüksek teknoloji" yapısı ile birlikte, hem yapısal hem de dekoratif eleman olarak hizmet veren dantel süslemeli pamuk paneldir. The Jacqueline Loewe Fowler Costume Collection……..……...39

Şekil 46. 1885 yılından keten ve metal şeritli sepet görseli. Brooklyn Museum Costume Collection-The Metropolitan Museum of Art…….40

Şekil 47. 1885 yılından keten ve metal şeritli bir etek desteği görseli. Brooklyn Museum Costume Collection-The Metropolitan Museum of Art…….….40

Şekil 48. Günümüzde satılmaya devam eden bir rulo dolgu görseli……...41

Şekil 49. Günümüzde kullanılan jüpon çeşitleri……42

Şekil 50. Düz bir beden kalıbın üzerindeki pensler……46

Şekil 51. Farklı pens pozisyonları……...47

Şekil 52. kalıbı eksenlerden işaretleyip, kesip dağıtıp, yeni kalıbı etrafından çizerek oluşturma tekniği.……....48

Şekil 53. Deseni pens orta noktasından sabitleyip döndürerek yeni kalıp oluşturma….48

Şekil 54. Düz çizgiler çizerek sepet görünüm verilmiş kalıp……..……49

Şekil 55. Penslerinden kesilip, yayılmış kalıp…….……50

Şekil 56. Düz bir yüzey üzerine entegre edilmiş kare prizma görseli…….…….51

Şekil 57. Kare prizmanın kalıp olarak entegrasyonunu açıklayan görsel…….52

Şekil 58. Üç adet kare prizmanın bir bedene yerleşimi……...53

Şekil 59. Ön beden üzerinde uygulanmış üçgen prizma yükseltileri…….……..54

Şekil 60. Beden kalıbını penslerini kapatarak üç ana parça olarak ayırılmış görselleri…….…….55

Şekil 61. Üç ana parçaya bölündükten sonra üçgen prizma oluşturulacak hatların çizimi. …….…...….55

Şekil 62. Bir dik üçgen ve h ölçüsü bu dik üçgenin hipotenüsünü temsil eder……...56

Şekil 63. Çizilen üçgen parçaların hipotenüsünü hesaplama…….……..56

Şekil 64. Hipotenüsü hesaplanarak yeniden çizilmiş kalıp…….…..……..57

Şekil 65. Kalıp bireşim yerlerinden bir araya getirilmiş kalıp ve oluşturduğu prizma yüzey görseli……..……...……..……..57

Şekil 66. Yenilikçi desen üreticisi ve tasarımcısı Shingo Sato'nun Youtube üzerinden hazırladığı online üç boyutlu form entegre etme tekniği ile kalıp hazırlama dersinden iki katmanlı üçgen entegre edilmiş ön beden görseller.……58

Şekil 67. Üçgen şeklinde iki farklı uzantı yapılmış giysi.……...….58

Şekil 68. Pensler kapatılmış ve yeni üçgen formlu kalıbı elde edebilmek için iki ayrı hat oluşturulmuş ön beden kalıbı görseli. …….…...……..……...59

Şekil 69. Üst beden ve alt beden kalıbını birbirine bağlayan ve boyut katmak için yükselti sağlayan ara parça kalıbı…….…...……..……...…..59

Şekil 70. Ön bedeninde üç farklı üçgen uzantısı olan bir model örneği…….…..60

Şekil 71. Arka bedende dışa doğru uzayan üçgen formları olan bir model görseli…..…60

Şekil 72. Arka beden kalıbı pens kaydırmaları ve kapamaları……61

Şekil 73. Arka beden üzerinde üçgen parçaların yerleştirilmesi istenen yerlerin belirlenmesi…….61

Şekil 74. Üçgen parçaların arka beden kalıbı üzerinde uygulanması…….62

Şekil 75. Beden parçası üçgen olarak yapılmış model……63

Şekil 76. Üçgen bedeninin yan kalıp gürüntüsü …….……64

Şekil 77. Üçgen çıkıntı oluşturulmuş model …….……64

Şekil 78. Üçgen çıkıntı oluşturulmuş beden kalıbı. …….…..…65

Şekil 79. Üçgen çizgilerle taç formu verilmiş bir model görseli …….……..…66

Şekil 80. Üçgen çizgilerle taç formu verilmiş modelin kalıp uygulamasını gösteren birinci görsel…….……..…66

Şekil 81. Üçgen çizgilerle taç formu verilmiş modelin kalıp uygulamasını gösteren ikinci görsel..…….……..……..…67

Şekil 82. Daire formu ile yapılmış bir model. …….……...…68

Şekil 83. Daire formundaki modelin kalıp uygulaması…….……...……...69

Şekil 84. Etek kısmında dairesel formun kullanıldığı model görseli……..70

Şekil 85. Etek kısmında dairel form kullanılarak yapılmış model kalıbı görseli……....70

Şekil 86. Dairesel bir formdan yola çıkarak dikey bir akordeon şeklinde hazırlanmış kolu olan bir model görseli…….……..71

Şekil 87. Akordeon gibi açılan küre formundaki kol kalıbının hazırlanışını……..72

Şekil 88. Akordeon şekline getirilmek için dikilmiş hilal şeklindeki parçalar……...73

Şekil 89. Omuz üzerinde üçgen prizmaların entegre edildiği bir model…….74

Şekil 90. Kol omuzları birleşen model üzerinde işaretleme yapılarak prizmaların geleceği yer belirlemeyi gösteren görsel……...……74

Şekil 91. Beden ve kol kalıplarındaki dağılım……...…….75

Şekil 92. Belirlenen noktalardan çizimlerin köşe noktalarına doğru doğrular çizilerek prizmanın ana hatları belirlenmiş kalıp görseli…….....…….75

Şekil 93. Şekil 92'de gösterilen kalıp görselinin hesaplanmış ve yeniden düzenlenmiş son halini gösteren kalıpların görseli…….……...…….76

Şekil 94. Shingo Sato tarafından yapılmış, dikdörtgen prizmalar ve üçgen prizmaların bir araya gelmesiyle yeni üç boyutlu bir form verilmiş kol uygulaması…….…...……..….76

Şekil 95. Winde Rienstrsa 2012 ilbahar yaz "A Forgotten Path" koleksiyonundan bir model görseli…….……...…..….78

Şekil 96. Richard Sun'un 2012 mezuniyet defilesindeki koleksiyonundan görseller….79

Şekil 97. Balenler ile yapılmış bir kol kafesi görseli……..79

Şekil 98. Balenler ile yapılmış üç boyutlu şekilsiz formlardan oluşmuş bir tasarım görseli……..80

Şekil 99. Pam Hogg, ilkbahar yaz 2013 defilesi, balen, tül ve dantellerden yapılmış heykelsi bir giysi görseli……..80

Şekil 100. Paco Rabanne 2012 bahar defilesi, piliseli kağıtlardan yapılmış tasarımlar..81

Şekil 101. Irıs Van Herpen 2011 sonbahar koleksiyonundan metal tellerle yapılan tasarımları……...…….82

Şekil 102. Iris Van Herpen 2011 sonbahar koleksiyonundan metal tellerle yapılan tasarımlarının detay görselleri……...……..…82

Şekil 103. Tzegoh, sonbahar kış 2010 koleksiyonu, kollarında üç boyutlu silindirik formlar uygulanmış tasarımların görselleri…….83

Şekil 104. Hüseyin Çağlayan, 1999 Londra defilesi, uçak yapımında kullanılan malzemelerden yapılmış heykelsi bir giysi…….84

Şekil 105. Hüseyin Çağlayan, 1999 Londra defilesi, uçak yapımında kullanılan malzemelerden yapılmış, teknolojik ve parçaları hareket edebilen heykelsi bir giysi…..85

Şekil 106. Rei Kawakubo, Comme des Garçons 1997 ilkbahar yaz koleksiyonu……89

Şekil 107. Comme des Garçons 2017 bahar hazır giyim koleksiyonu……90

Şekil 108. Comme des Garçons 2017 bahar hazır giyim koleksiyonu…….……91

Şekil 109. Comme des Garçons 2019 sonbahar hazır giyim koleksiyonu…….…..91

Şekil 110. Comme des Garçons 2020 bahar hazır giyim koleksiyonu……....92

Şekil 111. Martin Margiela 2008 ilkbahar hazır giyim koleksiyonu…..……..94

Şekil 112. Martin Margiela 2009 sonbahar hazır giyim koleksiyonu…….…...……..94

Şekil 113. 1986 Issey Miyake Permanente koleksiyonu. Model:Dansçı Ellen Van Schylenburch……...96

Şekil 114. Issey Miyake, 1982 İlkbahar yaz koleksiyonundan Rattan Body…….….97

Şekil 115. Issey Miyake 1989 üçgen çıkıntıları olan yün elbise, Metropolitan Museum of Art……...…….……98

Şekil 116. 1990 ilkbahar yaz koleksiyonundan dikdörtgen formda dikilip pilise yapılmış bir elbise görseli.…….…….……98

Şekil 117. 1995 Sonbahar Kış koleksiyonundan Merdiven Elbise Modeli…….99

Şekil 118. Amerikalı Moda Fotoğrafçıcı Irving Pen tarafından 1994 yılında fotoğraflanan Issey Miyake'nin merdiven görünümündeki elbise tasarımı……100

Şekil 119. Issey Miyake 1995 bahar hazır giyim koleksiyonundan minare elbiselerinin görselleri. ……..……101

Şekil 120. Issey Miyake ilkbahar yaz 2000 koleksiyonundan bir elbise, Metropolitan Museum of Art…….…….……101

Şekil 121. Issey Miyake, sonbahar 2011 hazır giyim koleksiyonundan kağıt katlama tekniği olan origami ile şov sırasında hazırlanmış beş farklı model görseli…….…….102

Şekil 122. Issey Miyake, sonbahar 2014 hazır giyim koleksiyonundan pilise yapılarak hazırlanmış silindirik elbise ve bluz görselleri…….…..103

Şekil 123. Issey Miyake, Yaz 2016 koleksiyonundan piliseleri farklı yönlerde yaparak dairesel formlar verilmiş elbise görseli…….…..…103

Şekil 124. Gareth Pugh 2007 bahar hazır giyim defilesinden modeller……104

Şekil 125. Gareth Pugh 2009 bahar hazır giyim defilesinden modeller……105

Şekil 126. Gareth Pugh 2008 sonbahar hazır giyim defilesinden modeller……..…..106

Şekil 127. Garreth Pugh 2012 bahar hazır giyim defilesinden modeller…….…..107

Şekil 128. Garreth Pugh 2014 bahar hazır giyim defilesinden modeller…….…..108

Şekil 129. Garreth Pugh 2018 bahar hazır giyim defilesinden modeller…….……..108

Şekil 130. Hüseyin çağlayan, ilbahar yaz 2000 defilesinden "Fin" bluzu görseli…...…109

Şekil 131. Hussein Chalayan, sonbahar kış 2000 göçebe koleksiyonu, bir masanın nasıl bir etek haline geldiğini gösteren görsel……110

Şekil 132. Hüseyin Çağlayan, 2001 ilkbahar defilesi, "cam elbise" modeli görseli….111

Şekil 133. Irıs Van Herpen, 2019- Couture "Hipnoz" defilesinden model görselleri...112

Şekil 134. Irıs Van Herpen, 2013-Sonbahar Couture "Keşif Sarayı" defilesinden "Manyetik ay" olarak isimlendirilen elbisesinin görseli…….113

Şekil 135. Irıs Van Herpen, İlkbahar 2011 couture defilesinden bir model görseli…..114

Şekil 136. Irıs Van Herpen, İlkbahar 2011 couture defilesinden bir model detay görseli……114

Şekil 137. Irıs Van Herpen, Sonbahar 2011 hazır giyim defilesinden bir model görseli……115

Şekil 138. Irıs Van Herpen, Sonbahar 2011 hazır giyim defilesinden model detay görseli……....116

Şekil 139. Roberta Capucci, Kutu hatlı elbise, 1958, ipek. Roberto Capucci vakfı arşivi…….....117

Şekil 140. Roberto Capucci, plastik ve organze kutu elbise, Paris 1966 Roberto Capucci vakfı arşivi…..……..……..……...117

Şekil 141. Roberto Capucci , silindirik prizma eteği olan elbise……..118

Şekil 142. Roberto Capucci, piliseli saten tafta kumaştan, dikdörtgen prizma kolları olan elbise 1987…..……..…….……119

Şekil 143. Pierre Cardin, 1969, Fransa, Dairesel formlu uydu pelerin tasarımı……120

Şekil 144. Pierre Cardin, 1988, Fransa, dairesel hatlı ceket elbise tasarımı……...…...121

Şekil 145. Pierre Cardin, 2008, Çin, Çemberli, akordeon elbise tasarımı. ……...…...121

Şekil 146. Pierre Cardin, 1980, omuzları kare form oluşturan ceket tasarımı…….....122

Şekil 147. Pierre Cardin, Sonbahar kış 2016/2017 koleksiyonundan çember formlu elbise tasarımı. ……...….122

Şekil 148. Irina Shaposhnikova, üçgen prizmalar gömülü elbise tasarımları……...123

Şekil 149. Winde Rienstra "A Forgotten Path" adlı koleksiyonundan parçalar……124

Şekil 150. Winde Rienstra "A Forgotten Path" adlı koleksiyonundan bir etek görseli……125

Şekil 151. Rachel Poulter ‘ın etek ve pantolon tasarımları görseli……..……..125

Şekil 152. Liza Shahno, üçgen prizma çıkıntıları olan üstler, Schusev State Museum of Architecture, Moscow……...….126

Şekil 153. Liza Shahno “Squaring The Square” koleksiyonundan üç boyutlu geometrik çıkıntıları olan modeller……....127

Şekil 154. Yuri Pardi, 2015 mezuniyet koleksiyonu, Londra……...……....127

Şekil 155. Charlotta Mattsson, 2010 Ağustos, Stockholm Moda Haftası…….128

Şekil 156. Charlotta Mattsson, 2010 Ağustos, Stockholm Moda Haftası…….129

Şekil 157. Amayo Arzuaga, 2016 sonbahar/kış defilesinden elbise ve pantolon modeli görselleri……130

Şekil 158. Amayo Arzuaga, 2016 sonabahar/kış defilesinden iki elbise modeli görselleri……....131

Şekil 159. Pramidal prizmatik yapısı olan siyah turmalin taşı kesiti……...…….134

Şekil 160. Koleksiyonun çıkış noktasını açıklayıcı pafta görseli……..134

Şekil 161. Koleksiyonun genel görüntüsü. Omuzda, kolda, kalçada, ön bedende uygulanmış dairesel ve prizmatik formalar……135

Şekil 162. 1.Pafta, iki adet modelin ve teknik çizimlerinin olduğu görsel……...136

Şekil 163. 2.Pafta, iki adet modelin ve teknik çizimlerinin olduğu görsel..…….……137

Şekil 165. 3. Pafta, iki adet modelin ve teknik çizimlerin olduğu görsel……...137

Şekil 165. Tasarım 1, uygulaması yapılacak model çizimi……....138

Şekil 166. Tasarım 1 için hazırlanan model uygulanmış kalıp görseli…….139

Şekil 167. Ön bedende bulunan yamuk prizmanın hipotenüs hesaplanarak yeni prizma kalıbının yapılışını açıklayan görsel……..140

Şekil 168. Tasarım 1 ön bedende bulunan prizmaların hesaplanmasını anlatan görsel…….141

Şekil 169. Tasarım 1 arka bedende bulunan prizmaların hesaplanmasını anlatan görsel…….142

Şekil 170. Kol üzerinde bulunan prizmaların hesaplanmasını anlatan görsel……..143

Şekil 171. Kol üzerinde bulunan prizmaların hesaplanmasını anlatan görsel……..144

Şekil 172. Tasarım 1 modelinin kalıpları……..145

Şekil 173. Tasarım 1 modelinin dikilmiş görselleri……..146

Şekil 174. Tasarım 2, uygulaması yapılacak model çizimi…..……147

Şekil 175. Tasarım 2 için hazırlanan model uygulanmış kalıp görseli……148

Şekil 176. Ön bedende bulunan yamuk prizmanın hesaplanması görseli……149

Şekil 177. Yan bedende bulunan üçgen prizmanın hesaplanması görseli……149

Şekil 178. Arka bedende bulunan üçgen prizmanın hesaplanması görseli…….……..150

Şekil 179. Tasarım 2 modelinin kalıpları……..150

Şekil 180. Tasarım 2 modelinin dikilmiş görselleri……..151

Şekil 181. Tasarım 3, uygulaması yapılacak model çizimi……...……152

Şekil 182. Tasarım 3 ön ve arka beden kalıp uygulaması görseli…….153

Şekil 183. Kol kalıbının yapım aşamalarını anlatan görsel…..……..154

Şekil 184. Tasarım 3 modelinin kalıpları…….…….154

Şekil 185. Tasarım 3 modelinin dikilmiş görselleri……..……155

GİRİŞ

Üç boyutlu geometrik formlar doğada var olan ya da doğadan esinlenilerek insanlar tarafından oluşturulmuş yapılardır. Üçgen prizma, kare prizma, küre, silindir, dikdörtgen prizma ve huni gibi çeşitlendirebileceğimiz bu formlar mimaride, sanatta ve hatta modada da kullanılmaktadırlar. Kadın giysi modülleri üzerinde uygulanmış olan üç boyutlu geometrik formların tarihsel süreç içerisinde belirgin olarak kullanılmaya başlandığı giysi parçaları öncelikle kollar, etekler ve yakalar olmuştur. Kabarık kollar, kabarık geniş etekler ve büyük abartılı yakalar ile başlayan süreç dönemin getirdiği siyasi etkiler ve yenilikler içerisinde çeşitli değişikliklere uğramaya devam etmiştir.

Eteklerin kabarık durmasını sağlamak için tasarlanmış iç etekler, yapılan yeni tasarımlara destek olmaya devam ederken kimi zaman bir sanat objesi gibi yorumlanmıştır. Çember şekilde kullanılan ruf yakalar ve kabarık kollar günümüz tasarımcılarının birçoğunun yeni koleksiyonunda tekrar kullanılmış ya da avangart yeni tasarımlarda daha da büyüyerek giysiyi sanatsal bir platforma sürüklemiştir. Yapılan diğer birçok giysi tasarımı ise çoğu zaman bir sanat eseri gibi hatırlanmış ve yorumlanmışlardır. Bu da bize modanın ve sanatın iç içe geçmiş, birlikte gelişen ve büyüyen bir oldu olduğunu göstermektedir.

İki boyutlu malzemeler, kalıp yapım teknikleri ile üç boyutlu formlara dönüşmüş ve bu sayede dikkat çekici tasarımlar yapılmıştır. Kimi zaman bir yapı malzemesi kullanılarak yapılan tasarımlar yepyeni formların oluşmasına imza atmıştır. Tasarımcıların yenilikçi malzemeler ve teknikler kullanarak fark yaratma istekleri sonunda modanın sanatsal bir kavram olarak gelişmesine devam etmesi gerektiğine olan inanç, bu tez konusunun seçilmesinde etkili olmuştur. Bu doğrultuda çalışmasının, üç boyutlu geometrik formlardan esinlenilerek yeni tasarımlar oluşturmayı amaçlayan tasarımcılara bir temel oluşturulacağına inanılmaktadır.

Tez çalışmasının birinci bölümünde tarihsel süreç içerisindeki yaka, kol ve eteklerde kullanılmış olan üç boyutlu formlar anlatılmaktadır. Kullanılan formların tam olarak geometrik birer form olmasalar da bu formların kullanımına ışık tutacak temelleri oluşturulduğu incelenecektir. Temel olarak geçmişte kullanılan ruf yakalıkların silindirik çember olan üç boyutlu geometrik bir form olması, teller ya da ahşap kasnaklardan yapılmış olan iç eteklerin ya da zaman içerisinde sürekli değişime uğrayan kolların içine yapılan desteklerin silindirik birer geometrik form oluşturularak yapılmış olması, günümüzde kullanılacak olan geometrik formların nasıl oluşturulacağı konusunda önemli birer kaynak oldukları anlatılmaya çalışılmıştır.

Tez çalışmasının asıl konusu olan geometrik formların uygulanabilmesi için ne gibi tekniklerin kullanıldığı ikinci bölümde açıklanmaya çalışılmıştır. Temel kalıp hazırlama teknikleri kullanılarak geometrik bir formun giysi üzerinde nasıl üç boyutlu bir form haline getirilmesi gerektiği açıklanmaya çalışılmıştır. Aynı zamanda bu bölümde bir sanat objesi gibi tasarlanmış heykelsi ve mimari denilebilecek giysilerin de ne tür malzemeler kullanılarak hazırlanmış oldukları incelenmiştir.

Teknik malzeme kullanımı ve uygulaması konusunda moda alanında ayrıntılı kaynakların bulunmaması, tez çalışmasının daha iyi kavranabilmesi için üçüncü bölümde koleksiyonlarında üç boyutlu yenilikçi yaklaşımlar uygulayan çağdaş tasarımcıların incelenmesini gerektirmiştir. Yakın tarihimizden itibaren bir görsel araştırma yapılmış ve koleksiyonlarına üç boyutlu detaylar barındıran tasarımcıların işlerinden örnekler verilerek ne tür malzeme ve teknikler kullanmış oldukları araştırılmıştır.

Üç boyutlu geometrik formların kadın giyiminde ne şekilde kullanıldığı incelendikten sonra kalıp manipülasyon tekniği kullanılarak dikilebilir ürünlerin de oluşturabileceği düşünülmüştür. Bu doğrultuda da dördüncü bölümde, yenilikçi tasarımlar için temel oluşturacağının bir göstergesi olarak omuzda, kolda, kalçada ve ön bedende üç boyutlu geometrik formların olduğu elbise koleksiyonu hazırlanmış ve bunlardan üçünün kalıplarının nasıl çıkarılacağı anlatılarak model uygulamaları yapılmıştır.

Bu çalışma ile tarihsel sürçte değişime uğrayan giysi ve giysi modüllerindeki hacimli formların, günümüz tasarımcılarının yenilikçi yaklaşımlarla tasarladıkları ve yeni malzeme arayışlarına girdikleri heykelsi giysiler ve üç boyutlu geometrik yapıların uygulanmasına olanak sağlayan sanat, mimari ve moda gibi farklı disiplinlerin birlikteliğinin yanı sıra yenilikçi birçok tasarıma kaynak oluşturacak kalıp aşamasının, analitik geometri ve matematik bilgisiyle desteklenerek hacimli formlara sahip giysilere adapte edilebileceği amaçlanmaktadır.

1. BÖLÜM

TARİHSEL SÜREÇTE ÜÇ BOYUTLU YAKLAŞIMLARLA UYGULANMIŞ KADIN GİYSİ MODÜLLERİ

1. BÖLÜM

TARİHSEL SÜREÇTE ÜÇ BOYUTLU YAKLAŞIMLARLA UYGULANMIŞ BAYAN GİYSİ MODÜLLERİ

Giyimin korunma ve örtünme süreciyle başlayan tarihi, geçmiş medeniyetlerin kendi iklimsel ve kültürel farklılıklarına göre şekiller almış, ileri medeniyeler ve tarih boyunca her toplumun liderinin yönlendirdiği akımlar doğrultusunda da çeşitlilik kazanmıştır. Giysiler bilinen tarihinden beri hayvan derileri ya da çeşitli tekstiller kullanılarak yapılmıştır. Kol, beden, etek, yaka gibi çeşitli parçalar olarak bir araya gelen giysiler, her zaman bedenle bağlantılı; bir taraftan vücudun bir uzantısını oluşturarak vücut yüzeyinin ve şeklinin imajını yeniler, öte yandan giysinin önemliliğini vücuda yükler, bağlama ve düğümleme yoluyla da bunu değiştirir (Loschek, 2009:17).

Bu bölümde, bayan giysi modüllerinden kol, etek ve yaka gibi parçaların tarihsel süreçte kalıpsal olarak üç boyutlu ne gibi değişikliklere uğradığı incelenmeye çalışılacaktır.

1.1. Kol Uygulamaları

Kol bir bayan giysisinin en önemli parçalarından biridir. Giysinin uzantılarından biri olması nedeniyle dikkat çeken, algıyı el kol hareketlerimiz doğrultusunda üstüne toplayan kol formu tarih boyunca çok farklı şekillere bürünmüştür. Kimi zaman sade formlar kullanılırken, gösterişin popüler olduğu yüzyıllarda sade formlar yerine kabarık, hacimli, işçilikli ve ince detaylı kol formlarının da kullanıldığı görülmektedir.

15.yüzyıl sonlarında kollardaki değişik uygulamalar en çok merak edilen yenilikler arasındaydı. Dış giysilerde uzun ve akıcı, içten giyilen giysilerde ise sık şeritlerle birbirlerine tutturulan ve farklı renklerden oluşan kollar kullanılıyordu. Büyük, uzun, geniş ya da dar bir siluetteydiler. Kollar bazen omuzlardan bileğe kadar düğmeli, bazen ise dolgu malzemeleri ile omuzlardan ya da dirseklerden kabartılmış bir şekilde kullanılıyordu (Lester, 1956: 106).

Şekil 1. VII. Henry'nin son karısı Catherine Parr

(Fischel (Ed.) vd, 2013: 86)

1550 – 1560 yılları arasında değişime ayak uyduran kollar, daha geniş formlarla kullanılmaya başlanmıştır. Şekil 1'deki VIII. Henry'nin son karısı Catherine Parr'ın resmedildiği görselde de görüleceği gibi, balon kolun uçları dar bir manşetle ve fırfırlı olacak şekilde oldukça geniş olarak yapılmış ve üstteki elbisesinin kolu ise kürkten yine oldukça geniş, İspanyol kol diyebileceğimiz ancak içteki kolu gösterebilsin diye önden daha kısa, arkadan ise daha uzun olarak uygulanmıştır. Prenses I.Elizabeth'in iç elbisenin kolunu gösterir şekilde tasarlanmış üst elbisenin, İspanyol ve arkaya doğru uzayan konik biçimindeki kol formu dikkat çekmektedir (Şekil 2).

Şekil 2. Prenses Elizabeth, 1559, Windsor Castle, The Royal Collection.

www.slideshare.net (08.09.2019)

Elbiseler iki kat giyildiği için kollarda uygulanan formlar birbirinden çok farklı çizgiler taşımaktaydı. Şekil 4 ve 5'de görüleceği gibi dış kol, omuzlardan şeritler halinde aralardan minik biritler ve düğmelerle ya da kurdele gibi süslemelerle bağlanarak kol ucuna kadar inmiş, içteki elbisenin kolları ise parçaların aralarından görünebilsin diye hem daha bol hem de hacimlenebilmesi için büzgü yapılarak boğum boğum dikilmiştir. Bu şekilde dümdüz bir kol değil hacimli ve gösterişli kollar yapılmıştır.

Şekil 3. Portekiz Kralı Manuel'in kızı, V.Charles'ın eşi Isabella (1503-1539) portresi.

Ulusal Prado Müzesi, Madrid.

www.museodelprado.es (17.03.2020)

Şekil 4. Elisabeth dönemi bayan giysilerindeki kol örnekleri.

(Elgin, 2005:15)

Şekil 5. Elisabeth dönemi bayan giysisi örnek çizimi.

(Baker, 1992: 74)

1560 ve 1590 yılları arasında, İspanya imparatorluğunun güç kazandığı yıllara denk gelen dönemde, kolların üst kısımlarında hacimlenmeler oluşmuştur. Omuzlardan hemen sonra başlayan kabarık kollar, dirsekten kol ucuna doğru yavaş yavaş daralmaktadır. Üç boyutlu olarak değerlendirebileceğimiz bir form olan ve giysilerde görülen bu balon form kolların omuz kısımlarında uygulanmıştır ve kolun geri kalanından ayrı olarak yapılmıştır. Şekil 6'da giysinin omuzlarında kısa şeritlerle hacim kazandırılmış kol formu kısa şerit parçalarla minik çemberler şeklinde kol evine dikilmiştir. Doublet adındaki bu giysi kısa kollu bir yelek gibidir ve kolları genellikle rulo haline getirilmiş işlemeli şeritlerden, astarlı kumaşlardan veya dolgu malzemeleriyle şişirilmiş rulolardan oluşmaktadır.

Şekil 6. Omuzunda şerit parçalamaları olan bir kol görseli.

(Fischel (Ed.) vd, 2013: 94)

Şekil 7. 1565'ten sonra Saksonya seçmeni Danimarka'dan Anna,

Kunsthistorisches Müzesi Viyana.

https://www.khm.at/ (18.03.2020)

Şekil 8. Omuz tepe noktası işten balen ya da kemik benzeri bir materyal ile desteklenmiş kol detayı.

(Fischel (Ed.) vd, 2013: 94)

Şekil 7'de omuzdaki balon form pazı kısmında bitirilmiş ve kol bileklere kadar dar olarak devam etmiştir. Şekil 8'de ise, kısa kollu olarak yapılmış ucu minik fırfırlarla bitirilmiş ve balon kısmı içinden kemik, tel ya da tahta parçası ile desteklenmiştir. Kollara boyut kazandırmak için kesikler, katlamalar ve doldurmalar yapılmış olduğu çeşitli görsellerde görülebilmektedir.

Kolların ve yakanın abartılmasının en büyük sebebi bel hattını ince ve narin göstermektir. Üzerine yapılan her detay ile gelişen kollar ve yaka giyen kişi için bir varlık sembolüdür. Kollar genellikle omuzlardan şişirilip kol boyunca bileğe kadar çeşitli varyasyonlarla yapılmaktaydı. Bazen dirsekte genişletilip şişiriliyor, kolun geri kalan kısmı dirseklerden sonra fonksiyonel olarak çıkarılıp takılabilen bir parça şeklinde oluyordu ve buradaki fazlalıkları bileğe kadar uzun bantlarla topluyorlardı. Bir diğer kol ise "piskopos kolu" dedikleri ekstrem bir şekilde kabarık olarak omuzdan başlayıp çok sıkı bir manşetle bilekte son buluyordu (Elgin, 2005:11).

Şekil 9. Kolları işlemeli ve içi dolgulu elbisesi içinde Elizabeth portresi.

(Elgin, 2005:20)

Takılıp çıkarabilir olarak yapılmakta olan portatif kollar modada sürekli değişkenliğe uğramaya devam etmiştir. Oldukça geniş çalışılmış kollara aynı zamanda dönemin ya da ailenin bulunduğu yöreye özgü nakışlar da işlenmiştir. Şekil 9 bu işlemelere örnek oluşturacak bir görseldir. Şekil 10'da Giovanni Battista tarafından resmedilmiş kırmızı elbiseli kadın ve Şekil 11 'de Kraliçe Elizabeth'in giysisinin muazzam genişlikteki kolları, belin ince görünmesini sağlıyor ve ihtişamlı bir silüet sunuyordu. Bu iki giysinin de özellikle omuzlara denk gelen kısmındaki yassı kabarık görüntü, içten yastık dolgu ve aralardan çekiştirip çıkarılmış kumaşlarla yapılmıştır.

Şekil 10. Kırmızı Elbiseli Kadın- Moroni, Giovanni Battista (1521-1580) yağlı boya çalışması, Alte Meister (Eski Ustalar) Resim Galerisi.

https://skd-online-collection.skd.museum/Details/Index/353916 (08.04.2020)

Şekil 11. 1572 Kraliçe Elizzabeth omuzları yastık dolgulu koları olan bir elbise içerisinde.

www.anglotopia.net (08.09.2019)

Geç Elizabeth ve Jakoben döneminde (1590-1620) kol ve omuzlar sıkıdır. Kollar bu dönemin simgesi haline gelmiş olan yüksek yakalar ile uyumlu olarak süslenmiş kol manşetleri ile bitmektedir (Baker, 1992: 70). Bu kol manşetleri kimi zaman iki kat ve bazen üç katlı setler olarak da giyilmiştir. Şekil 13'de görüleceği gibi bu dönemde kullanılan kollara ek olarak kolu gösterişli yapan bir diğer tarz ise üst omuzdan başlayıp kol altına kadar olan alana dikilen ve yere kadar uzanan, elbise ile aynı kumaştan yapılmış üçüncü koldur.

Şekil 12. Elisabeth dönemi giysi örneği çizimi.

(Baker, 1992:75)

"16. yüzyılın ikinci yarısından itibaren modada hakim olan İspanyol stili Barok dönem özelliklerinden biridir ve bu dönemde kollar iki yıllık süreç içerisinde yedi kez değişikliğe uğramıştır" (Dereboy,2004:72). Önceleri bileğe kadar düğmeler kullanılırken

bir süre sonra renkli fırfırlar moda olmuştur. Daha sonraları da danteller ve şeritlerle süslenen kollar görülmüştür. Bu kadar çok değişikliğin yaşanmasının en önemli sebebi de o dönemin kralı olan 14. Louis girişimleriyle kurulmuş elbise üreticileri esnaf birliğidir. Bu dernekteki tasarımcılar müşterilerine bu dönemde çeşitlilik, yaratıcılık ve farklılık olarak birçok yeni form sunmuşlardır. Dirsekler ve bilek arasındaki dantel volanlarla zenginleştirilmiş truvakar kol stili de bu dönemde yaygın olarak görülmüştür.

Şekil 13. 1634-1635 Sir Anthony van Dyck- Bilinmeyen Leydi Portresi.

https://history-of-fashion.tumblr.com/ (08.04.2020)

Şekil 13'de 1634-1635 yılları arasında resmedilmiş olan ipek saten kumaşla yapılmış bir elbise görseli görmekteyiz. Elbisenin aşırı kabarık, muhtemelen içi çirişli[1] keten ya da yün dokuma yardımıyla doldurulmuş kolları, yaka ile uyumlu kolalanmış

[1] Çiriş: *Buckram*, gevşek bir örgü, genellikle muslin ile sert bir pamuklu kumaştır. Kumaş, buğday nişastası macunu, tutkal veya piroksilin gibi bir haşıl maddesine batırılır, daha sonra kurutulur.

dantelden manşet ile bitmektedir. 1635 – 1649 yılları arasında bazı saray giysilerinin ipek tafta ya da satenden yapılmış olduğunu gösteren resimlerde, kol detaylarının kimi zaman dirseklerde bitecek şekilde yapıldığını gözlemlenmektedir. Düşük bir omuz yapısına sahip elbiselerin kol formları yine hacimli olarak tasarlanmıştır. Bu kadar hacimli yapılan kolları da toparlamak için şekil 14 ve şekil 15'de görüleceği gibi bileklere doğru büzdürerek daraltma işlemi yapılmıştır. Böylece kollara hacimli üç boyutlu bir form kazandırılmıştır.

Şekil 14. İngiliz şair Anne Killigrew portresi 1637.

http://permanentcollections.blogspot.com/ (09.04.2020)

Şekil 15. İngiltere Krali I.Charles ın eşi Henrietta Maria'nın portresi 1638, tafta

(Fischel (Ed.) vd, 2013:127)

1790 yılından sonra kol formları artık daha yalın ve sade olmaya başlamıştır. Endüstri devrimi sonrası genel hatlarıyla giysilerin kollarında yine değişimler olmuştur. Bazı modellerde sadelik ön plandayken kimisinde de abartılı balon kollar gözlenmektedir. Bu balon kolların dik ve dolgun durabilmesi için de bazı kaynaklardan içleri hayvan tüyleri ile doldurulmuş olduğu bilgisi edinilmektedir.

Şekil 16. 1840 yılından bir gezi elbisesi görseli.

https://sandtique-rare-printsandmaps.com/ (09.04.2020)

Şekil 17. 1896 yılında ipek kumaştan dikilmiş kabarık kollu bir gelinlik modeli.

https://www.metmuseum.org/ (09.04.2020)

Şekil 18. 1833-1834 yılı arası, yürüyüş elbisesi.

(Fischel (Ed.) vd, 2013: 188)

Şekil 16'da gezinti elbisesi olarak nitelendirilen elbise kolları, büyük balon şeklini alabilmesi için içleri dolgu malzemesi ile doldurulmuştur. Dolgu malzemesi kaz tüyü ya da pamuk değişiklik gösterebilmektedir. Kaz tüyü kullanılarak dolgu yapılan bir başka kol örneği ise şekil 17'deki gelinlik modelinde görülmektedir. Şekil 18'de ise zamana daha çok ayak uyduran 1833-1834 yılları arasında kullanılmış olan yürüyüş elbisesini, omuzlarda katlama yaparak kapatılmış, dirseklere kadar geniş çalışılmış ve dirseklerden bileklere kadar da dar olarak bitecek şekilde hacimlendirilmiş bir kalıpta yapıldığı dikkat çekmektedir.

Şekil 19. 1830'larda elbisenin altından giyilen kombinezon ve kol desteği görseli.

https://www.metmuseum.org/ (09.04.2020)

Şekil 19'da görülmekte olan krinolin (kombinezon) ve kol desteği müslinden yapılmış ve destek vermesi için balen kullanılmıştır. Elbiselerin kollarına destek veren bu balenli yapılar, omuza üstten ve alttan iplerle tutturulmaktadırlar ve bu şekilde omuzdan kola doğru yavaşça genişleyen bir form oluşturmaktadırlar. Kol destekleri kimi zaman kuş tüyü dolgulu yastıklardan da yapılmaktadır (şekil 20 ve şekil 21).

Şekil 20. 1830'lar kuş tüyü yastıklı kol desteği görseli. Amerika Birleşik Devletleri

https://blog.fidmmuseum.org/museum/ (09.04.2020)

Şekil 21. V&A müzesinde 1820 ve 1830'larda kol desteğinin elbise altında nasıl gözüktüğünü anlatan görseller

https://ellie-valsin.tumblr.com/ (09.04.2020)

Ulaşılan kaynak araştırmalarına göre kol formları zaman içinde birçok kez değişmiş tam anlamıyla geometrik olarak üçgen ya da kareye benzer özel bir görüntü kullanılmamıştır. Dolgu malzemeleri, teller ve kolalama yöntemleri kullanılarak balonsu ve hacimli bir boyut kazandırılmıştır.

1.2. Yaka Uygulamaları

Bu bölümde incelenen yaka uygulamaları, tamamen üç boyutlu diyebileceğimiz bir form olarak karşımıza çıkmasa da kendi içinde oldukça hacimli birer form oluşturularak yapılmışlardır.

İncelenen yaka formlarının en belirgin boyutlara ulaştığı, fırfırlı yakalar ve manşetlerin en görkemli zamanları Elizabeht dönemidir (1558-1603). Çok çeşitli fırfırlı yaka modelleri ve özellikle kraliçe tarafından tercih edilen yaka, tel ile desteklenmiş aşırı yüksek hacimli olanlardı. Erkekler tarafından da giyilen yakalar 1560'larda baştan dışarı doğru 5 cm genişlikteyken 1580'lerde baştan dışarı doğru 38 cm genişlikte bir ya da iki kat büzgülü danteller ile çember şeklinde takılan yakalara doğru evrilmiştir. İyi kaliteden ve çoğunlukla transparan keten ile yapılan fırfırlı manşetler modaya göre farklı kalıplarda

yapılıyordu. Damla şeklindeki bu manşetlerin kenarları danteller ya da altın renkli nakışlarla bitiyordu ve alt kısmından tel bir çerçeve ile destekleniyordu (Elgin, 2005:22).

Şekil 22. Elizabeth dönemi yaka örnekleri.

(Elgin,2005:22)

Şekil 22'de Elizabeth döneminde giyildiği düşünülen yaka tasvirlerinden de görüleceği gibi, Kraliçe tarafından tercih edilen gösterişli yaka hem kolalanmış dantellerden oluşan birinci yaka, hem de en arkada muhtemelen saten iki kumaş arasında sabitlenmiş telle desteklenen ve arasında damla uçlu biten bir dantel şerit geçirilerek yapılan ikinci yakadan oluşmuştur. Şekil 23 bu yaka türüne bir örnek olarak yapılmıştır. Şekil 22'deki diğer iki yaka görseli ise (sağdaki ve soldaki) sekiz şeklinde yapılıp kolalanmış ve gömlekten ayrı olarak giyilen yakalara örnek oluşturmaktadırlar.

Şekil 23. İçi tel ile desteklenmiş damla şeklindeki yaka görseli

https://efcarnaval.livejournal.com/15890.html (09.04.2020)

Gömleklerden ayrı olarak yapılan yakalar şekil 24'de görüleceği gibi adeta başı bedenden ayırır bir görünümdedir. İspanya Prensesi Isabella Clara Eugenia'nın 1590'lı yıllarda yapılmış bir resminde de görüldüğü gibi dantelden yapılan bu yakalıklara ruf adı verilmektedir (Şekil 24). 1620'li yılarda Fransız Bourbon Ailesinden İspanya Kraliçesi Elisabeth'in ressam Rodrigo de Villandrando tarafından, sekiz şeklinde dikilen derin dantelli ruf yakalığı ile resmedilmiştir (Şekil 25).

Şekil 24. İspanya Prensesi Isabella Clara Eugenia'nın bir portresi

https://arthive.com/en (09.04.2020)

Şekil 25. 1620'li yılarda Fransız Bourbon Ailesinden İspanya Kraliçesi Elisabeth

Sekiz şeklindeki derin dantelli ruff yakalıklı elbisesi içerinde

Ulusal Prado Müzesi, Madrid.

http://www.gogmsite.net/ (09.04.2020)

17.yüzyıla denk gelen Barok ve Rokoko dönemine (1625-1789) geçişte Flaman bölgesinde (Bugünkü Hollanda) geniş büzgülü ve fırfırlı yakalar kullanılmaya devam etmekteydi. Şekil 26'da sekiz şeklinde ama birbirine daha yakın ve sıkışık şekilde dikilen çember şeklindeki yakalık içerisinde Maria van Ghinderdeuren portresi görülmektedir.

Şekil 26. 1625 Maria van Ghinderdeuren portresi, Mayer van den Bergh Müzesi Antwerp

https://artandopinion.tumblr.com/image/15706051861 (10.04.2020)

17.yüzyıl ortalarında kullanılan bir başka yakalık şekli ise tekerlek fırfırlı yakalıklardır. Avrupa'nın büyük bir bölümünde etkisini yitirirken Hollandalılar tarafından kullanılmaya devam eden bu büyük yakalıklar Hollanda veya Almanya'da gömlek ya da iç önlüklerin temel malzemesi olarak üretilen ketenden yapılıyordu. Şekil 27 ve 28'de resmedilen geniş ve büyük piliseli keten yakalıklar bu dönemde büyüyerek tekerlek halini alan yakalıklara örnek olarak gösterilebilir.

Şekil 27. 1588-1650 Bir kadın portresi, Christie's Satış Ofisi Amsterdam.

https://www.christies.com/?sc_lang=en&lid=1 (10.04.2020)

Şekil 28. 1633'de Hollandalı ressam Jan Daemen Cool tarafından resmedilen Adriana can der Aa portresi

Kuzey Karolayna Sanat Müzesi, Amerika Birleşik Devletleri

https://ncartmuseum.org/ (10.04.2020)

Ulaşılan kaynaklardan edinilen bilgiler doğrultusunda en belirgin üç boyut olarak oluşturulan yakaların tarih sıralamasına göre Elizabeth döneminde başlamış olduğu söylenebilir. 1640'ların sonlarında ise kadın kıyafetlerinde sadeleşmeye gidilmiş bu yüzden de yakalar daha çok omuzlara düşen normal yakalar olarak kullanılmaya başlanmıştır.

1.3. Etek Uygulamaları

1500'lü yılların başlarında, eteklerdeki genel tarz, Rönesans'taki büyük yenilikçiliğe kadar, önceki yüzyılların tarzına benzer şekilde devam etti. Sade, dökümlü ve drapeli olarak kullanılan eteklerde silüet olarak üç boyutlu forma yaklaşılması Rönesans'ın etkisiyle ortaya çıkmıştır. Bel hattını vurgulayarak kadının kıvrımlarını ortaya çıkaran bu abartılı görünümü Farthingale olarak adlandırılan, elbisenin altına giyilen iç etekler vermekteydi. Bu yeni giyim tarzı 1530'da Fransa saraylarından İspanya'ya doğru yayılmaya başlamıştı. Yaklaşık üç yüzyıl boyunca da çember (hoop), kabarık etek (crinoline), panier, pouf ya da bustle gibi çeşitli isimlerle kullanılmıştır. (Lester,1956: 108)

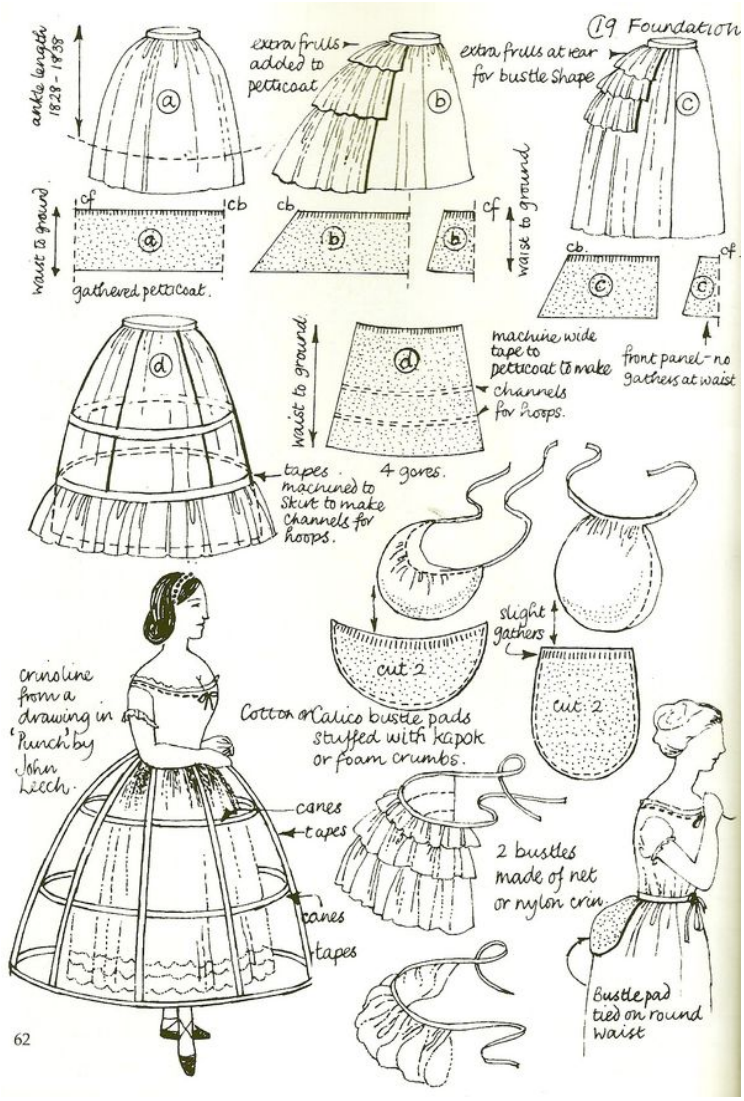
Kadın İç giysilerinden biri olan, iç etek olarak tanımlanan, eteğin bedene yapışmaması ya da kabarık durması için kullanılan jüpon bir yaşam tarzı haline gelmiş, günümüzde teknolojiyle birlikte büyük bir sektör de oluşturmuştur. Geçmişte saray giysisi olarak kullanılan bu etekler (Şekil 29), günümüzde daha çok gelinliklerin ya da yine özel elbiselerin altında kullanılmaya devam etmektedir.

Şekil 29. İç etek olarak adlandırılan Fransız petticoatları (jüponlar) gösterişli kadın silüetinin en önemli parçasıydı.

(Elgin,2005:14)

Genellikle kalça kısmına dolgunluk vermesi için yapılan, aynı zamanda bir statü göstergesi de olan bu iç giysiler yani iç etekler, telden ya da içi dolgulu yastıklardan yapılmaktaydı. Telden yapılanlar ise daha çok kafese benzer şekillerdeydi.

Şekil 30. Çeşitli iç etekleri, dolgu pedleri ve çemberlerin kalıplarının nasıl olduğunu anlatan bir çizim.

https://i.pinimg.com/600x/5d/4f/92/5d4f929094a46056142ca69316f52055.jpg

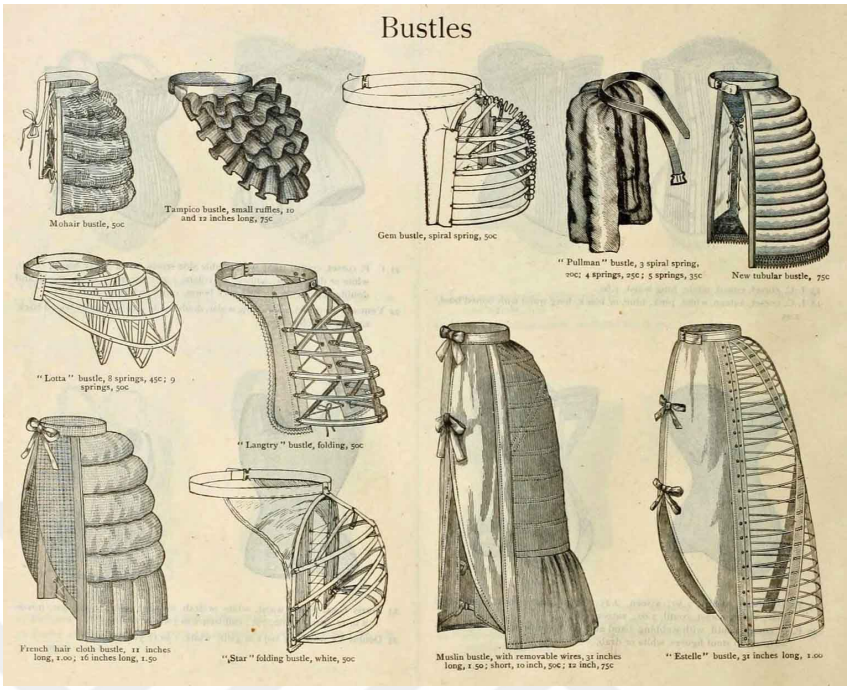
(10.09.2019)

Şekil 31. Rulo dolgulu krinolinler.

http://www.fashionintime.org/ (10.09.2019)

1545'lerden başlayarak, jüponlara eklenen ahşap ve tellerle, eteğe yarım küre, çan, fiçı görünümü verilerek aşağıya doğru genişlemesi sağlanıyordu (Şekil 32). Beli incelten korselerden sonra kalçalardan aşağıya doğru genişleyen etekler, zamanın modasına uyum sağlamak için kadınlar tarafından çok tutulan bir görünümdü. Kamış ya da balina kemiklerinin yatay satırlar halinde keten gibi sert kumaşlar üzerine dikilmesi ile yapılan bu jüponlar 15 ve 16.yüzyıl modasının zirvesini yaratıyordu.

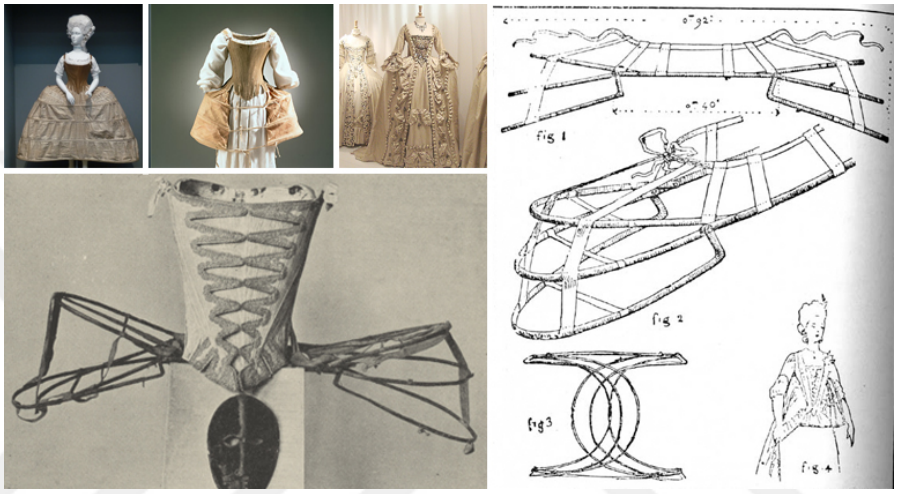
Şekil 32. Tarihsel süreçte kullanılan jüponların resmedildiği bir görsel.

https://i.pinimg.com/originals/34/56/44/345644e87e4d4bff398328c14fdfbb4c.jpg (10.09.2019)

1590-1625 Elizabeth döneminde, jüponlar, tellerin kıvrılarak tekerlek gibi yuvarlanmasıyla oluşuyor ve arkaya doğru eğimli gelecek şekilde sıralanıyorlardı. Bu şekilde sanki ata binmiş gibi bir görünüm elde ediliyordu. Telden oluşan bu iç etekler maddi sebeplerden dolayı ilk zamanlarda saray soyluları tarafından kullanılıyorlardı, halk ise daha çok rulolu krinolin giyerek kalçalarına hacim veriyorlardı. Şekil 31'de de görüleceği gibi büyük bir sosis gibi gözüken, uçlarında belde bağlayabilmek için şeritleri olan bir yastık gibiydiler (Sichel,1977: 55).

1640'lara gelindiğinde İngiltere de başlayan iç savaş, Kral Charles'ın ölümünden sonra değişen koşullar silüetlerde daha sade bir tutum izlenmesine sebep olmuş, ancak monarşinin yeniden sempati kazanmasıyla birlikte, giysilerde tekrar Fransız etkisi gözlenmeye başlamıştır. Bütün bu farklı genişliklerdeki iç etekler devam eden

yüzyıllarda da görülmeye devam etmiştir (Fischel (Edç) vd, Moda, 2013;140). 17. ve 18. yüzyıla gelindiğinde yan çemberler adı verilen, ön ve arkada nispeten düz inen eteklerin yanlarını genişletmek için giyilen kadın iç çamaşırları görülmektedir (Şekil 33 ve Şekil 34).

Şekil 33. Yanlara doğru boyut veren sepet

http://www.fashionintime.org/ (10.09.2019)

Beli orantısız şekilde küçük tutan ve kalçalara aşırı genişlik görünümü veren bu garip görünümlü çemberler, yüksek fiyatları nedeniyle sadece soylular tarafından alınabiliyordu. Balolarda veya resmi ortamlarda giyilmesi tercih edilen, sepet görünümlü bu iç etekler, yan kenarları balina kemiği parçalar, metal ya da hasır çubukların bant veya kordonlarla tutturularak yapılmasıyla oluşturuluyorlardı (Dorner,1974, s 27; Lester, 1956, s 144-145).

Şekil 34. 1750-1780 yılları arasında keten ve sert bir malzemeden yapılan yanlara doğru genişleyen jüpon görseli.

https://www.lacma.org/ (10.09.2019)

Şekil 35. 1750- Robe à la francaise - The Metropolitan Museum of Art. New York

https://www.metmuseum.org/ (10.09.2019)

Şekil 35, 18. yüzyılda, İngiliz tarzını yansıtan bir saray giysisidir. İç eteği ketenden yapılmış ve içinden, esnek bükülmüş söğüt veya balina kemiği çubukları geçmektedir. En göze çarpan özelliği form olarak karşıdan bakıldığında dikdörtgen bir silüet sunmasıdır. Bu kadar geniş olmasına rağmen yandan bakıldığında, diğer iç etekler gibi kalça dolgulu değildir ve dar bir silüettedir.

Şekil 36. 1755-1760 Robe à la francaise, Victoria And Albert Museum, London

http://collections.vam.ac.uk/ (11.09.2019)

Şekil 36 ‘da 1750’lerin sonlarında Rokoko döneminin zirvesindeki bayan elbisesinin oldukça dekoratif olduğu görülmektedir. Dantelli kurdeleler ve boncuklardan yapılmış çiçekler, gümüş bobinlerle yapılmış nakışlar, ipek püsküller ve tüylerle süslenmiştir. Meclis odalarında düzenlenmiş danslarda, opera ya da tiyatro davetlerinde giyilen bir giysidir.

Şekil 37. 1765 -Robe à la Française -The Metropolitan Museum of Art, NewYork

https://www.metmuseum.org/ (10.09.2019)

Şekil 38. 1775-1780- Robe à la francaise, Victoria And Albert Museum, London

http://collections.vam.ac.uk/ (11.09.2019)

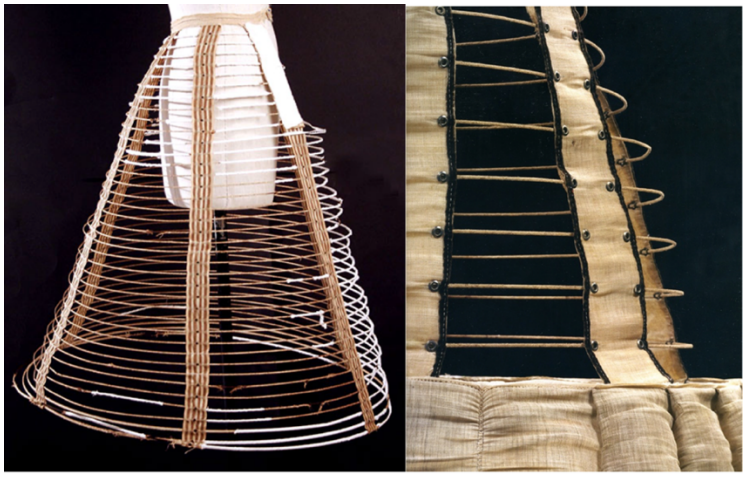
Şekil 38'de görülen elbise yine kare çemberler üzerine giyilen ve özenle dekore edilmiş bir giysidir. Rokoko döneminin sonlarına doğru gelindiğini gösterir tarzda işlemeleri vardır. Saray giysisi olması dışında, 1770'lerin sonlarına doğru resmi topluluklarda da giyilen bir giysiye örnek oluşturmaktadır.

Eteklerin en çok şekil değişimini yaşadığı 19.yüzyıla geldiğimizde, yüzyılın başında, elbiseler borumsu olsa da 1810'larda etekler tekrar genişlemeye başlamış, 1840'lar ve 1850'lerde kadınların arzuladıkları kubbe şekline ulaşmaları için ortalama 4-6 jüpon giymeleri gerekmiştir. 1830'larda kombinezonlar da at kılı kumaşından yapılmıştır ve krinolin olarak adlandırılmışlardır. Fransızcada krin, at kılı anlamına gelmektedir.

Şekil 39. 19.yy ortaları krinolin iç etek (jüpon), Metropolitan Museum of Art Gallery Collection.

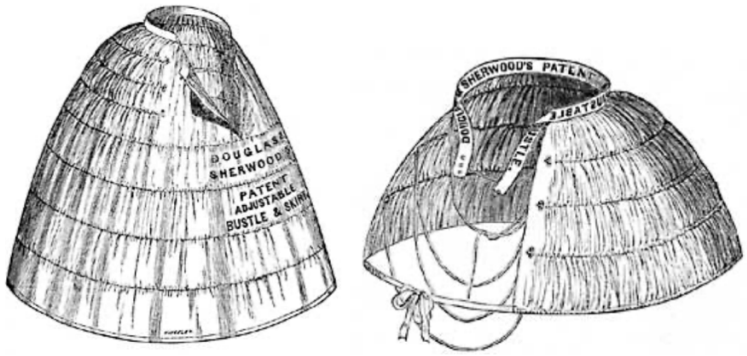
https://www.metmuseum.org/ (11.09.2019)

Şekil 40. 19.yy ortaları kafes krinolin iç etek, Metropolitan Museum of Art Gallery Collection.

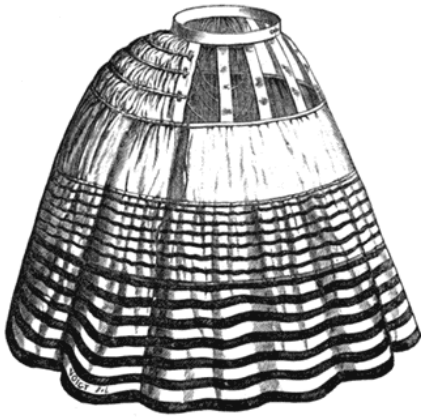
https://www.metmuseum.org/ (11.09.2019)

Kafes olarak yapılan jüponlar, İnce bir bezden ve balina kemiğinden yapılır ve aşağıya kadar inerdi. Uçlarında kuşgözleri vardı ve buralardan korse ipi geçirerek sıkılıp bağlanırdı.

Şekil 41. İngiliz markası Douglas & Sherwood'un patentli ayarlanabilir krinolini-1858

http://www.victoriana.com/ (11.09.2019)

Şekil 42. Douglas & Sherwood tarafından üretilen Balmoral krinolin tasarımı hem çember hem de renkli bir etekle birlikte yapılmıştır.

http://www.victoriana.com/ (11.09.2019)

Şekil 43. 1871 yılından kalma metal teller ve pamuk kumaş ile yapılan bir jupon görseli.

The New York Historical Society (by exchange) and Louise Moore Van Vleck Gift, 1985

https://www.metmuseum.org/ (11.09.2019)

1870'lerde kuyruk ve arkadaki dökümler vurgulanırken etek daralmaya devam etmiştir. 1880'e gelindiğinde hacimli jüponlar tamamen yok olmuştur. 1883'te ise 70'lerin sarkık kumaşları yerine köşeli ve vücuda dik açılı çıkıntılar veren bir sitille geri geldiği gözlemlenmektedir. 1884 de ise o zamanlar büyük bir teknolojik yenilik sayesinde oturulduğunda katlanabilen jüponlar İngiltere'de üretilmeye başlanmıştır.

Şekil 44. 19. yy ortaları 1850'ler metal yapılı jüpon, Metropolitan Museum of Art Gallery Collection

https://www.metmuseum.org/ (11.09.2019)

Şekil 45. Bu on dokuzuncu yüzyıl "yüksek teknoloji" yapısı ile birlikte hem yapısal hem de dekoratif eleman olarak hizmet veren dantel süslemeli pamuk paneldir.

The Jacqueline Loewe Fowler Costume Collection

https://www.metmuseum.org/ (11.09.2019)

Şekil 46. 1885 yılından keten ve metal şeritli sepet görseli. Brooklyn Museum Costume Collection-The Metropolitan Museum of Art

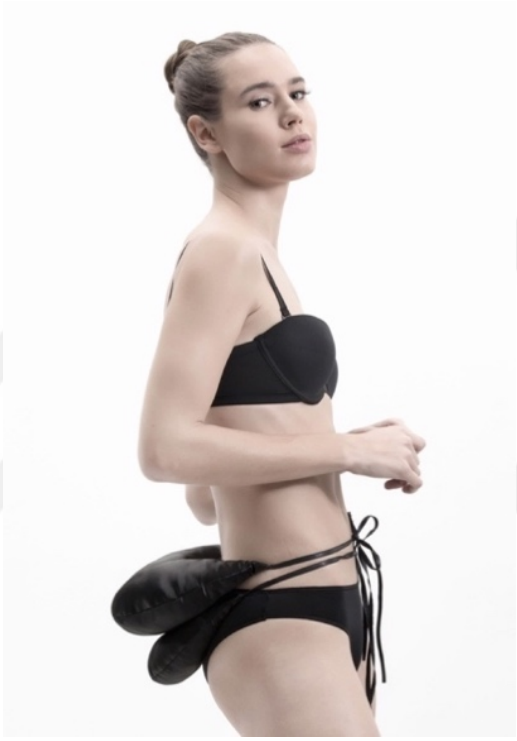
https://www.metmuseum.org/ (11.09.2019)

Şekil 47. 1885 yılından keten ve metal şeritli bir etek desteği görseli. Brooklyn Museum Costume Collection-The Metropolitan Museum of Art

https://www.metmuseum.org/ (11.09.2019)

Günümüzde natürel jüponlar eteklerin düzgün görünmesi için kullanılmaya devam ederken; gelinliklerde ve sahne kıyafetlerinde kullanılan hacimli jüponlar kadınların prenses olma arzusunu bu özel günlerinde simgelemeye devam etmektedir.

Şekil 48. Günümüzde satılmaya devam eden bir rulo dolgu görseli.

https://www.mkmodaatelier.com/tr/ (14.09.2019)

Şekil 49. Günümüzde kullanılan jüpon çeşitleri

https://www.mkmodaatelier.com/tr/ (14.09.2019)

İncelenen ve ulaşılan kaynaklardan ortaya çıkan giysi modüllerindeki bu boyutsal oyunlar her ne kadar üçgen prizma ya da dikdörtgen prizma olmasalar da kendi dönemleri içindeki en belirgin üç boyutlu formları ortaya seriyorlardı. Bütüne bakıldığında silindirik ya da çan şeklinde kullanılan etek formları akımların etkisiyle abartılmış ya da tam tersi minimal akımların etkisiyle sadeleştirilmişlerdir. Geçmişten günümüze kadar yaratılan giysilerin hepsi aslında kalıpsal uygulamalar ve dikim incelikleriyle oluşturulmuş, vücudumuzu saran ve bedenimizle uyum içinde hareket eden üçüncü boyut katılmış ürünlerdir. Günümüzde ise birçok modacı tarafından geçmişten esinlenerek ya da tamamen doğadan esinlenilerek üçgen prizma, kare prizma, silindir ya da küre şeklindeki birçok amorf form da dahil taklit edilerek giysiler oluşturulmaktadır.

2. BÖLÜM
GİYSİDE GEOMETRİK ÜÇ BOYUT UYGULAMA TEKNİKLERİ

2. BÖLÜM

GİYSİDE GEOMETRİK ÜÇ BOYUT UYGULAMA TEKNİKLERİ

Giysiyi oluşturmak için gerekli olan malzeme ne olursa olsun, bu malzemeyi düz bir yüzey olarak düşünmek, o malzemeyi istenen forma dönüştürmek için doğru teknikleri kullanarak parçalamak daha sonra ise tekrar bir araya getirmek gerekmektedir. Doğru teknikleri kullanarak mevcut yüzeyi, ölçülü bir şekilde parçalama işlemi ise kalıp çıkarma olarak tanımlanır.

İnsan bedenine göre standart hale gelmiş göğüs, bel, kalça, omuz genişliği, kol boyu, beden boyu gibi ölçüler vardır ve bu ölçüler doğrultusunda hazırlanmış kalıplara temel beden kalıpları denir. Görmek istediğimiz üç boyutlu formlara, işte bu kalıplarda yapılacak kesikler, parçalamalar ve tekrar bir araya getirme aşamalarıyla ulaşılabilir. Kalıplarda yapılan bu parçalama işlemine ise kalıp manipülasyonu denmektedir. Bu bölümde çeşitli kalıp manipülasyonlarını ve istenen formu oluşturmak için kumaş dışında kullanılan, ahşap, demir ya da plastik malzemelerin bir araya getirilmesiyle oluşturulmuş heykelsi giysiler incelenecektir.

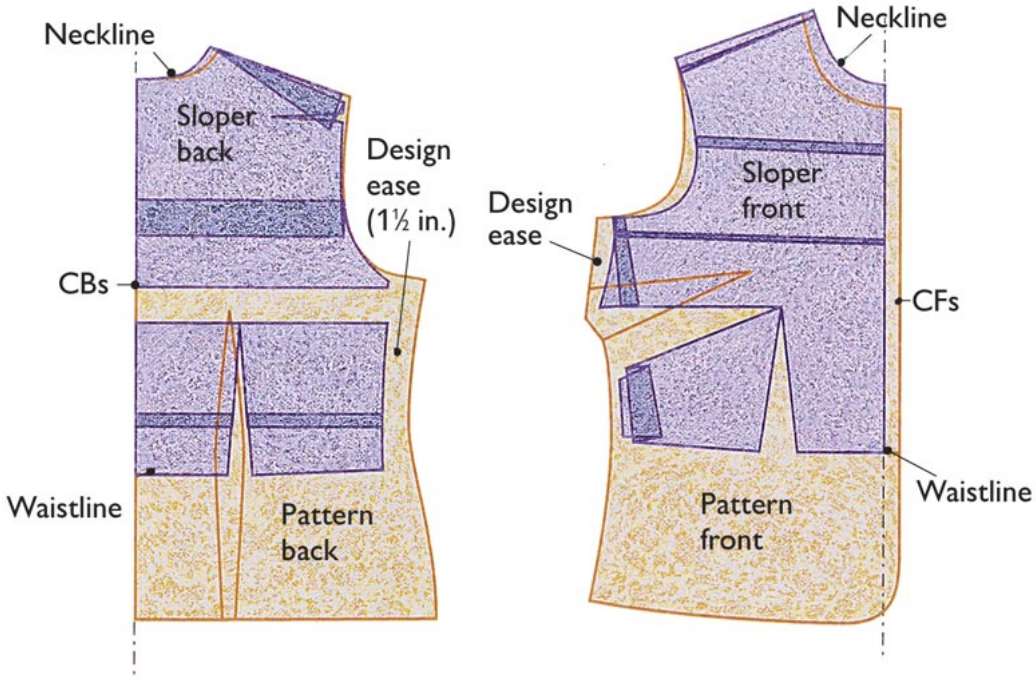
2.1. Kalıp Manipülasyonu

Kalıp manipülasyonu temel ölçüler baz alınarak oluşturulmuş bir beden kalıbının, hayal edilen veya istenen bir forma kavuşması için pensler ve kuplar oluşturarak parçalanmasıdır. İki boyutlu şekilleri üç boyutlu şekillere dönüştürmek için kalıp manipülasyonuna ihtiyaç vardır.

Nakamichi (2011), “Pattern Magic 2” adlı kitabında, Tasarladığımız ürünler göze hitap ettiği kadar, duygulara da hitap etmektedir. Beklenmedik şekiller ve formlar düz kalıplara (iki boyutlu) ve en sonunda da ürüne dönüşebilirler. Gelişen bu yeni fikirler işlem sürecini değerli hale getirir. Beklenmedik bir şekilde tasarlamış olduğum formların

ve detayların yapısını kalıp olarak anlayabilmek için düz bir yüzey üzerine kopyalarını almak istiyorum. Kalıplar ürünü tanımlayan belgelerdir. Kelimelerden daha anlaşılır yapısal taşıyıcılardır. Yaratıcısının düşüncelerini bile taşıyabilirler, diyerek düşüncelerini ifade etmektedir (Nakamichi,2011:3).

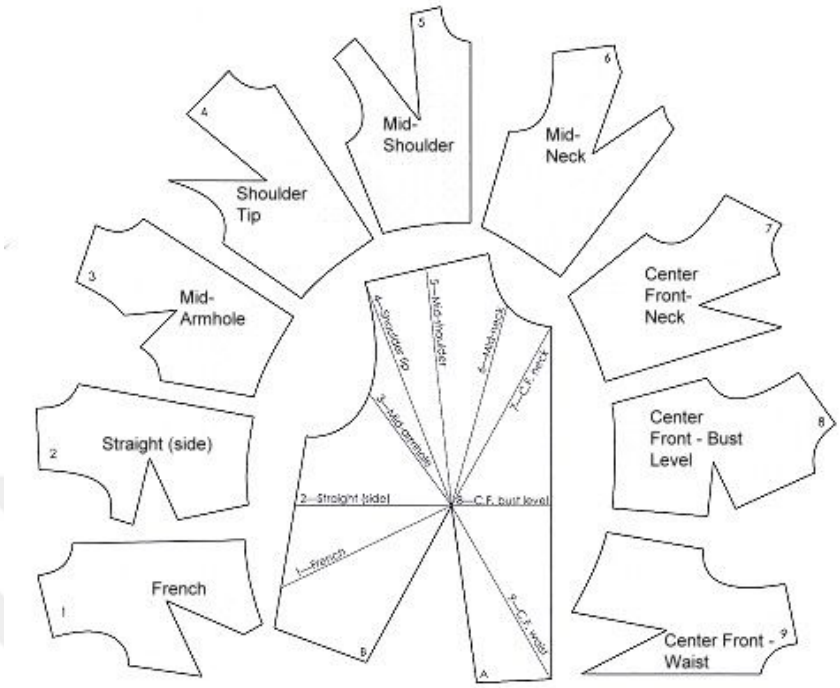
Düz bir yüzeyi olan kumaşı ya da akışkan bir malzemeyi en temel üç boyutlu giysi formuna sokabilmek için göğüs altında ya da göğüs ucundan kol altına doğru pensler veya kuplar yapılır (Şekil 50).

Şekil 50. Düz bir beden kalıbın üzerindeki pensler.

www.threadsmagazine.com (22.09.2020)

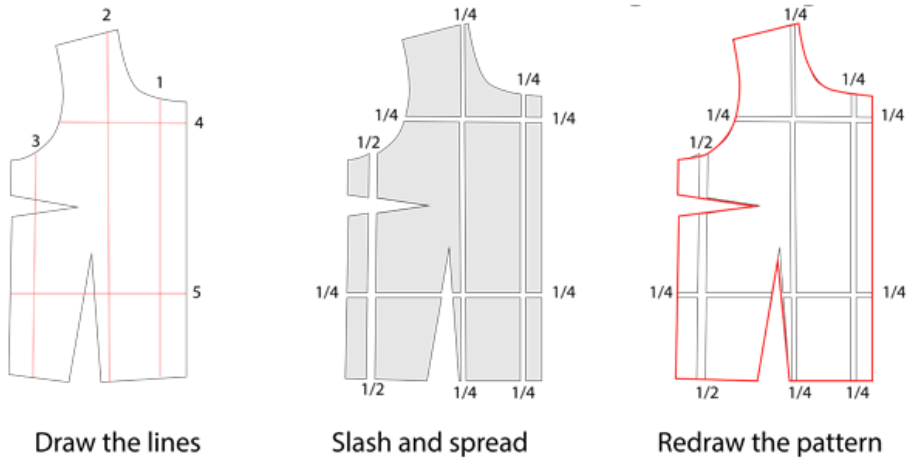
Bir kalıbı Şekil 51'de görüldüğü gibi özellikle bayan giysilerinde, giysinin göğüs kısmına tam oturması için, göğüs ucundan başlayıp düz bir çizgi şeklinde istenen başka bir noktaya doğru kuplar ya da pensler yapılarak sağlanır.

Şekil 51. Farklı pens pozisyonları.

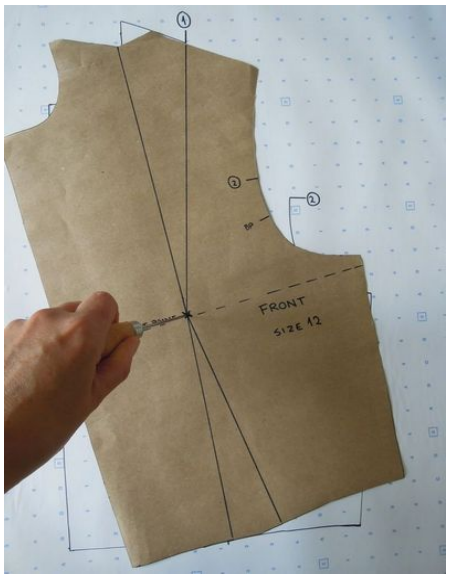
www.researchgate.net (22.09.2020)

Düz kalıplarda üç farklı kalıp manipülasyon tekniği kullanılır. Bu teknikler pensleri kaydırmak içindir. Bunlardan ilki istenilen yerlerden kesip, kesikleri birbirinden uzaklaştırarak ayırmak ve tekrar üzerinden yeni kalıp çizgilerini oluşturmaktır. İkincisi kesik atmadan pens başlangıç noktasından, ucu sivri bir araçla kalıbı sabitleyip, döndürerek kalıbı kesmeden yeni kalıp çizgilerini oluşturmak olarak bilinir. Üçüncüsü ise yardımcı gibi görev yapan ve direk kumaşa uygulanan pililer, kıvırmalar, drapeler ve büzgüler ile meydana getirilen bir tekniktir.

Şekil 52. Kalıbı eksenlerden işaretleyip, kesip dağıtıp, yeni kalıbı etrafından çizerek oluşturma tekniği

https://sewingforaliving.com/ (22.09.2020)

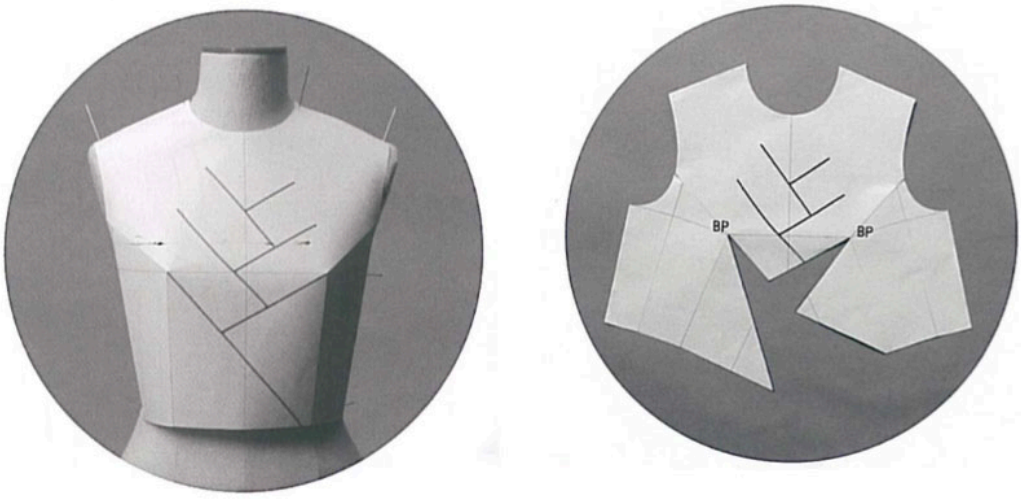
Şekil 53. Deseni pens orta noktasından sabitleyip döndürerek yeni kalıp oluşturma

http://www.sew2pro.com/tag/pivot-method/ (22.09.2020)

Şekil 52'deki teknikle kalıbı sağa sola hareket ettirerek elde etmek istenilen yeni kalıbın dış hatları belirlenir. Bu şekilde temel kalıbı kesmeden yeni bir kalıp oluşturulmuş olunur. Beden büyütmek için kullanılan bir tekniktir.

Düz olarak çizilen bu pens çizgileri vücuda istenilen kavisi verebilmek ya da istenilen 3 boyutlu dairesel formları oluşturabilmek için çok farklı şekillerde uygulanabilir. Eğik olarak yapılan pensler dışa doğru ya da iç bükey olarak çizilebilir. Dikdörtgen, üçgen ya da kare prizmalar yaparken bu formları kalıbın içine gömerek tek seferde kumaştan kesilip dikilerek formları oluşturmak bu pensler yardımıyla olmaktadır.

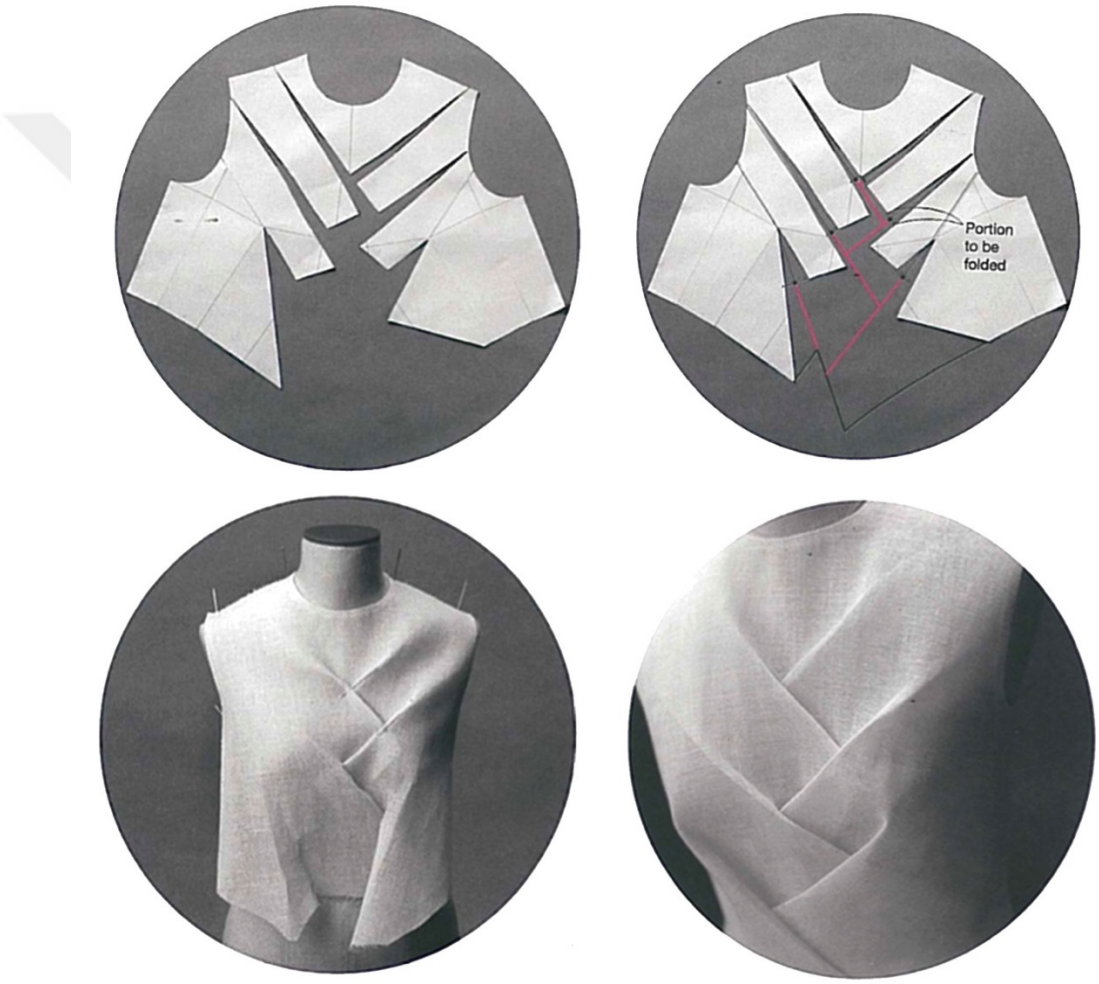
Ana kalıpların üzerinde yepyeni formlar oluşturmak için mutlaka drapaj mankeni kullanmak gereklidir ki bu şekilde istenilen formların nerede ve ne şekilde olacağı hayal edilip kalıp içine yerleştirilebilsin.

Şekil 54. Düz çizgiler çizerek sepet görünüm verilmiş kalıp.

(Nakamichi,2010:84)

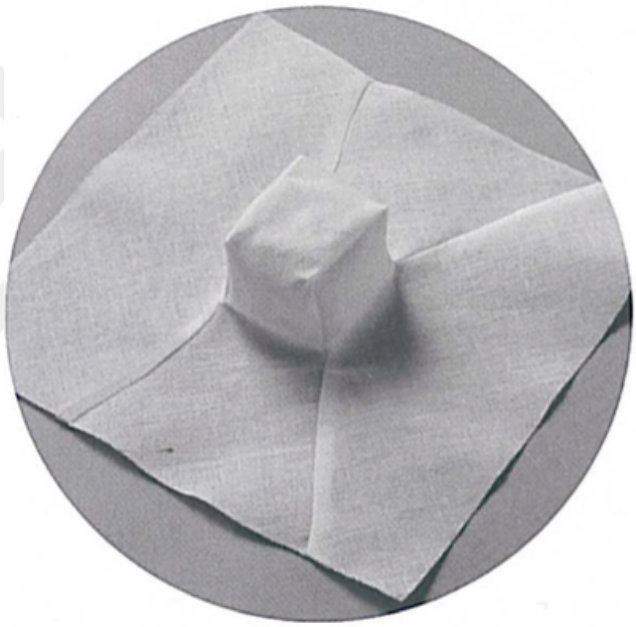
Şekil 54'de ana formu drapaj mankeni üzerine yerleştirilmiş kalıp üzerinde düz çizgiler çizilerek yeni pensler oluşturulduktan sonra pensleri kesip kalıbı açarak, dış çizgiler yeniden belirlenir ve bu yeni çizgiler istenilen formun görüleceği ana kalıptır. Bu oluşum basamak basamak şekil 55'deki görsellerde görülmektedir.

Şekil 55. Penslerinden kesilip, yayılmış kalıp.

(Nakamichi,2010:85)

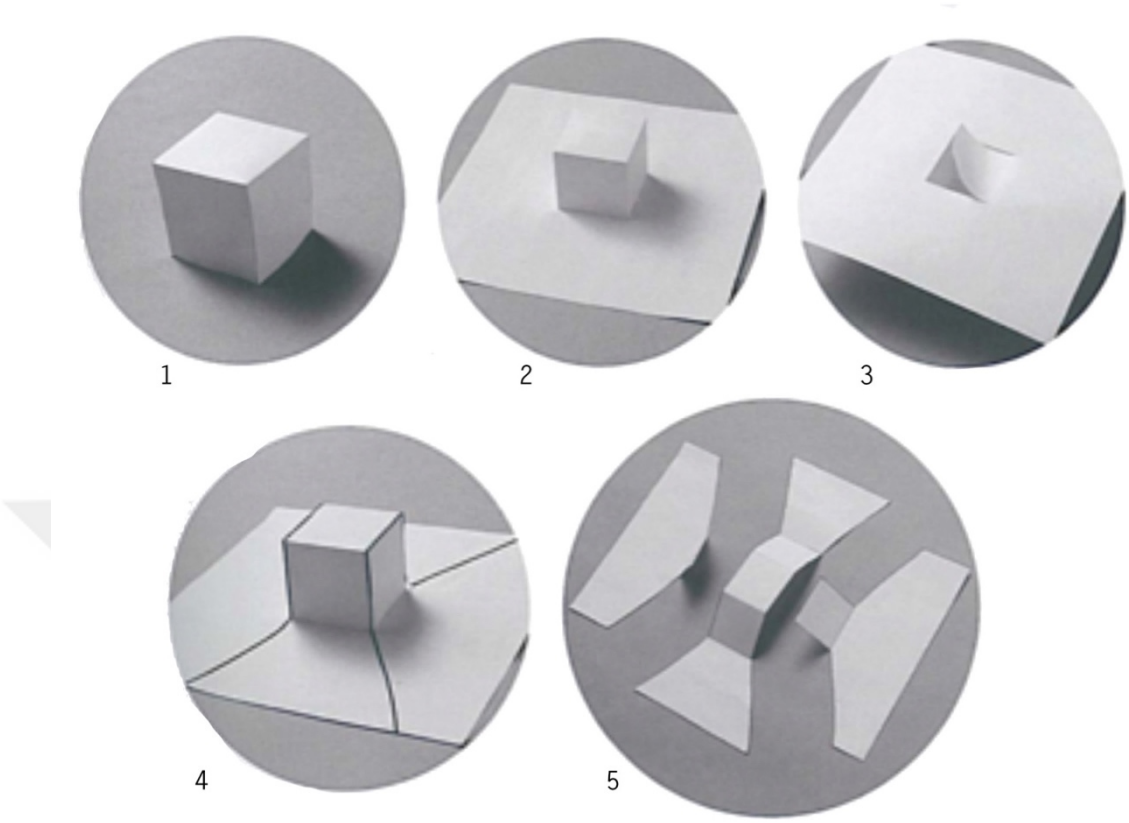
Kesilen pensler en uç noktalarına kadar kesilir. Kesikler açtırılarak kâğıt düz bir zemin üzerinde hiçbir yükselti olmayacak şekilde yayılarak açılır. Bu açılmış kalıp etrafından çizilerek ana hatları oluşturulur ancak, sepet şeklindeki formu oluşturmak için tekrar ilk çizgi noktalarından kesilir. Üzerinde kesikler olan yeni zemin uygun şeklide katlanarak dikilir ve istenen 3 boyutlu sepet formu elde edilmiş olur. Pensleri katlayarak uç noktalardan kesmek kalıba ikinci bir 3 boyut vermektedir. Bu şekilde 3 boyutlu form olan giysi üzerinde tekrar üç boyutlu bir görüntü sunulmuş olur.

Şekil 56. Düz bir yüzey üzerine entegre edilmiş kare prizma görseli.

(Nakamichi,2010:49)

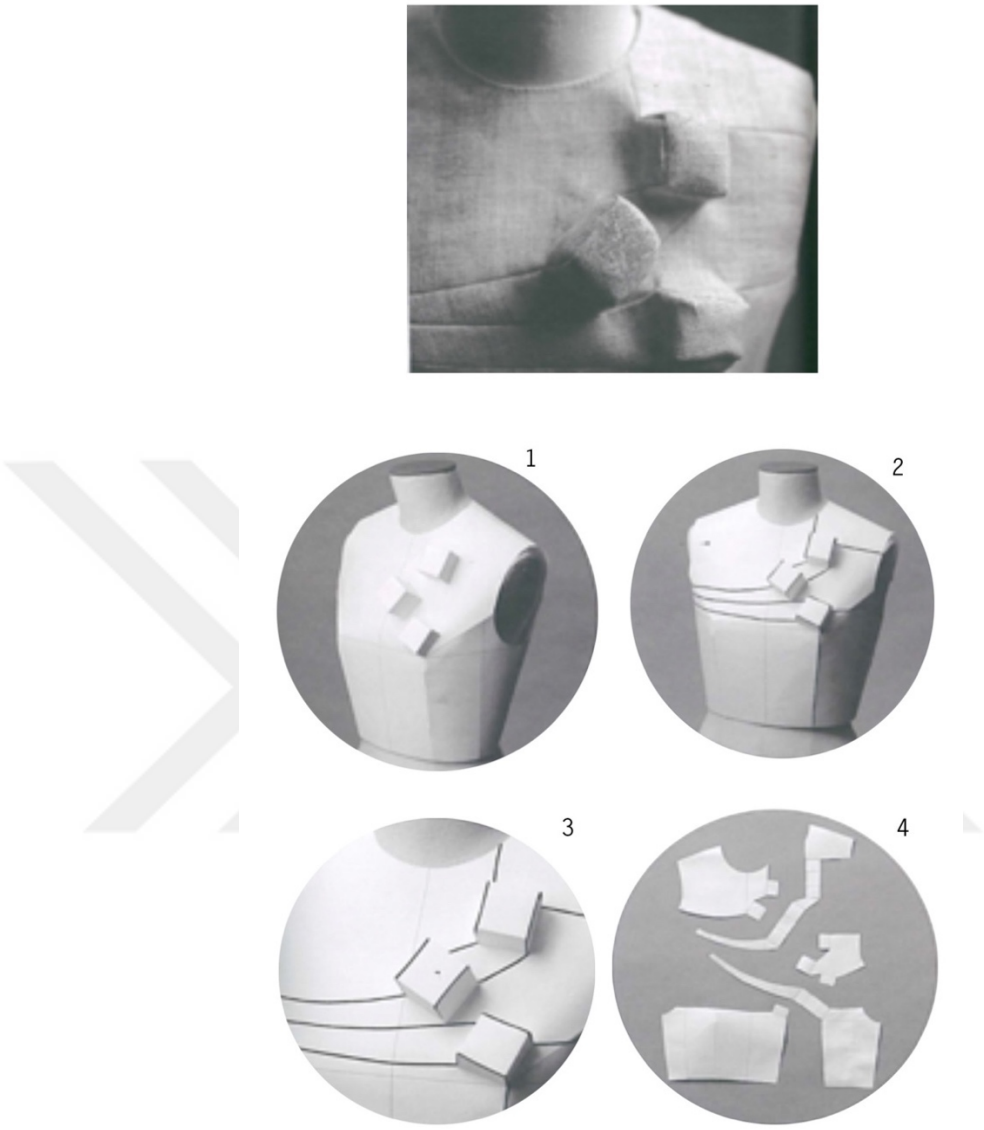
Şekil 57'da ise üç boyutlu bir form olan kare prizmayı kalıp üzerinde nasıl yeniden yapılandırıp, ana kalıp oluşturulabileceğini anlatan entegrasyon tekniği görülmektedir.

Şekil 57. Kare prizmanın kalıp olarak entegrasyonunu açıklayan görsel.

(Nakamichi,2010:49)

Tıpkı kare prizma oluşturmak için kağıtları doğru şekilde kesip katlayıp yapıştırmak gibi, düz bir zemin üzerinde ki bu bir kol ya da etek ya da ön beden kalıbının bir kenarı olabilir, kare prizmayı yerleştirip, kesik olması istenen şekilde yeni bir yol çizgisi ile belirlenebilmektedir. Daha sonra bu çizgilerden kalıp kesilip çıkartılarak düz bir zemin üzerine yerleştirilen yepyeni bir kalıp elde edilir. Yeni elde edilen kalıp ile de kumaş kesilerek dikildiğinde amaçlanan yeni üç boyutlu bir obje entegre edilmiş form ortaya çıkarılmaktadır (Şekil 58).

Şekil 58. Üç adet kare prizmanın bir bedene yerleşimi

(Nakamichi,2010:51)

Bu tekniği kullanarak üçgen piramit, kare tabanlı piramit, beşgen piramit, dikdörtgen prizma, üçgen prizma, beşgen prizma, silindir ve koni gibi farklı üç boyutlu formları da temel beden kalıpları üzerine yerleştirerek yeni bir form oluşturmak mümkündür.

2.1.1. Beden Modüllerinde Yapılan Kalıp Manipülasyonları

Bir bayan giysisinin en önemli büyük ve genel görüntüsünü veren kısmı beden kısmıdır. Ön beden ve arka beden yakayı, kolları ve gerektiğinde etek ucunu birbirine bağlayan bir parça görevi de görmektedir. Bu büyük parça üzerinde yeniden yapılandırılan geometrik formlar bu bölümde incelenecektir.

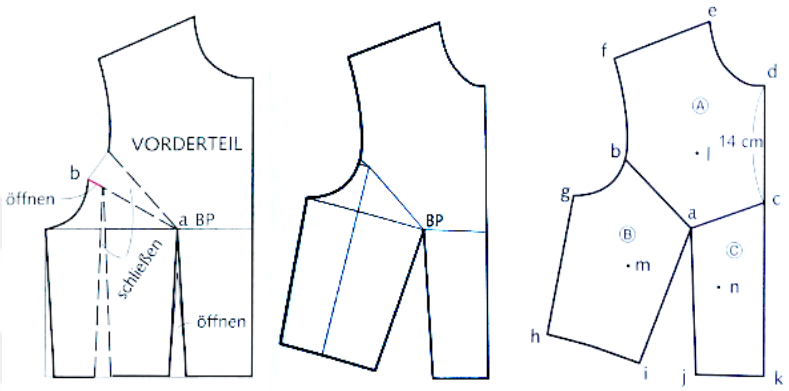
"Bedeni manipüle etmek toplumsal bir zorunluluk değil, sanatsal ve deneysel bir tasarım serüveninin ilham kaynağı haline gelmiştir. Elde edilen görüntü bedenin siluetinden ziyade giysinin siluetidir. Yani vücudun biçimini ortaya çıkarmak yerine sanatsal bir siluet yaratmak arayışıdır (Günay, 2014:242)."

Şekil 59. Ön beden üzerinde uygulanmış üçgen prizma yükseltileri

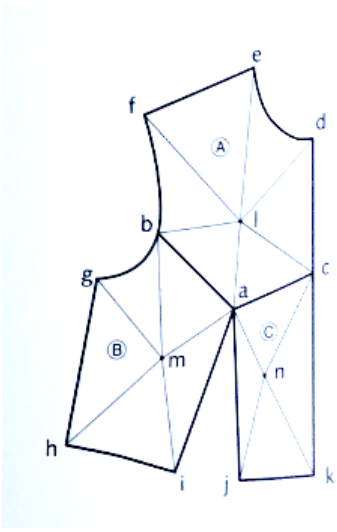
(Nakamichi,2015:14)

Şekil 59'da ön beden üzerine uygulanmış üçgen prizma yükseltileri olan bir model bulunmaktadır. Bu modeli oluşturmak için önce temel beden kalıbı üzerindeki pensler kapatılarak, kalıp yeni üç ana parçaya bölünür (Şekil 60).

Şekil 60. Beden kalıbının penslerini kapatarak üç ana parça olarak ayırılmış görselleri.

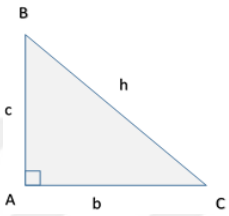
(Nakamichi,2015:46)

Şekil 61. Üç ana parçaya bölündükten sonra üçgen prizma oluşturulacak hatların çizimi.

(Nakamichi,2015:46)

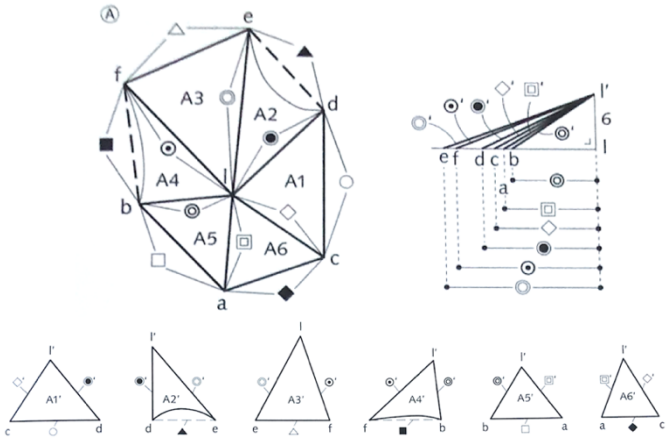
Çizilen parçalar birbirinden ayırıldıktan sonra ne kadar yüksek olması isteniyorsa buna göre bir ölçü belirlenir. Şekil 63'de bu ölçü 6 cm olarak belirlenmiştir. Daha sonra bu ölçüyü ve taban ölçüsünü kullanarak her bir üçgene üçüncü boyut vermek için bu üçgenin hipotenüsü hesaplanmalıdır ki kalıp bir araya geldiğinde 6 cm yüksekliği elde edilen yeni kalıp oluşturulsun. Bir üçgenin hipotenüsünü hesaplamak için; $h^2 = a^2 + b^2$ formülü kullanılır (Şekil 62).

Şekil 62. Bir dik üçgen ve h ölçüsü bu dik üçgenin hipotenüsünü temsil eder.

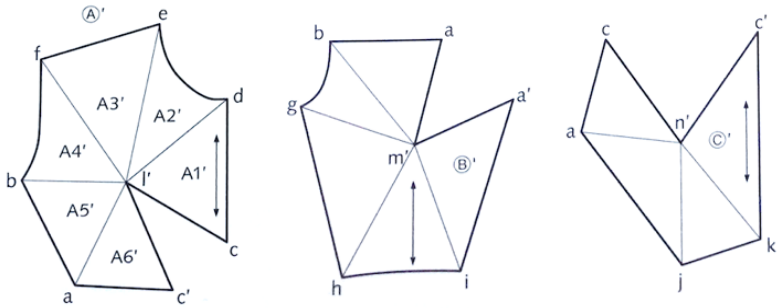
https://dik-ucgen.hesabet.com/ (25.09.2019)

Bu formül düşünülerek şekil 63'de görülen hesaplamalar yapılır ve şekil 64'teki yeni kalıp oluşturulur.

Şekil 63. Çizilen üçgen parçaların hipotenüsünü hesaplama

(Nakamichi,2015:47)

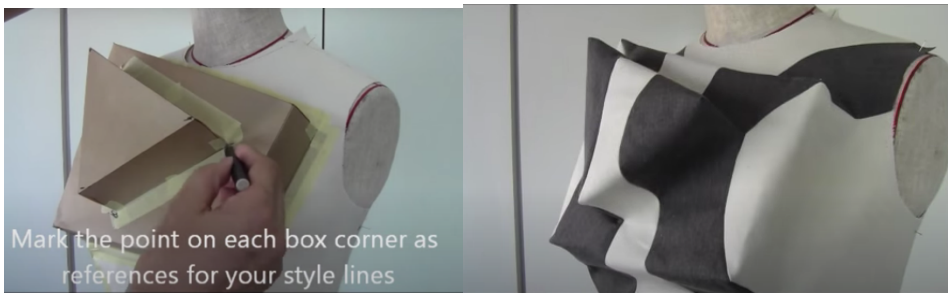
Şekil 64. Hipotenüsü hesaplanarak yeniden çizilmiş kalıp

(Nakamichi,2015:47)

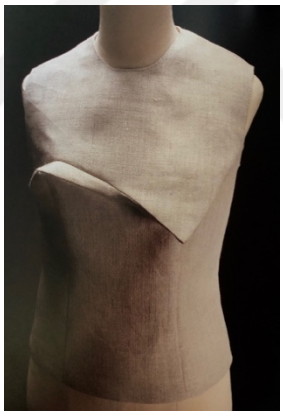
Şekil 65. Kalıp bireşim yerlerinden bir araya getirilmiş kalıp ve oluşturduğu prizma yüzey görseli

(Nakamichi,2015:47)

Şekil 66. Yenilikçi desen üreticisi ve tasarımcısı Shingo Sato'nun Youtube üzerinden hazırladığı online üç boyutlu form entegre etme tekniği ile kalıp hazırlama dersinden iki katmanlı üçgen entegre edilmiş ön beden görselleri.

www.youtube.com (01.10.2019)

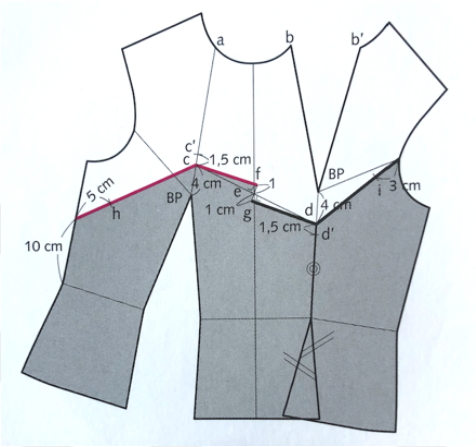

Şekil 67. Üçgen şeklinde iki farklı uzantı yapılmış giysi.

(Nakamichi,2015:30)

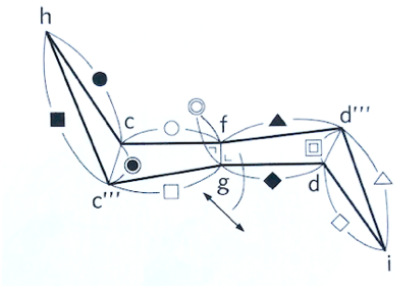
Şekil 67'de bir üçgenin kenarı gibi uzantıları olan modeli oluşturmak için ana beden kalıbında pensleri kaydırıp kapatarak yeni bir üst beden kalıbı ve dokuma kumaşla yapıldığı için üç ayrı parça olacak şekilde alt beden kalıbı hazırlanmaktadır. Bu kalıbı hazırlamak için üst beden kalıbı oluşturulurken uygun ölçülere göre şekil 68'de görüldüğü gibi iki ayrı kırmızı ve siyahla belirtilmiş hatlar çizilir. Alt bedenden ayrılan

yeni üst beden kalıbının penslerini yine doğru bir şekilde kaydırıp kapatarak üçgen form verilecek hat, sonrasında ise alt bedenlerde pens kaydırma ve kapamaları yaparak alt bedendeki üçgen formun elde edileceği yeni kalıplar oluşturulur. Bu iki hat birbirine direk birleştirilmeden, araya istenen doğru ölçülerde şekil 69'daki gibi bir ara parça hazırlanarak dikildiğinde, yeni üç boyutlu form olan ön beden elde edilir.

Şekil 68. Pensler kapatılmış ve yeni üçgen formlu kalıbı elde edebilmek için iki ayrı hat oluşturulmuş ön beden kalıbı görseli.

(Nakamichi,2015:32)

Şekil 69. Üst beden ve alt beden kalıbını birbirine bağlayan ve boyut katmak için yükselti sağlayan ara parça kalıbı

(Nakamichi,2015:33)

Şekil 70. Ön bedeninde üç farklı üçgen uzantısı olan bir model örneği

(Nakamichi,2015:12)

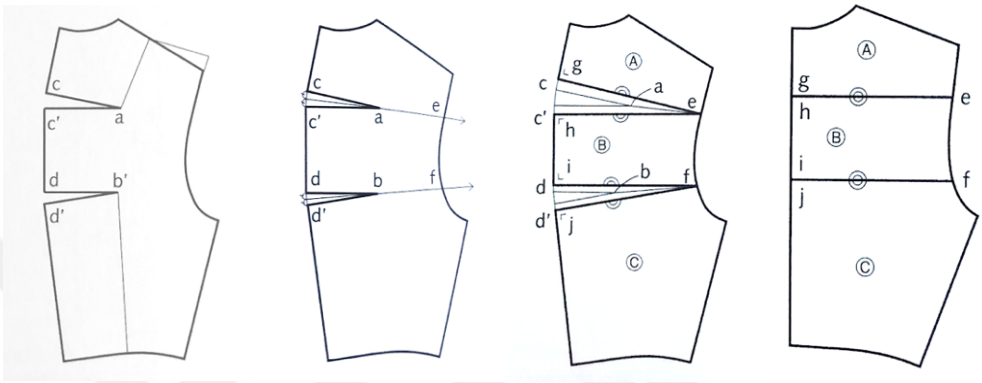

Şekil 71. Arka bedende dışa doğru uzayan üçgen formları olan bir model görseli

(Nakamichi,2015:13)

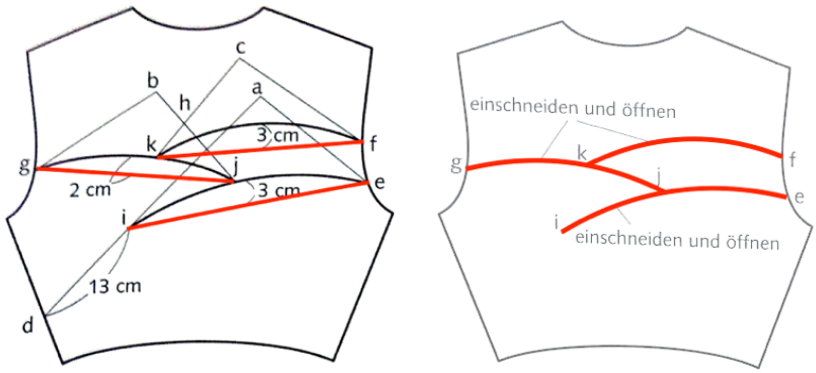
Şekil ‘de 71 görüldüğü gibi aynı zamanda arka bedenlerde de üç boyutlu formları elde etmek mümkündür. Üçgen formlar olarak uzayan üç ayrı parça oluşturulmuş bu arka beden için de şekil 72’deki gibi önce arka beden kalıbı standart pensleri kapatılmış ve bu peslerin başlangıç noktalarından geçecek şekilde iki yatay çizgi ile yeni pensler oluşturulmuştur. Daha sonra da bu yeni pensleri arka orta çizgilerine dik gelecek yeni bir

kesikle daha geniş ve derin hale getirilmiş ve arka beden kalıbı birleştirilmiştir. Bu kısım sadece temel arka kalıbı bedene oturtmak için yapılan işlemdir. Asıl üç boyut vermek için eklenecek üçgen parçalamalar şekil 73'de gösterildiği gibi yapılmaktadır.

Şekil 72. Arka beden kalıbı pens kaydırmaları ve kapamaları

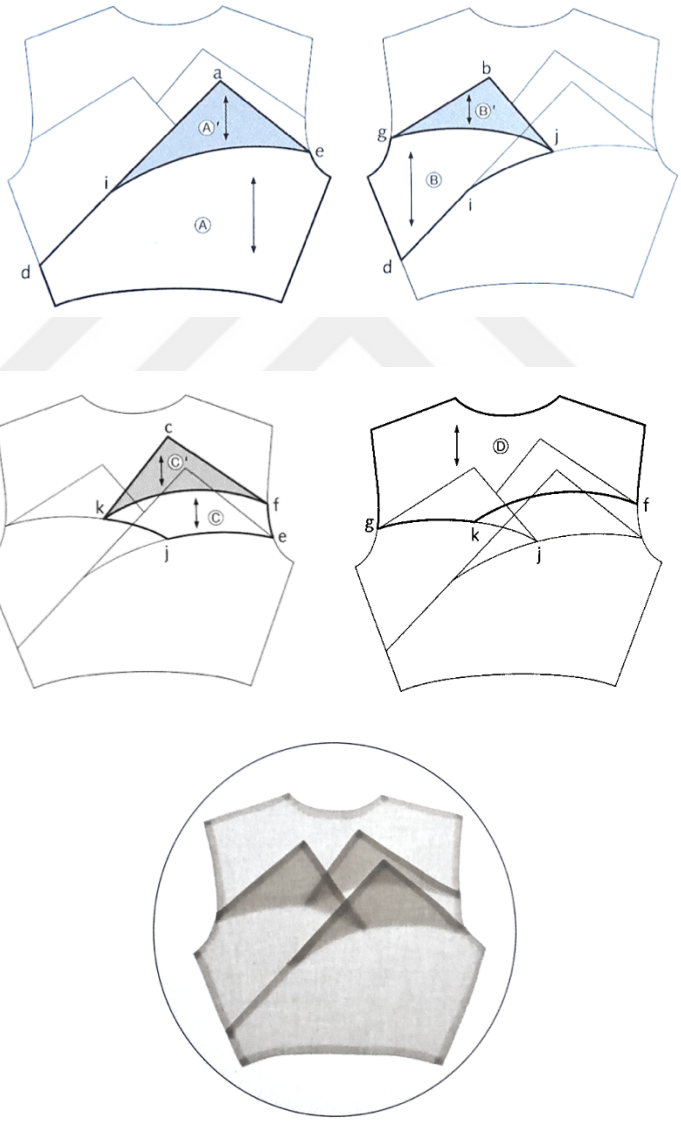
(Nakamichi,2015:42)

Şekil 73. Arka beden üzerinde üçgen parçaların yerleştirilmesi istenen yerlerin belirlenmesi.

(Nakamichi,2015:43)

Şekil 74'de arka beden oluşturulduktan sonra, istenen üçgen çıkıntıların yerleştirilmesi için üç farklı yay çizimi yapılmıştır, bu yay çizgilerinin olduğu hatlar her bir üçgen parçanın geleceği yay çizgisidir. Bu üçgen parçalar en dışta bir yüzey ve altında yay çizgisine kadar hazırlanmış ikinci bir yüzey şeklinde, en tepe kenar noktalarından birleştirilmiş üçgen parçalardır.

Şekil 74. Üçgen parçaların arka beden kalıbı üzerinde uygulanması

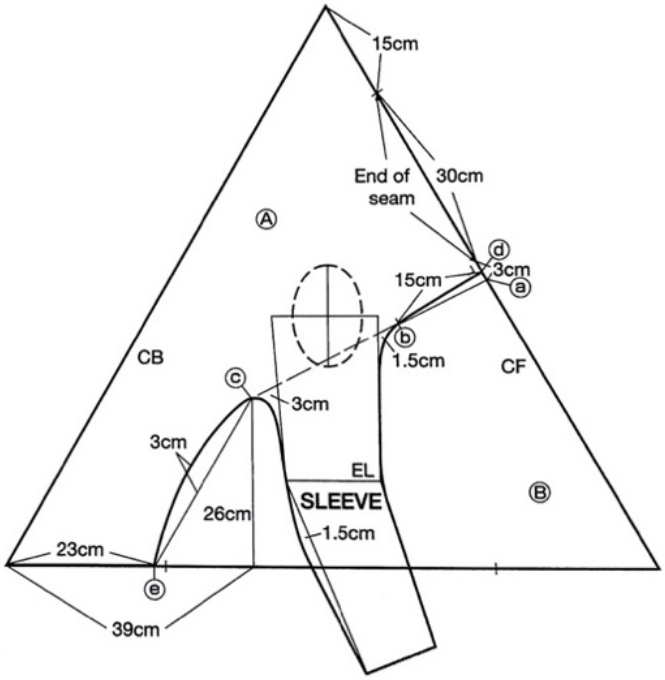
(Nakamichi,2015:43)

Şekil 75. Beden parçası üçgen olarak yapılmış model

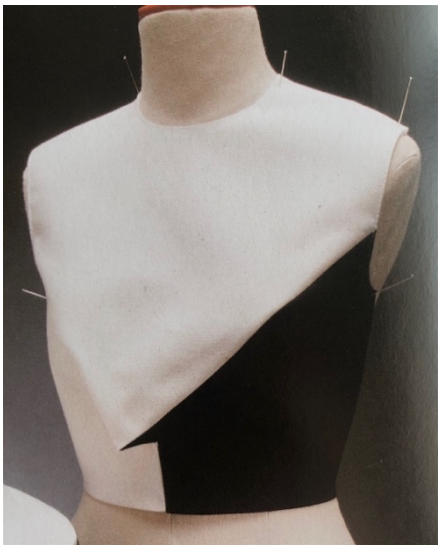
(Nakamichi,2011:16)

Şekil 75'de bütün bir bedeni üçgen formdan oluşmuş bir model görseli bulunmaktadır. Bu model iki büyük üçgenin alt kısmında bir beden girişi ve üst kısmında bir baş girişi olmak üzere iki açıklık bırakılarak dikilmesi ile meydana gelmiştir. Şekil 76'da da görüleceği gibi, üçgen beden iki parçaya bölünmüş, üst kısma kol uzantısı eklenmiş, aynı şekilde altta kalan kısma da kolun altında kalan parça uzantı olarak ilave edilmiş ve iki bütün kalıp oluşturulmuştur. Bu iki yarım parça birbirine dikildiğinde ise üçgene kolun da girebileceği gibi bir uzantı dahil edilmiştir.

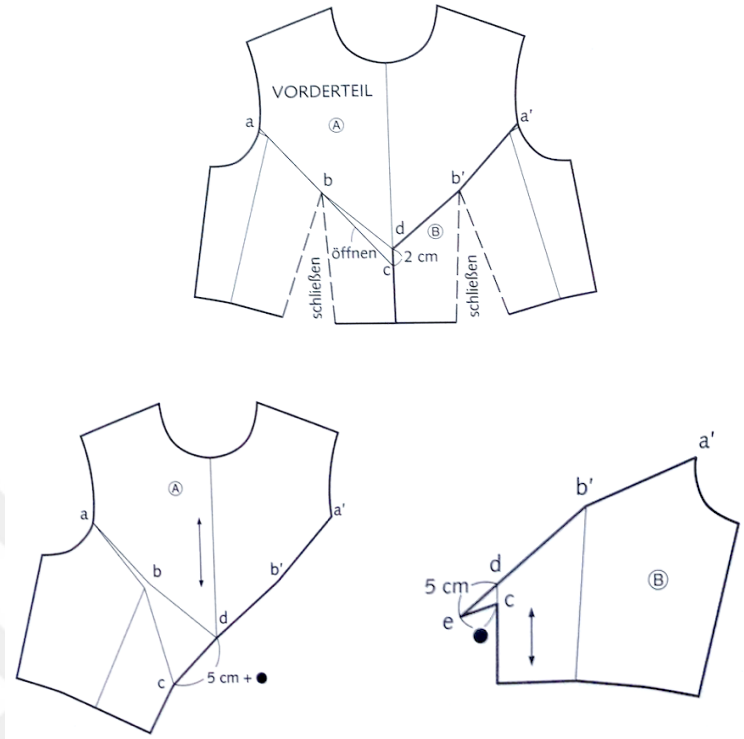
Şekil 76. Üçgen bedeninin yan kalıp görüntüsü.

(Nakamichi,2011:33)

Şekil 77. Üçgen çıkıntı oluşturulmuş model

(Nakamichi,2015:16)

Şekil 78. Üçgen çıkıntı oluşturulmuş beden kalıbı.

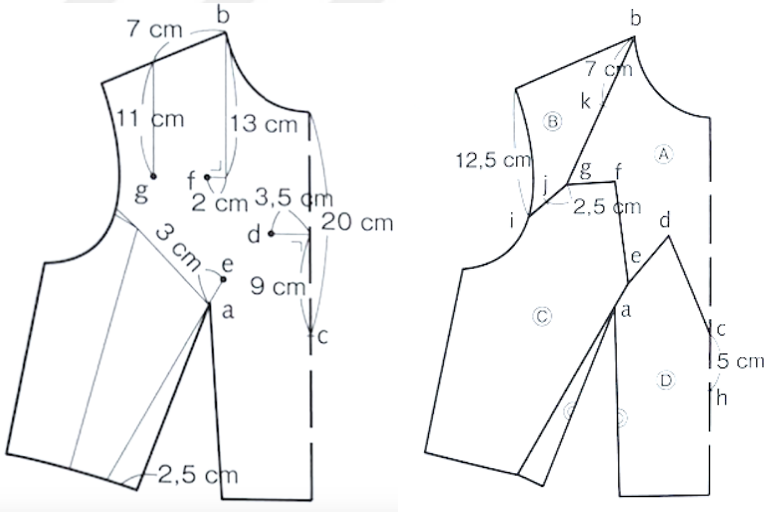
(Nakamichi,2015:53)

Şekil 77'de geomtrik üç boyutlu formların sadece entegre edilerek değil, uzantılar yapılarak da oluşturulabileceği görülmektedir. Bu şekilde uzantı vermek istenilen ölçüye göre manipülasyonlar yapılmaktadır. Ana beden pensleri kapatılarak ön beden şekil 78'deki gibi iki kalıba bölünmektedir. Bölünen ilk kalıpta istenen ölçüde uzantı çıkılır ve aynı uzantı ölçüsü ikinci kalıpta pens kaydırarak açılır ve bu iki ön beden kalıbı birbirine işaretli noktalardan dikilir. Bu şekilde üçgen uzantısı olan pensli bir model elde edilmiş olunur.

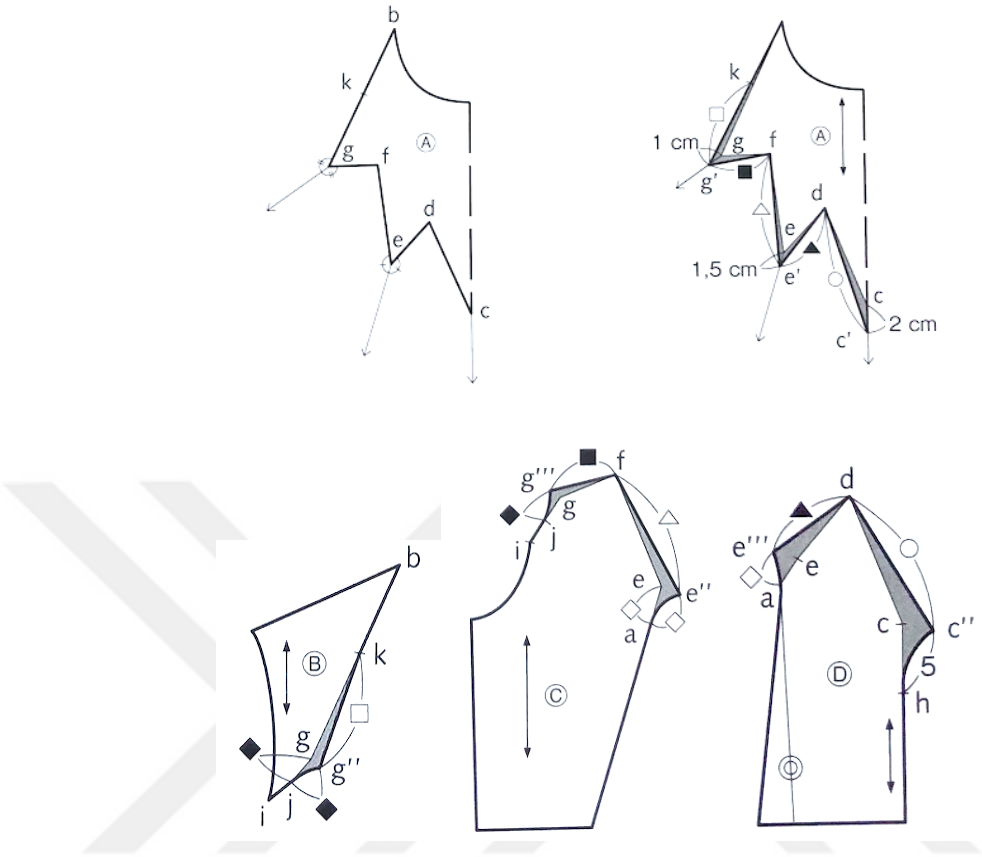
Şekil 79. Üçgen çizgilerle taç formu verilmiş bir model görseli

(Nakamichi,2015:6)

Şekil 80. Üçgen çizgilerle taç formu verilmiş modelin kalıp uygulamasını gösteren birinci görsel.

(Nakamichi,2015:21)

Şekil 81. Üçgen çizgilerle taç formu verilmiş modelin kalıp uygulamasını gösteren ikinci görsel.

(Nakamichi,2015:21)

Üçgen taç şeklinde bir form verilerek yapılmış model (Şekil 79) için hazırlanan kalıp şekil 80'de ve şekil 81'de görülmektedir. Şekil 80'deki gibi önce temel beden pensleri kapatılıp istenilen taç formu çizilir. Bu form için bazı ölçüler belirlenir. Bu ölçülere göre de ön beden kalıbı 4 parçaya ayrılır. Bu parçalara da gri alanlarla belirlenmiş yükseltiler verilir ki dikildiğinde geometrik üç boyutlu bir form oluşturulsun. Ön beden üst roba kalıbında yükseltileri sabitlenmiş olan bu kalıpta yarımşar santim farkla dışa doğru büyütme işlemi yapılır ve yeni ölçülerle çakışması için de omuz ve iki alt beden kalıbında bu ölçülerle aynı olacak şekilde dışa doğru paylar verilip yeni kalıp formları elde edilir.

Keskin hatları olan geometrik formların yanı sıra silindirik ve yuvarlak hatları olan kalıpları da yine farklı şekillerde kalıp üzerinde kesip parçalamalar yapılarak elde edilebilmektedir. Daire formu bütün bir beden olarak düşünülebilir ya da küçük dairelerin bir araya gelmesiyle akordeon görünümünde kollar yapılabilir. Şekil 82 ve şekil 84 daire formunun bir beden olarak nasıl kullanıldığını göstermektedir.

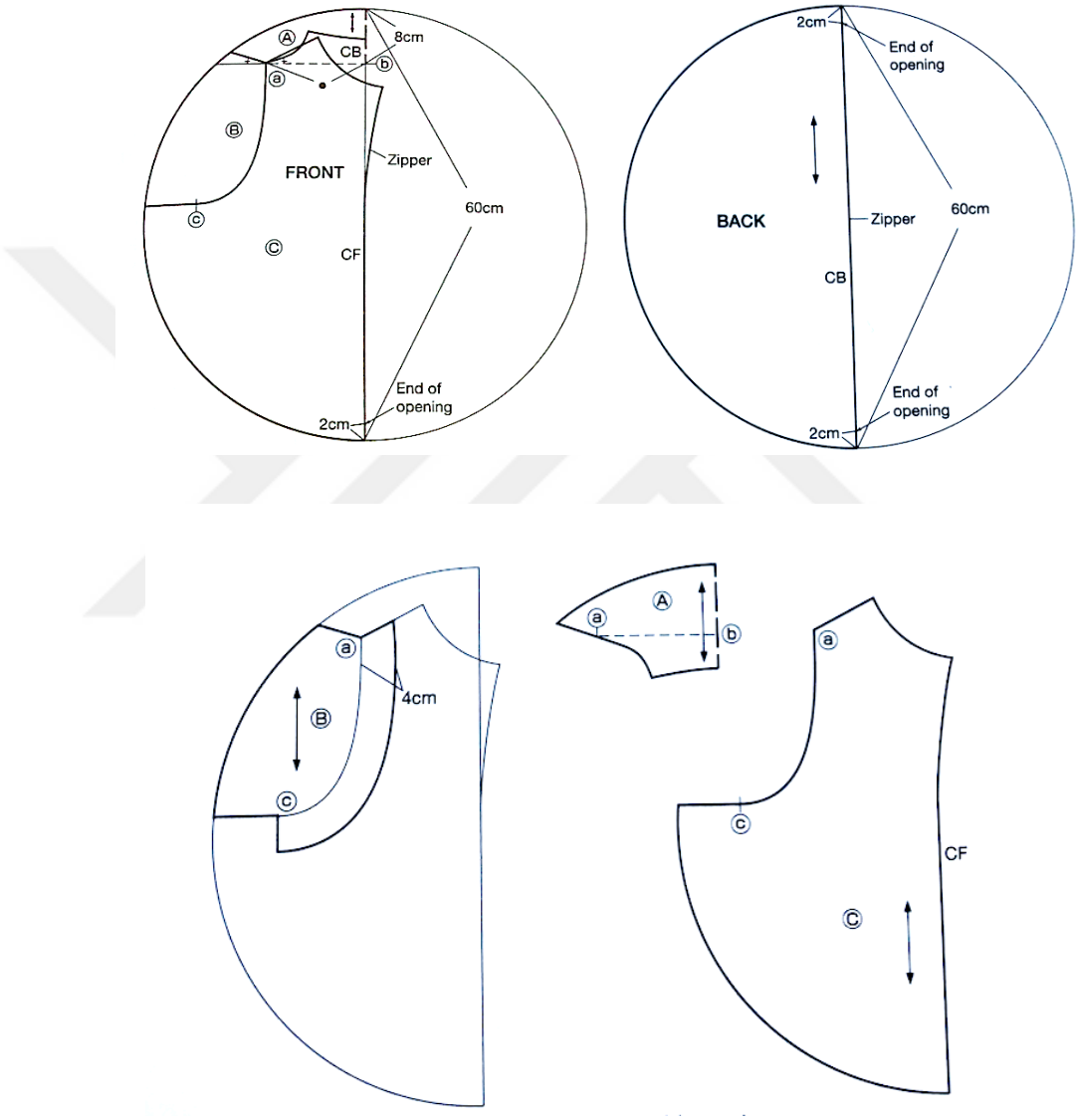

Şekil 82. daire formu ile yapılmış bir model.

(Nakamichi,2011:14)

Şekil 82'de görülen büyük bir daire ile yapılmış olan modelin kalıbı oluşturulurken önce hangi beden boyu uygunsa buna göre bir ölçü belirlenmiştir ve şekil 83 ve 85 'de dairenin çapı bu ölçü olacak şekilde büyük bir daire çizilerek kalıp hazırlanmaya başlamıştır. Daha sonra standart ön beden kalıbı, daireyi giyilebilir yapabilmek için bu dairenin içerisine gömülmüştür. Giyilmesini sağlamak için; kol evi, yaka ve etek ucu diyebileceğimiz alanlar oluşturulmuş ve özellikle arka beden dairesini tam arka noktasına fermuar yaparak giysinin giyileceği açıklık oluşturulmuştur. Bu kalıbın fermuarlı yapılmasının sebebi kumaşının esnek olmayan dokuma bir kumaş

olmasıdır. Eğer esneyebilme özelliği olan bir kumaş kullanılırsa fermuar yapılmadan, arka ortası yarık kalacak şekilde hazırlanabilir.

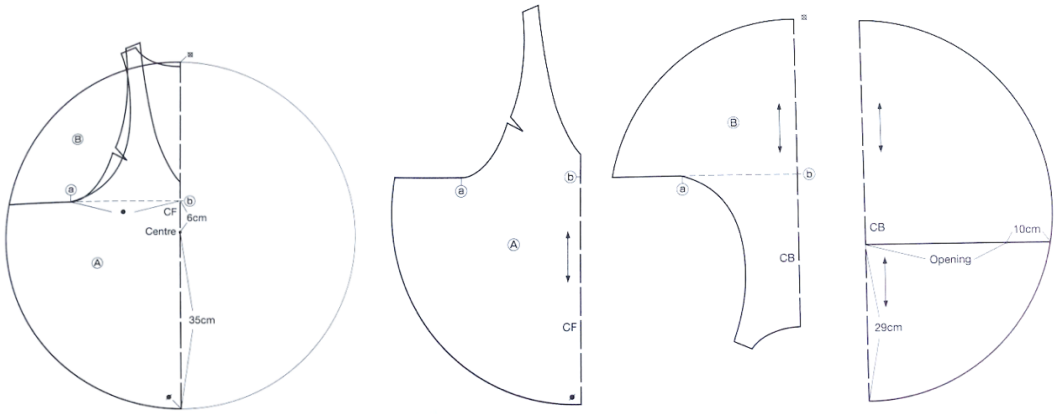
Şekil 83. Daire formundaki modelin kalıp uygulaması

(Nakamichi,2011:29)

Şekil 84. Etek kısmında dairesel formun kullanıldığı model görseli.

(Nakamichi,2011:15)

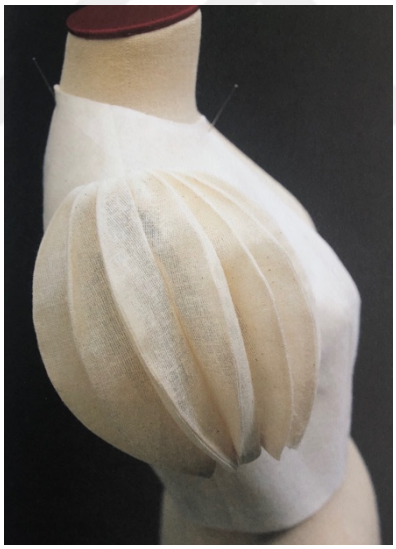
Şekil 85. Etek kısmında dairesel form kullanılarak yapılmış model kalıbı görseli

(Nakamichi,2011:30)

2.1.2. Kol Modüllerinde Yapılan Kalıp Manipülasyonları

Kol, vücudumuzdaki en çok kullandığımız hareketli uzuvlarımızdan birisidir. Ergonomik, esnek ve kullanışlı olmasının yanı sıra aynı zamanda en çok dikkat çeken kısım olduğu için de model uygulaması yapılan önemli bir parçadır. Geçmiş kısımlarda da incelendiği gibi bir gösteriş simgesi olarak tasarlanan kol modelleri günümüzde de aynı şekilde farklı kalıp uygulamaları ile ortaya çıkarılan modüller olmaya devam etmektedir.

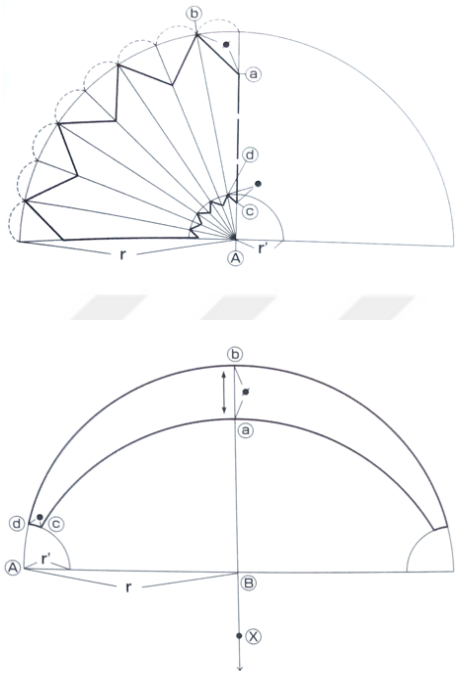
Kollarda uygulanan geometrik formların başında, daire, üçgen prizma ve kare prizma uygulamaları gelmektedir.

Şekil 86. Dairesel bir formdan yola çıkarak dikey bir akordeon şeklinde hazırlanmış kolu olan bir model görseli

(Nakamichi,2011:21)

Şekil 86'da balon kol teriminin nasıl yeniden yorumlanabileceği görülmektedir. Çeyrek dairelerden hazırlanmış parçaların bir akordeon gibi bir araya geldiği ve üç boyutlu bir küre oluşturduğu bu kol formu şekil 87'de görüldüğü gibi hazırlanmaktadır.

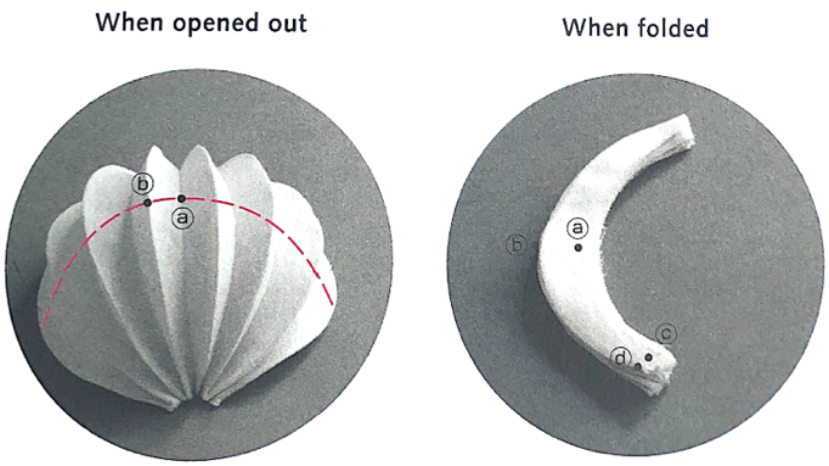

Şekil 87. Akordeon gibi açılan küre formundaki kol kalıbının hazırlanışını

(Nakamichi,2011:45)

Şekil 87'daki yarım daire şeklindeki çizimler, kol kalıbı hazırlanırken yapılacak yardımcı çizimler ve kalıp çizimleridir. Birinci çizimde ilk olarak A noktasından r yarıçaplı bir daire çizilir. İkinci olarak r' yarıçaplı ikinci bir daire çizilir. Üçüncü olarak her iki yarım dairenin arası, kolda kullanılmak istenen katlama sayısına bölünür. Dördüncü olarak her bir katın genişliği belirlenir ve buna göre noktaları birbirine kesişecek şekilde zigzag bir çizgi oluşturulur. İkinci çizim asıl elde edilmek istenen kalıp için yapılmaktadır. Bunun için ise ilk olarak temel noktası B olan r yarıçaplı bir yarım daire çizilir. İkinci olarak ilk çizimdeki ölçülere gelebilmek için A noktasını temel aldığımız r' yarıçaplı çeyrek daire çizilir. Üçüncü olarak B noktasından dik geçecek bir çizgi çizilir ve yarım dairenin tepe noktasında kesiştiği yer b noktasıdır.

İlk çizimde belirlenen yükseklik (sembolü ile işaretlenmiş) Bu X çizgisi üzerinde b noktasından aşağı doğru ikinci nokta olarak belirlenir ve bu nokta a noktasıdır. Aynı şekilde ilk çizimde belirlenen bir diğer yükseklik (sembolü ile işaretlenmiş) r^1 yarıçaplı yay üzerinde belirlenir. Bu noktalar da d ve c noktalarıdır. Kalıbı oluşturmak için son olarak belirlenen a ve c noktaları düzgün bir yay çizerek birleştirilir. Bu şekilde akordeon şeklindeki kol kalıbının parçası oluşturulmaktadır. Kaç adet parça isteniyorsa o kadar kumaş kesilmeli ve birleştirilmelidir (Şekil 88).

Şekil 88. Akordeon şekline getirilmek için dikilmiş hilal şeklindeki parçalar

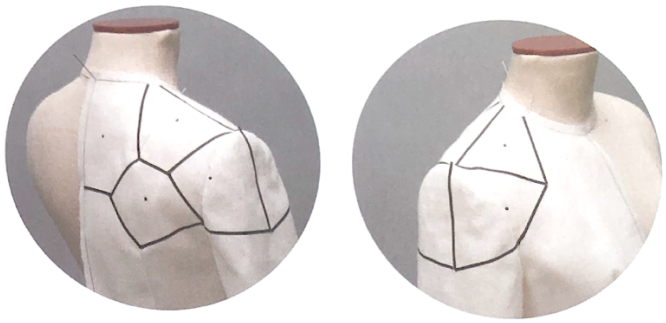
(Nakamichi,2011:45)

Şekil 89. Omuz üzerinde üçgen prizmaların entegre edildiği bir model

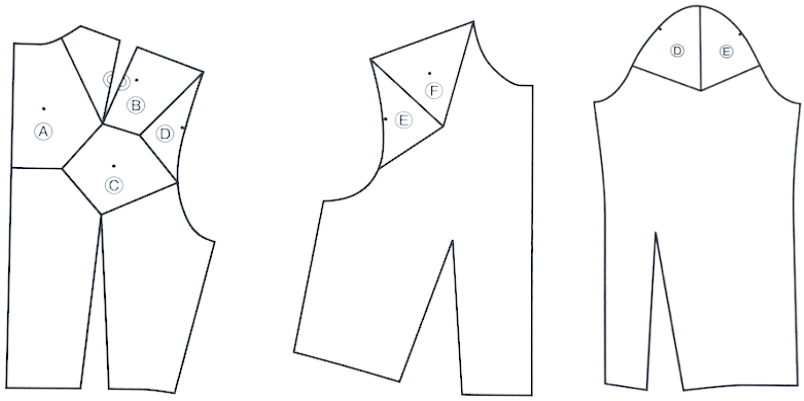
(Nakamichi,2015:15)

Şekil 89'de görülen omuz kısımlarında yer alan üçgen prizmalar, önce temel bedeni oluşturan modelin drapaj mankeni üzerinde bir araya getirilmesiyle başlamıştır. Şekil 90'da bir araya getirilmiş modelin üzerinde prizmaların dağılımını gösteren işaretlemeler yapılmıştır. Bu işaretlemeler tamamlandıktan sonra beden tekrar açılmaktadır ve prizmaları oluşturmak için hipotenüsleri hesaplanarak prizmalar belirlenmiştir.

Şekil 90. Kol omuzları birleşen model üzerinde işaretleme yapılarak prizmaların geleceği yer belirlemeyi gösteren görsel.

(Nakamichi,2015:49)

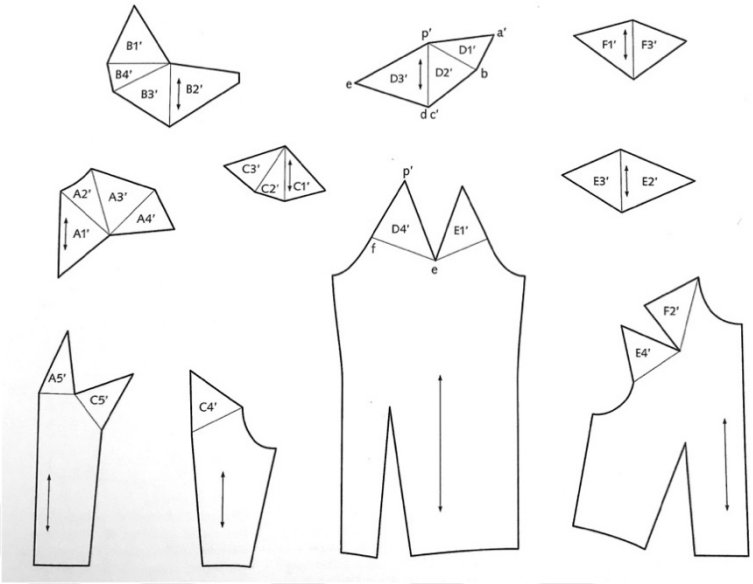
Şekil 91. Beden ve kol kalıplarındaki dağılım

(Nakamichi,2015:49)

Şekil 92. Belirlenen noktalardan çizimlerin köşe noktalarına doğru doğrular çizilerek prizmanın ana hatları belirlenmiş kalıp görseli.

(Nakamichi,2015:49)

Şekil 93. Şekil 92'de gösterilen kalıp görselinin hesaplanmış ve yeniden düzenlenmiş son halini gösteren kalıpların görseli.

(Nakamichi,2015:51)

Şekil 94. Shingo Sato tarafından yapılmış, dikdörtgen prizmalar ve üçgen prizmaların bir araya gelmesiyle yeni üç boyutlu bir form verilmiş kol uygulaması.

http://justskirtsanddresses.blogspot.com/2012/06/shingo-sato-draping-technique.html

(29.10.2019)

2.2. Heykelsi Ve Mimari (Yapısal) Giysiler

Heykelsi giysiler, yaratıcı üç boyutlu siluetlerin çeşitli teknik ve malzemelerin bir araya getirilerek oluşturulmasıdır. Tasarım öğesi olarak kullanılan malzemelere bakıldığında ahşap yapılar, plastik çubuklar, kasnaklar, metal sicim gibi sert dokulu malzemeler ve yardımcı olarak da giysinin temel malzemesi olan kumaş, çeşitli iplikler ya da elyaf gibi yumuşak dokulu malzemelerin kullanıldığı görülmektedir. Bu çeşitlilik göz önüne alındığında, üç boyutlu formu olan siluetleri oluşturmak için aslında birtakım temel yapı malzemeleri kullanıldığı dikkat çekmektedir. Bu yapı malzemelerinin kullanımı bir bakıma moda ve mimarlık olgularının aslında birbiriyle iç içe geçmiş ve gelişmekte olduğu düşünülebilir. Bu doğrultuda birçok araştırma yapılmış ve birçok moda tasarımcının koleksiyonlarını hazırlarken bulundukları dönemin ya da esinlendikleri diğer dönemlerin mimari dokularından ilham aldıkları görülmüştür. Bunun sonucunda da heykelsi olarak adlandırabileceğimiz sıra dışı tasarımlar karışımıza çıkmaktadır.

Moda tasarımcıları, fiziksel alan ve malzemelerin yeni ifadelerini keşfederken, giysileri, lekeler, katlar, dalgalar, spiraller ve mimari katlanmalara paraleldir. Modaya uyarlanan bu mimari paradigma, avangart modanın şekillerini ve biçimlerini ve kesim tasarımcılarının eserlerini kategorize eden yeni bir görsel dildir. Tarihi kostümler, dönemsel elbisedeki moda ve mimarlık eksenini, pek çok giysi içinde, mimari referanslara göre süslenmiş ve hatta inşa ettiklerini ortaya koyar. Moda her zaman mimariden o kadar da farklı olmamıştır. Uzun zamandır insanlığın varoluş yolculuğunda giysiler önce vücuda giyilebilir birer barınak ve yırtıcı hayvanlardan koruyan çatı ve duvar haline gelmiş kumaş panellerini desteleyecek bir çerçeve oluşturmuştur (Quinn,2003:209, 3).

“Moda, sanat ve mimarlık disiplinlerini harmanlayarak, malzemenin ve ölçeğin sınırlarını genişleterek, giysiyi taşıyan insanı adeta moda-sanat ikonu haline getirmektedir” (Şener,2005:116).

Şekil 95'de Winde Rienstrsa'nın 2012 yaz koleksiyonu için çevre dostu sürdürebilir bir yöntem kullanarak, özel olarak kesilmiş ahşapların ipler yardımıyla bir araya gelmesiyle oluşturduğu heykelsi bir tasarım görülmektedir.

Şekil 95. Winde Rienstrsa 2012 ilbahar yaz "A Forgotten Path" koleksiyonundan bir model görseli.

www.igreenspot.com (29.10.2019)

Şekil 96'de İngiltere'deki University For The Creative Arts 2012 mezuniyet defilesinde üç boyutlu heykelsi tasarımları yer alan Richard Sun'un koleksiyonu görülmektedir. Bu projesinde Hong Kong'da bulunan bir hükümet binasından ilham alarak koleksiyonunu oluşturmuştur. Düzensiz geometrik bir yapısı olan tasarımlarını metal tellerden ve iplerden oluşmaktadır.

Şekil 96. Richard Sun'un 2012 mezuniyet defilesindeki koleksiyonundan görseller

http://fashiondesignrochester.com/richard-sun/?LMCL=Kw1NRz (29.10.2019)

Metal ve ahşap gibi malzemelerin dışında balenler yardımıyla yapılan tam olarak bir şekil adı verilemeyecek, amorf (şekilsiz) bir form oluşturan tasarımlar da heykelsi üç boyutlu tasarımlar olarak adlandırılmaktadır.

Şekil 97. Balenler ile yapılmış bir kol kafesi görseli.

www.fashionuptrends.com (29.10.2019)

Şekil 98. Balenler ile yapılmış üç boyutlu şekilsiz formlardan oluşmuş bir tasarım görseli.

http://trendnet.is/theodoramjoll/flettu-kreisiness/ (29.10.2019)

Şekil 99. Pam Hogg, ilkbahar yaz 2013 defilesi, balen, tül ve dantellerden yapılmış heykelsi bir giysi görseli

http://maritafashionabledresses.blogspot.com (29.10.2019)

Şekil 100. Paco Rabanne 2012 bahar defilesi, piliseli kağıtlardan yapılmış tasarımlar

www.vouge.com (29.10.2019)

Çeşitli malzemelerin kullanılarak üç boyutlu heykelsi giysilerin oluşturulması göstermektedir ki malzeme konusunda tasarımcılar çok çeşitli yöntemler kullanmaktadırlar. Şekil 100'da görüldüğü gibi Paco Rabanne markası tasarımcısı Manish Arora, metalik renkli piliseli kağıtlar kullanarak, yuvarlak formlar verdiği birbirinden farklı devasa şekiller ve formlar oluşturmuştur.

Şekil 101. Irıs Van Herpen 2011 sonbahar koleksiyonundan metal tellerle yapılan tasarımları

www.vouge.com (29.10.2019)

Iris Van Herpen 2011 yılı sonbahar koleksiyonunda şekil 101 ve şekil 102'de görüldüğü gibi çocuk şemsiyelerinden elde ettiği yüzlerce metalik tel ile heykelsi formlarda giysiler yer almaktadır.

Şekil 102. Iris Van Herpen 2011 sonbahar koleksiyonundan metal tellerle yapılan tasarımlarının detay görselleri

www.vouge.com (29.10.2019)

Şekil 103. Tzegoh, sonbahar kış 2010 koleksiyonu, kollarında üç boyutlu silindirik formlar uygulanmış tasarımların görselleri

http://www.tzegoh.com/collections/autumnwinter-2010 (29.10.2019)

Şekil 103'de heykelsi giysilerin sadece yapı malzemeleri değil, kumaş kullanılarak geometrik bir formun yapısının bozulup abartıldığı giysi örnekleri de görülmektedir. Bu tarz tasarımlar, tasarımcısının hayal gücünün ve kullanmak istediği malzemelerin birlikte harmanlandığı yaratıcı tasarımlar olmuşlardır.

Özellikle üç boyutlu yapısal modeller tasarlayan önemli moda tasarımcılarından birkaçı da kendi açılarından modanın, mimari ve heykel ile hemen hemen aynı paralelde olduğunu ifade etmişlerdir.

Sanat mezunu olan Issey Miyake, alışkanlıklar ve figüratif heykel arasında kararsız kalmış oranlarda eserler ürettiği için modayı tamamen görmezden geliyor gibi görünür; çoğu zaman tasarımlarını sadece giyilebilir moda olarak tanımlar (Quinn,2003:4).

Hüseyin Çağlayan, geleneksel modadan daha çok giyilebilir yapılara benzeyen kıyafetler üretmek için mimari prensipleri kullanır. Mart 1999'da Londra'da gerçekleştirdiği defilesindeki kıyafetler plastik panelleri olan ve şeklini gövdeden bağımsız olarak koruyan yoğun bir yapıdan oluşmaktadır (Quinn,2003:4). Şekil 104'de ve şekil 105'de 1999'da boş bir go-kart pistinde Sonbahar "Echoform" şovu için sergilenen defilesinden kıyafet örnekleri görülmektedir.

Şekil 104. Hüseyin Çağlayan, 1999 Londra defilesi, uçak yapımında kullanılan malzemelerden yapılmış heykelsi bir giysi.

(Quinn,2003:4)

Şekil 105. Hüseyin Çağlayan, 1999 Londra defilesi, uçak yapımında kullanılan malzemelerden yapılmış, teknolojik ve parçaları hareket edebilen heykelsi bir giysi.

www.dazeddigital.com (27.11.2019)

Rei Kawakubo geleneksel kıyafetlerden ziyade mimari bir kavram olan boşluğa müdahale ederek tasarlamayı tercih eden bir tasarımcıdır ve bir konuşmasında *"Olasılık bulma açısından, mimarlık ve kıyafet üretimi birçok potansiyeli paylaşıyor"* demiştir. (McDowell, 2000:428)

Yohji Yamamoto, kıyafetlerden ziyade yapılar tasarlar ancak karmaşık tasarımları mimarlar tarafından hemen kavranabilmesine karşın moda dünyasını şaşırtır. Susannah Frankel ile yaptığı bir görüşmesinde (Frankel,2001:158) "Yeni bir şey yaratmak istiyorum, insanlara farlı estetik ve değerler önermek istiyorum. Onların varlıklarını sorgulamak istiyorum" demiştir (Quinn,2003:4,76).

Giyim modelleri uzamsal sınırlamalara, mimar veya mühendislere paralel yapım becerilerine göre yorumlanmaktadır. Hem moda hem de mimari mevcut form etrafında döner ve bu nedenle kütle ve mekânı anlamayı gerektirir. Konutlar ve giysiler, boyutlarını diğer yapılardan daha fazla ifade etmek için insan biçiminin ölçeğine dayanır; ancak var

olan binalar ile ön kabul görmüş elbise standartları sonuçlarını belirler. Bugün, mimari vizyonerler ve moda tasarımcılarının yeni bir türü, bu kısıtlamaların ötesinde, yalnızca insan biçimini yerleştirme yetkisi ile tanımlanan önceden var olan tasarımlardan bağımsız yapılar yaratmayı düşünmektedir. Tipik olarak bu yenilikler, ilgili disiplinlerde bulunan diğer tasarımlarla benzerlik göstermez. Ancak çoğu kez birbirleriyle olan benzerlikleri bulunmaktadır (Quinn,2003:205).

Ulaşılan örnek tasarımlardan görülmüştür ki tasarımcılar yapıştırılmış, zımbalanmış, lehimlenmiş veya lazerle kesilmiş giysiler yaparak moda tasarımına yeni bir bakış açısı getirmişlerdir. Mevcut araç ve süreç çeşitliliği, estetiğin ve yenilikçiliğin gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Tasarımlar sadece bir ürünün başlangıç noktası olan tekstilden değil, plastikten, kauçuktan ve metalden yapılmış birtakım dokunmamış materyallerden de yapılmaktadır. Üç boyutlu heykelsi ve mimari tasarımların hem malzeme hem de hayal gücü olarak herhangi bir sınırlaması bulunmamaktadır. İster kumaşla ister sert bir materyalle ya da eğilip bükülebilen herhangi bir malzeme ayırt etmeksizin tasarımlar oluşturulmakta ve tekstil yöntemleri ile birlikte harmanlanmaktadır.

3.BÖLÜM

KOLEKSİYONLARINDA ÜÇ BOYUTLU

YENİLİKÇİ YAKLAŞIMLAR UYGULAYAN ÇAĞDAŞ TASARIMCILAR

3.BÖLÜM

KOLEKSİYONLARINDA ÜÇ BOYUTLU

YENİLİKÇİ YAKLAŞIMLAR UYGULAYAN ÇAĞDAŞ TASARIMCILAR

İkinci bölümde incelenen teknik yaklaşımlar ve örnekler bu sürecin nasıl işlediğini göstermektedir. Bu bölümde ise farklı malzemeler ya da kalıp manipülasyonu tekniği kullanan dünyanın çeşitli yerlerindeki tanınmış ve belki de bir gün mesleğinde adından sözünü ettirecek yeni tasarımcıların kendi koleksiyonlarında ne tür üç boyutlu geometrik formlar kullandıkları ve hangi yöntemlerle modellerini hazırlamış oldukları incelenecektir.

Tanınmış moda tasarımcıları Pierre Cardin, Roberto Capucci ve Gianfrancı Ferre aynı zamanda eğitimli mimarlardır ve sadece terzilik kurallarına uymak yerine mimari ilkelere göre de kıyafet yapmaktadırlar. Yapı ve hacim kullanımları berrak, heykelsi bir biçimde vücut oranlarını yeniden yorumlar ve üç boyutlu şekillere doğru genişleyen yapısal dehası hassas mimari ilkeleri hatırlar nitelikteki giysilerdir. Materyallerin ve oranların büyütülmesi aşırı olabilir; ancak bir elbise, sanat ve mimari aracı haline geldiği için kullanıcı üzerindeki etkisini hafifletir. Roberto Capucci'nin çalışmalarının çoğu, Rönesans mimarisinin ve Barok saray süslemelerinin kabartmaları ve saf hacminden esinlenerek yapılmıştır (Quinn, 2003:4).

3.1 Çağdaş Tasarımcılar ve Tasarımları

Üç boyutlu geometrik formları, farklı teknikler kullanarak tasarımlarında uygulayan çağdaş tasarımcılar, yaptıkları koleksiyonlarla bugün birçok tasarımcıya ilham kaynağı olmaktadır. Her birinin kendince yorumladığı koleksiyonlar gerçek üstü fütüristtik yaklaşımlarla oluşturulmuştur.

Modanın en etkili isimlerinden biri olan Rei Kawakubo, Comme Des Garçons markasının kurucusudur. Yaptığı tasarımlar göstermektedir ki modayı bir sanat biçimi olarak algılar ve diğer moda tasarımcılarının koleksiyonlarına kıyasla çok farklı bir çizgisi vardır.

"Her zaman kendimi tasarımın yeni yolları üzerinde düşünmeye zorluyorum ve bunu yaparken kabul edilmiş değerleri, normları ve tasarım anlayışını inkâr ediyorum" cümlesi içinde bulunduğu anlayışı çok güzel anlatmaktadır. Andrew Bolton'un (2017) yazısında Kawakubo'nun kendini anlattığı bir başka cümle ise şu şekildedir; "Daha yönlü, daha güçlü bir şeyler yapmak için modada 1920'lerde veya 1930'larda yapılanların etkisinden uzak durulmalı, folklorikten uzaklaşmalı. Ben de bu yüzden güçlü imajı olan, daha önceden yapılmamış şeyleri sıfırdan, hiçbir şeyden başlamaya karar verdim". (Bolton, 2017:248).

Rei Kawakubo yeni bir şey yaratabilmek için bu şekilde trendlerden ve geleneklerden uzak durarak koleksiyonlarını hazırlamaktadır. Modellerinde görülen asimetri yıllar boyunca favorisi olmuştur. Keskin hatları olan geometrik çizgisi olduğu kadar yumuşak kıvrımlı ancak silueti deforme eden bir çizgisi de vardır. Koleksiyonlarının birçoğunda bedenin bir sınırının olmadığı görülmektedir.

Şekil 106. Rei Kawakubo, Comme des Garçons 1997 ilkbahar yaz koleksiyonu

www.vouge.com/fashion-shows (13.12. 2019)

Rei Kawakubo'nun Şekil 106'da ve 107'de 1997 yılının ilkbaharında hazırladığı "Dress Meet Body- Body Meets Dress" koleksiyonundan parçalar görülmektedir. Bu modellerin ortak özelliği elastan kumaşların içlerine yerleştirilmiş dolgu pedlerinin olmasıdır. Geçmiş yıllarda iç eteklerin içlerinde kullanılmış olan bu yastık pedlerin vücudun farklı yerlerine konularak tekrar yorumlandığı görülmektedir. Pedler giyen kişinin vücudunu her ne kadar deforme etse de görsel olarak sanki yuvarlak hatlı geometrik bir form yaratılmış hissi vermektedir.

Şekil 107. Comme des Garçons 2017 bahar hazır giyim koleksiyonu

www.vouge.com/fashion-shows (13.12.2019)

Comme des Garçons markası altında oldukça büyük bir kare ve daire şeklinde tasarladığı elbiselerini 2017 bahar hazır giyim koleksiyonunda şekil 108'de görüleceği gibi sergilemiştir.

Şekil 108. Comme des Garçons 2017 bahar hazır giyim koleksiyonu

www.vouge.com/fashion-shows (13.12.2019)

Şekil 109. Comme des Garçons 2019 sonbahar hazır giyim koleksiyonu

www.vouge.com/fashion-shows (13.12.2019)

1530'lardan günümüze kadar kullanılmaya devam eden iç eteği 2019 sonbahar hazır giyim koleksiyonunda yeniden yorumlamıştır. Siyah kadifeden beli büzgülü ve kısa olarak hazırladığı bu eteği, kapitone deriden yapılmış uzun kollu bir ceket ile tamamlamıştır. Üç boyutlu geometrik bir form olan küre şeklindeki tasarlanmış etek ve kalça kısmında yarım küre şeklinde kabarık çıkıntıları bulunan, sert bir malzeme kullanılarak form verilmiş pantolonu ise koleksiyonundaki dikkat çeken parçalardandır (Şekil 109).

Şekil 110. Comme des Garçons 2020 bahar hazır giyim koleksiyonu

www.vouge.com/fashion-shows (13.12.2019)

Comme Des Garçons 2020 bahar hazır giyim koleksiyonunda ise sırasıyla, balon kolları olan bluz, eliptik bir daire formunda olan etek, omuzları çene hizasında yarım daire şeklinde başlayıp dikdörtgen bir hatla aşağıya inen elbise ve son olarak da eteği ince uzun bir ped ile çember şeklinde genişletilmiş etek görülmektedir (Şekil 110).

Martin Margiela ise Belçikalı avangart akımının önemli temsilcilerinden biridir. Anwers'teki Kraliyet Güzel Sanatlar Akademisinde Moda Tasarım okumuş ve ardından bir dönem Jean Paul Gaultier'in asistanlığını yapmıştır. Margiela 2000'li yılların başlarında çalışmaları dekonstrüktivist[2] olarak tanımlanabilecek birkaç tasarımcıdan biriydi. Biçim, malzeme, yapı ve teknik gibi herhangi bir giysi maddesinin altında yatan farklı yönleri üzerine yaptığı araştırmalar, bütün çalışma grubunun merkezinde yer alıyordu.

Modayı yüceltmekten yana olmayan Margiela bu konudaki fikrini Guardian'a şöyle anlatır: "Moda bir zanaattır, teknik bilgiye dayanır ve bence bir sanat formu değildir. Ve her iki form da farklı iletişim aracıyla kendini ifade eder" (Watson,2007: 303).

[2] Dekonstrüktivizm ya da yapısal analiz, 1980'lerin sonlarında ortaya çıkan postmodern mimari akımı.

Şekil 111. Martin Margiela 2008 ilkbahar hazır giyim koleksiyonu

www.vouge.com/fashion-shows (14.12.2019)

Şekil 112- Martin Margiela 2009 sonbahar hazır giyim koleksiyonu

www.vouge.com/fashion-shows (14.12.2019)

Martin Margiela'nın Şekil 111'de 2008 sonbahar defilesinden giysi tasarımları görülmektedir. Karşıdan bakıldığında üçgen prizma şeklinde uzayan vatkalı ceketleri, özellikle omuzları dikdörtgen bir siluet sunan diğer yağmurluk ve ceket tasarımları koleksiyonunun geometrik formlar barındıran parçalarındandır. Bir sonraki yılın sonbahar koleksiyonunda ise deriden yapılmış, tek omzu kol boyunca uzayan dikdörtgen şeklinde çalışılmış asimetrik tasarımı dikkat çekmektedir (Şekil 112).

Geometrik formları çağdaş tasarımlarında kullanan tasarımcılardan biri de Japon moda tasarımcısı Issey Miyake'dir. Yaratım süreci kendisinin resmi internet sitesinde "Issey Miyake'nin Konseptleri ve çalışmaları" başlığı altında şu şekilde açıklanmıştır;

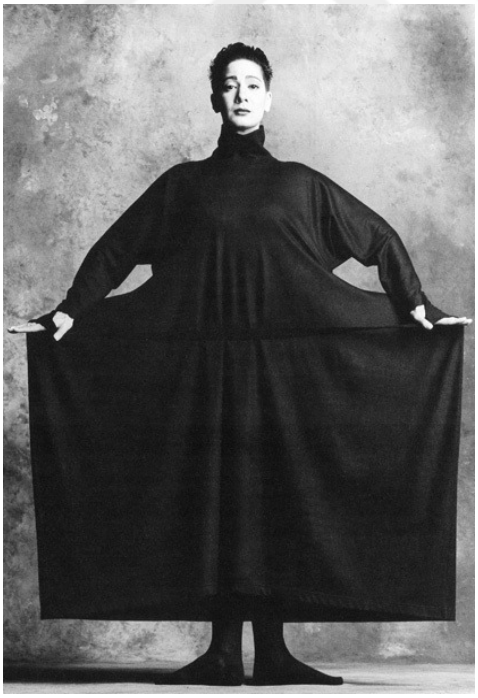
"Issey Miyake'nin yaratılış konusundaki sarsılmaz yaklaşımı, önceden var olan bir kural ya da çerçeveyle sınırlandırılmamış fikirlere sahip olma özgürlüğüdür ve onları, araştırma ve deneyimin temkinli bir süreci ile gerçekler haline getirebilme özgürlüğüdür. Issey Miyake sadece kendi fikirlerini geliştirmekle kalmaz, aynı zamanda çevresindeki insanların becerilerini de geliştirir ve sürekli olarak hem geleneği hem de tasarımın evrimini zorlar" (http://mds.isseymiyake.com/im/en/work/ 14.12.2019).

Anlaşılmaktadır ki tasarımcı yeniliğe, güzelliğe ve sağlam bir geleneğe dayanan tekstiller ve giysiler yaratmaktadır. Özellikle yok olmaya yüz tutmuş geleneksel boyama ve dokuma veya farklı sanatsal teknikleri kullanmıştır. Kumaş, plastik malzemeler, kâğıt ve hatta teller kullanarak tasarım algısını çok farklı bir yöne çekmeyi başarabilmiş öncü tasarımcılardan biridir ve tasarımlarının birçoğunda üç boyutlu geometrik formlar kullandığı gözlemlenmektedir.

Miyake çalışmalarında geleneksel boyama, kıvrım yapma, sarma ve üst üste bindirme gibi tekniklerle kumaş boyama yöntemleri kullanır. Shibori, batik ve origami gibi geleneksel sanat tekniklerini yeni koleksiyonlarında kullanarak çağdaş tasarımlar ortaya çıkarır. Bu şekilde geçmişi yeni ile buluşturur. Katlanmış malzeme kavramı ise Miyake'nin pratiği için kritik öneme sahiptir. Bu tekniği deneyimlemeye, Keten krep, dokuma pamuk, polyester ve triko da dahil olmak üzere çeşitli malzemeler kullanarak başlamıştır. Onun için kıvrım, mükemmel bir yüzey dokusu ile birleştiğinde nihai işlevi temsil etmektedir (English, 2011:22). Sık sık kullandığı "beden için mimari" sözü ise

Miyake'nin tasarımlarının ayırt edici özelliklerindendir (www.metmuseum.org/art/collection , 14.11.2019).

Pleats Please koleksiyonu, kumaş geliştirme ve sentetik malzemelerin kullanımı üzerine çığır açan çalışmalarını örneklemektedir. Miyake, kumaşları önce üç kat oldukça büyük bir ölçekte kesip dikerek, daha sonra kalıcı piliseler oluşturmak için iki kâğıt arasında sıkıştırılmış ve önceden dikilen kumaşları hassas bir şekilde katlayarak, ütüleyerek ve yerleştirerek yeni bir katlama tekniği oluşturmuştur. 1993 yılında ise bu pilise tekniğinin patentini almıştır. Pleats Please koleksiyonunu ise o zamandan beri büyük ticari başarıyla sürdürmeye devam etmiştir. Vücudun ana hatları ile doğrudan bir ilişkisi olmayan otonom, geometrik şekillerin kullanımı, vücudun etrafında bir boşluk oluşturan elastik pilili kumaş ile birlikte kullanıcıya çok fazla hareket özgürlüğü vermektedir (www.metmuseum.org/art/collection , 14.11.2019).

Şekil 113. 1986 Issey Miyake Permanente koleksiyonu. Model:Dansçı Ellen Van Schylenburch

http://felixinclusis.tumblr.com (16.12.2019)

Şekil 113'de 1986 yılında dansçı Ellen Van Schylenburch tarafından giyilmiş etek kısmı karşıdan bakıldığında dikdörtgen bir formda olan elbise görülmektedir. Üç boyutlu bir prizma olarak kullanılmasa da geometrik formların kullanımı konusunda kendisinden sonraki tasarımcılar için ilham kaynağı olmuştur.

Issey Miyake 1980'den 1985'e kadar, gövdeyi örten elyaf takviyeli plastik, sentetik reçineler, rattan ve tel gibi daha önce hiç giyilmemiş, sert malzemelerden yapılmış heykelsi formlara sahip olan tasarımlar yapmıştır. Şekil 114'de heykelsi bir tasarım denilebilecek, malzemesi rattan ve bambu olan "Rattan Body" adlı korse görülmektedir. Miyakenin bu tasarımı Tokyo'nun Hayama kasabasından bir Japon bambu sanatçıcı olan Kosuge Shochikudo tarafından uygulanmıştır

Bölünmüş, renklendirilmiş ve cilalanmış olan rattan, vücut hatlarını takip edebilmesi için kıvrılmıştır. Bambu ve rattanın ayrılmasını önleyebilmek için ön bedeninde ve ara ara arka bedeninde sepet örgü tekniği kullanılmıştır.

Şekil 114. Issey Miyake, 1982 İlkbahar yaz koleksiyonundan Rattan Body.

www.metropolismag.com (16.12.2019)

Şekil 115. Issey Miyake 1989 üçgen çıkıntıları olan yün elbise, Metropolitan Museum of Art.

www.metmuseum.org (16.12.2019)

Şekil 116. 1990 ilkbahar yaz koleksiyonundan dikdörtgen formda dikilip pilise yapılmış bir elbise görseli.

www.metmuseum.org (16.12.2019)

Şekil 116’da 1990 yılı ilkbahar/yaz koleksiyonundan, tek boyutlu bir dikdörtgen elbise görülmektedir. Bu elbise iki farklı renkte dikdörtgen parçalardan oluşmaktadır. Alt kısmı ve sarı bölgenin tam ortasındaki yatay açıklıktan çıkan uzun şerit şeklindeki askılar elbisenin giyilebilmesi kolaylaştırmaktadır.

Şekil 117. 1995 Sonbahar Kış koleksiyonundan Merdiven Elbise Modeli Görseli

www.metmuseum.org (16.12.2019)

Şekil 117’de görülmekte olan Issey Miyake’nin Merdiven elbisesi Miyake'nin kumaşın heykelsi olasılıklarına olan ilgisini temsil etmektedir. Kolları dikdörtgen parçaların verev bir şekilde yan yana gelerek merdiven şeklini almasıyla oluşturulmuştur. Aynı şekilde etek kısmı da yanlardan, önden ve arkadan olmak üzere dört ayrı açı ile üçgen prizma oluşturacak şekilde eteğe doğru açılarak inmektedir. Şekil 118’de Moda Fotoğrafçısı Irving Pen tarafından çekilen fotoğrafta da bu üçgen iniş daha net bir şekilde görülmektedir.

Şekil 118. Amerikalı Moda Fotoğrafçıcı Irving Pen tarafından 1994 yılında fotoğraflanan Issey Miyake'nin merdiven görünümündeki elbise tasarımı.

www.metmuseum.org (16.12.2019)

Şekil 119'de 1995 yılında hazırlamış olduğu bahar hazır giyim koleksiyonundan kat kat çember şeklindeki formlardan oluşmuş iki örnek görülmektedir. Akordeon şeklinde ince piliseli kumaşlarla tasarlanmış olan bu elbiseler yürüdükçe yukarı ve aşağı doğru hareket etmektedirler. Bu hareketleri ise tasarımlara ayrıca dinamik bir hava da vermektedir.

Şekil 119. Issey Miyake 1995 bahar hazır giyim koleksiyonundan minare elbiselerinin görselleri.

www.vouge.com/fashion-shows (16.12.2019)

Şekil 120. Issey Miyake ilkbahar yaz 2000 koleksiyonundan bir elbise, Metropolitan Museum of Art.

www.metmuseum.org (16.12.2019)

Issey Miyake Şekil 120'de görülmekte olan basit bir elbisenin arkasına minimalist bir yaklaşımla yarım küre şeklinde bir çıkıntı eklemiştir. Bu çıkıntı on dokuzuncu yüzyılda iç eteklerde kullanılan pedleri anımsatmaktadır. Bu şekilde geçmişle olan bağlantının geleceğe taşındığı görülmektedir.

Şekil 121. Issey Miyake, sonbahar 2011 hazır giyim koleksiyonundan kâğıt katlama tekniği olan origami ile şov sırasında hazırlanmış beş farklı model görseli.

www.vouge.com/fashion-shows (16.12.2019)

Issey Miyake 2011 bahar hazır giyim koleksiyonuna asistanları tarafından şov sırasında kağıtlardan katlanıp zımbalanarak yapılan beş parçalık mini bir koleksiyon eklenmiştir. Daha çok üçgen ve yamuk gibi formlardan yapılmış bir etek, bir yakalık, bir peplum ceket, kuyruklu bir başka ceket ve elbise görülmektedir (Şekil 121). Sonbahar 2014 hazır giyim koleksiyonu için tasarlanmış, piliseli silindirik elbisesi ve dairesel bluzunu patentini aldığı pilise tekniği ile hazırlamıştır. Enine olarak kullandığı piliseleri ile modellerine akışkan bir hareketlilik sağlamıştır (Şekil 122).

Şekil 122. Issey Miyake, sonbahar 2014 hazır giyim koleksiyonundan pilise yapılarak hazırlanmış silindirik elbise ve bluz görselleri.

www.vouge.com/fashion-shows (16.12.2019)

Şekil 123. Issey Miyake, Yaz 2016 koleksiyonundan piliseleri farklı yönlerde yaparak dairesel formlar verilmiş elbise görseli.

www.vouge.com/fashion-shows (16.12.2019)

Şekil 123'deki tasarıma karşıdan bakıldığında iç içe geçmiş gibi duran yarım çember şeklinde hatların olduğu görülmektedir. Pilise yönleri birbirine zıt olacak şekilde yerleştirilerek bu etkili görsel ortaya çıkarılmıştır.

Issey Miyake, geometrik formları hemen hemen bütün koleksiyonlarında kullanarak ve aynı zamanda birçok tekniği geliştirerek moda dünyasına birbirinden farklı yenilikler getirmektedir. Defileleri modanın düz, iki boyutlu geometrik formlar olarak görülebileceği gibi aynı zamanda üç boyutlu heykel şekillerine dönüştürülebileceği fikrini de göstermektedir (English, 2011:32).

İngiliz moda tasarımcısı Gareth Pugh'ın tasarımlarındaki ana etki, biçim ve hacim konusundaki deneysel çalışmalarının bir göstergesi olarak tanımlanabilir. Genellikle insan bedenini tanımanın biraz ötesinde deforme etmek için anlamsız biçimler ve giyilebilir heykelsi formlar kullanmaktadır. Tasarımlarındaki öğeler arasında hacimli katlar, siyah beyaz patchwork kareler, PVC ve plexiglass (akrilik cam) disklerin zincir gibi bir araya getirildiği yüzeyler, parlak lateksten maskeler ve taytlar, giysilerinde vizon, paraşüt ipeği, Amerikan futbolu topu yapımında kullanılan köpük malzeme, sentetik afro-örgü, insan saçı, elektrik yüklü plastik gibi malzemeler de bulunmaktadır (West,2006:45).

Şekil 124. Gareth Pugh 2007 bahar hazır giyim defilesinden modeller

www.vouge.com/fashion-shows (17.12.2019)

Şekil 124, 2007 Bahar hazır giyim defilesinden modelleri göstermektedir. Soldaki modelde kollarında ve etek kısmında içi hava ile doldurulmuş dikdörtgen parçalar bulunmaktadır. Sağdaki modelde ise omuzlardan yukarı doğru uzanan ve ellerin içine girebildiğini devasa üçgen prizmalar yapılmıştır.

Şekil 125. Gareth Pugh 2009 bahar hazır giyim defilesinden modeller

www.vouge.com/fashion-shows (17.12.2019)

Gareth Pugh'un 2009 bahar hazır giyim defilesinde, orta çağdan esinlenilmiş tasarımlar bulunmaktadır. Omuzlarında ve kollarında üçgen prizma şeklinde görülmekte olan parçalar bir şövalyenin zırhını andırmaktadır. Şekil 125'da sağ alt köşede görülmekte olan elbisenin yakalık kısmı ise Elizabeth döneminde kullanılan ruf yakalıklara göndermek yapmaktadır.

Şekil 126. Gareth Pugh 2008 sonbahar hazır giyim defilesinden modeller

www.vouge.com/fashion-shows (17.12.2019)

Şekil 126'da 2008 sonbahar koleksiyonundan görmekte olduğumuz modelin omuzlarında ve elbisenin belinde, dışa doğru uzayan üçgen prizmaya benzer deriden yapılmış, üç boyutlu şekiller bulunmaktadır.

Tasarımcı bazı koleksiyonlarında heykelsi formlar da kullanmıştır. Özellikle 2012 ve 2018 bahar hazır giyim defilelerinde, plastik içerikli malzemeler kullanarak, biye benzeri şeritlerle sepet şeklinde yüzeyler yaratmıştır. Bu yüzeyler Şekil 127'de görülmekte olan elbisesinde, karşıdan bakıldığında dikdörtgen bir form oluşturmuştur.

Şekil 129'da ise yine sepet şeklinde yüzeyi olan ve sert bir kâğıdın kıvrılarak oluşturduğu bir huni gibi çıkıntıları olan pantolon tasarımı bulunmaktadır. Sert yüzeyleri kıvırarak yeni bir üç boyutlu form yarattığı diğer tasarımları da silindirik özelliklere sahiptir. Şekil 128'de ise yarım daire formunda omuzları olan iki elbise görülmektedir. Sert tuşeli bir kumaş ile çemberin dış kenarlarından dikilmesi sayesinde üstler dik bir şekilde durabilmektedir.

Şekil 127. Garreth Pugh 2012 bahar hazır giyim defilesinden modeller

www.vouge.com/fashion-shows (17.12.2019)

Şekil 128. Garreth Pugh 2014 bahar hazır giyim defilesinden modeller

www.vouge.com/fashion-shows (17.12.2019)

Şekil 129. Garreth Pugh 2018 bahar hazır giyim defilesinden modeller

www.vouge.com/fashion-shows (17.12.2019)

Hüseyin Çağlayan çağımızın en yenilikçi moda tasarımcılarından biridir. Giysilerin biçimini ve işlevini kökten değiştirmek için teknolojiden büyük oranda yararlanır, genellikle çevredeki yapılardan ve vücudun onunla olan ilişkisinden ilham alır. Çağlayan'ın giysileri minimal, sade görünümde olmalarına rağmen maksimal düşünceler barındırır. Mimarlık, aerodinamik, beden formu ve kimlik konseptlerine yönelik ürünler ya da olguları kendi kişisel deneyimlerine dayandırarak yeniden anlamlandırılan tasarımlar üretmektedir (Quinn, 2002, s:359).

Şekil 130. Hüseyin çağlayan, ilbahar yaz 2000 defilesinden "Fin" bluzu görseli

www.vouge.com/fashion-shows (18.12.2019)

Şekil 131. Hussein Chalayan, sonbahar kış 2000 göçebe koleksiyonu, bir masanın nasıl bir etek haline geldiğini gösteren görsel

www.thedollsfactory.com (18.12.2019)

Şaşırtıcı şekillerdeki ve sıra dışı yüzeyleri olan giysilerini, uçaklar ve kara taşıtlarının aerodinamik özelliklerinden beslenerek tasarlamaktadır. Şekil 130'da görülen "Fin" bluz, klasik otomobil silueti ve uçak kanatlarının kombininden oluşmaktadır. (Quinn,2003:120)

Hüseyin Çağlayan Şekil 131'de masanın nasıl bir eteğe dönüştüğünü gösteren defilesinde, savaş zamanında evlerine baskın yapılan, kaçmak ya da öldürülmek zorunda kalan ailelerin göçmek zorunda kalmasından ilham almıştır. Defilenin sonunda, podyumda yer alan oturma odası elbiselere ve valizlere dönüştürülmüştür. Heykelsi olarak tanımlayabileceğimiz ama aslında bir fikirden ortaya çıkmış olan bu tasarım iç içe

geçmiş ahşap halkalardan oluşan masanın, tutacaklarından yukarı doğru kaldırıldığında silindirik bir huni formuna dönüştüğünü görebilmekteyiz.

Hüseyin Çağlayan'a göre işleri gerçek fikirler hakkındadır ve başlangıç noktası her zaman kadın değildir. Araştırdığı konseptler ve zihninde canlandırdığı yapılar için modayı bir araç olarak kullanmaktadır. Bu yapıları yaşadığımız zamanın açıklaması olarak görmez ve tamamen zamansız objeler olarak tanımlamaktadır (Quinn,2003:121).

Şekil 132. Hüseyin Çağlayan, 2001 ilkbahar defilesi, "cam elbise" modeli görseli.

www.vouge.com/fashion-shows (18.12.2019)

Şekil 132'de 2001 ilkbahar defilesinin sonunda bir şov olarak tasarlanan modellerden biri görülmektedir. Bu elbise camdan yapılmış ancak vücut kıvrımlarını da oluşturacak şekilde minik parçaların bir araya gelmesiyle oluşturulmuştur. Defilenin sonunda bir başka modelin elindeki tokmakla elbiseyi parçalamasıyla devam etmektedir. Tasarımlarına sadece giyilebilir bir giysi olarak değil aynı zamanda kavramsal olarak anlamlar da yükleyerek çalışan Hüseyin Çağlayan, özellikle belirli bir geometrik form

değil de daha çok heykelsi dinamik ve alışılmış giysi formlarının dışına çıkarak ve birçok farklı malzeme kullanarak tasarımlarını çeşitlendirmeye devam etmektedir.

Iris Van Herpen, üç boyutlu baskı teknolojisinin teknik olarak giysi yapımında kullanımına öncülük eden, tasarımlarının heykelsi doğası ve alışılmadık şekilleri nedeniyle teknolojiyi çalışmalarında yol gösterici ilkelerden biri olarak kullanmakta da rahat olan yenilikçi bir tasarımcıdır. 2007'deki ilk gösterisinden bu yana, en geleneksel ve en radikal malzemeleri ve giysi yapım yöntemlerini kendi vizyonu ile birleştirerek yeni giysi oluşturma yöntemleri icat etmektedir. Van Herpen, heykelsi tasarımlarının yaratım sürecini kendi resmi internet sitesinde şu sözleriyle aktarmaktadır;

"Yaratıcı sürecim, deneysel yaklaşım ve inovasyona dayanıyor. Geleneksel Couture tarzını, çağımıza ayak uyduran tasarımlara dönüştürmek adına disiplinler arası bir iş birliği içerisinde sanatçılar, mimarlar ve bilim adamları ile çalışıyorum" (https://www.irisvanherpen.com/about ,19.12.2019).

Şekil 133. Irıs Van Herpen, 2019- Couture "Hipnoz" defilesinden model görselleri

www.vouge.com/fashion-shows (19.12.2019)

Irın Van Herper'in 2019 Couture koleksiyonunda, parçaları rüzgarla çalışan tasarımlar yapan Amerikalı kinetik heykeltıraş Anthony Howe ile iş birliği yapmıştır. Şekil 133'de organze kumaştan yarım daire şeklinde kesilmiş, uçları ince bir metal ya da plastik bir malzeme ile çerçevelenmiş parçaların yan yana çok yakın bir şekilde dikilmesi ile meydana gelmiş modeller görülmektedir. Organzenin hafifliği ile yürüdükçe şekillenen bu yarım daireler kinetik bir değişim göstererek illüzyon etkisi yaratmaktadır.

Şekil 134'de görülmekte olan, 2013 sonbahar defilesinde sergilenmiş, mıknatıslarla şekillendirilmiş demir ve plastik karışımından oluşturulmuş olan "Manyetik Ay" elbisesi mültidisipliner tasarımcı Jólan van der Wiel ile birlikte çalışarak tasarlanmıştır. Kollarının omuzlardan bileklere kadar bir yarım daire şeklinde çalışılmış olması, karşıdan bakılan modelin ay gibi yuvarlak görülmesini sağlamıştır.

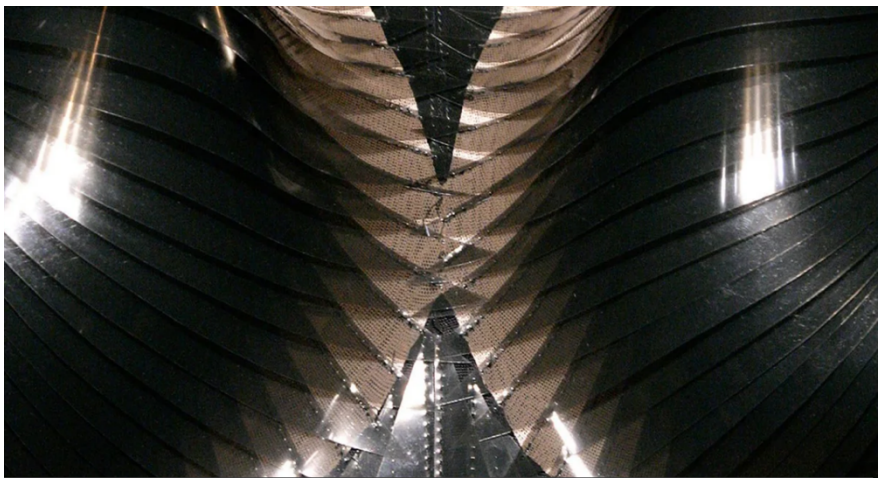
Şekil 134. Irıs Van Herpen, 2013-Sonbahar Couture "Keşif Sarayı" defilesinden "Manyetik ay" olarak isimlendirilen elbisesinin görseli

www.vouge.com/fashion-shows (19.12.2019)

Şekil 135. Irıs Van Herpen, İlkbahar 2011 couture defilesinden bir model görseli.

www.vouge.com/fashion-shows (19.12.2019)

Şekil 136. Irıs Van Herpen, İlkbahar 2011 couture defilesinden bir model detay görseli

www.vouge.com/fashion-shows (19.12.2019)

Şekil 135 ve Şekil 136'da görülmekte olan modeller ise 2011 İlkbahar defilesi için tasarlanmıştır. Detay görsel de görüleceği gibi teknoloji ve gelenekselin bir araya gelerek hazırlandığı modelde, plastik şeffaf birbirinin aynısı ya da çok az farklarla hazırlanmış bir kenarı düz diğer kenarı yuvarlak gelen şekiller, üstü üste ve art arda dikilmiştir. Göğüs ve etek kısımlarında ise üç boyutlu birer yuvarlak boşluk yaratmak için içeri doğru kıvrımlı heykelsi bir tasarım yapılmıştır.

Şekil 137'de ve Şekil 138'deki detay görsellerinde ise 2010 sonbahar hazır giyim defilesi için yapılmış olan modellerinden biri görülmektedir. Deri kalın şeritleri üzerinde bulunan kuşgözlerinin arasından ince şeritler halinde daha sert dokulu bir malzeme geçirilmiştir. Hem sert bir formda hem de kıvrımlı yumuşak hatları olan heykelsi bir tasarımdır.

Şekil 137. Irıs Van Herpen, Sonbahar 2011 hazır giyim defilesinden bir model görseli.

www.vouge.com/fashion-shows (19.12.2019)

Şekil 138. Irıs Van Herpen, Sonbahar 2011 hazır giyim defilesinden model detay görseli.

www.vouge.com/fashion-shows (19.12.2019)

1930 yılında Roma'da doğmuş olan Roberto Capucci, malzeme, biçim ve renk konusundaki devrimsel tasarımlarıyla döneminde bilinen sınırları değiştirmiş bir moda tasarımcısıdır. Doğa, mimari ve çağdaş sanattan ilham alarak, deneysel, gelişmiş ve doğa etkileşimli sanatsal, giyilebilir sanat anlayışındaki tasarımları ile tanınmaktadır.

Roberto Capucci, 1956 yılında basın tarafından en iyi İtalyan tasarımcı olarak ilan edilmiştir. Bu yıllarda yaptığı bazı elbiseler, üç boyutlu geometrik bir form olan kare ve dikdörtgen prizmanın kullanıldığı tasarımlardır. Şekil 139'da kare bir yapısı olan kutu hatlı elbise ve ceket takımı görülmektedir.

Şekil 139. Roberta Capucci, Kutu hatlı elbise, 1958, ipek. Roberto Capucci vakfı arşivi.

www.design-is-fine.org (20.12.2019)

Şekil 140. Roberto Capucci, plastik ve organze kutu elbise, Paris 1966 Roberto Capucci vakfı arşivi.

www.patriadellabellezza.it (20.12.2019)

Şekil 141. Roberto Capucci, silindirik eteği olan elbise.

www.leatitiamadeinitaly.it (20.12.2019)

İtalya'da kumaşın Michalengo'su olarak nitelendirilen Capucci'nin moda tarihinde ikonik sayılmasının nedeni bir terzi veya konfeksiyoncu gibi değil, tasarımlarını bir heykeltıraş gibi oluşturmanın yollarını arayan, benzersizliği tasvir etmek üzerine kurulu tasarlama sisteminden kaynaklanmaktadır. Ustalık isteyen dikiş teknikleriyle geometrik olarak yapılandırılmış ceketler, etekler, kabarık tunikler, harem etekler, diz hizasında pantolon etekler, altın lame elbiseler yaratmıştır. Ancak kariyeri boyunca geometrik yapılar, bicim arayışı, natüralizm akımı, tarihi anıtlar, önemli klasik heykeller ve botanik bilimi temel ilgi alanlarını oluşturmuştur. Bu bilgi ve ilham sonucu edindiği duygularını kâğıda tasarım biçimleri olarak, giysiye de üç boyutlu kumaş heykeller olarak aktarmıştır (Alpat,2019:203,205).

Şekil 140 ve 142'de kolları dikdörtgen prizma olarak tasarlanmış bir bluz ve bir elbise görülmektedir. Bluzun parlak ve transparan malzemesinin plastik içerikli ve organzedir. Elbisenin kolları ise saten taftanın pilise yapılarak katlanmasıyla doku oluşturarak yapılmıştır.

Şekil 142. Roberto Capucci, piliseli saten tafta kumaştan, dikdörtgen prizma kolları olan elbise 1987.

https://designandmerchandising.wordpress.com/ (20.12.2019)

Araştırmacı bir sanatçı olan Capucci, tasarımlarının amacının ikinci derecede giyinmekle ilgili olduğunu savunmaktadır. Sanatçı, 1960'larda, geleneksel tekstil malzemelerinin dışına çıkarak, rafya, plastik, saman, taş, bambu, çuval bezi ve pleksiglas gibi malzemelerle denemeler yapmıştır. Zaman içerisinde, tasarladığı elbiselerin, giyilebilir özellikleri geri planda kalıp, heykelsi özellikleri daha öne çıkmaya başlamış ve tekstille yapılmış, heykellere dönüşmüştür. Bu anlamda tasarımlar içsel güzelliği ve yaratımda biricikliği için takdir edilmektedir. Moda ile sanat arasındaki çizgiyi eriten tasarımları heykel ve mimari tarzı taşıyıp, bedenin giymesi ve rahat etmesi için değil görüp yasaması için tasarlanmışlardır (Alpat,2019:211).

Pierre Cardin'in kariyeri Fransa'da bir terzinin yanında çalışarak başlamış ve 1950'de kendi işini kurmuştur. Cardin, bilim kurguya yönelik ilgisiyle 1960'ların ileri görüşlülüğünün canlı bir örneğiydi. Tulumlar ve plastik diskler, şapka yerine tercih ettiği başlıklar bu tavrın ürünüydü. (Watson, 2007: 182) Kareler, üçgenler ve özelikle daireler,

geometrik şekiller Pierre Cardin dünyasının ayrılmaz bir parçası olmuştur. Kalıplarının veya yapılarının, vücudu ve hareketlerini vurguladığı düşünülebilir.

Şekil 143. Pierre Cardin, 1969, Fransa, Dairesel formlu uydu pelerin tasarımı.

http://pierrecardin.com (22.12.2019)

Yuvarlak geometrik hatları olan tasarımları, çağının öncü geometrik modellerini temsil etmektedir. Şekil 143 ve 144'de tümüyle bir çember olarak tasarlanmış gömlek ve elbise görülmektedir. Geometrik olarak üç boyutlu bir küre olmasalar da giyilebilir ölçekte tasarımlar olarak yorumlayabiliriz.

Şekil 144. Pierre Cardin, 1988, Fransa, dairesel hatlı ceket elbise tasarımı.

http://pierrecardin.com (22.12.2019)

Şekil 145. Pierre Cardin, 2008, Çin, Çemberli, akordeon elbise tasarımı.

http://pierrecardin.com (22.12.2019)

Pierre Cardin'in ismini temsil eden en önemli işlerinden biri de şekil 145 ve 147'de görülmekte olan silindirik akordeon şeklinde ayak bileklerine kadar inen, uzay

çağından fırlamış gibi duran elbiseleridir. Hem tek renk kumaştan hem de üstü ve altı farklı iki renk olacak şekilde bir araya getirdiği birçok alternatif tasarım yapmıştır. Modeller dar elastik uzun bir elbisenin içerisine sıra halinde sokulmuş disklerden oluşmuş olduğu izlenimi vermektedir.

Şekil 146. Pierre Cardin, 1980, omuzları kare form oluşturan ceket tasarımı.

http://pierrecardin.com (22.12.2019)

Şekil 147. Pierre Cardin, Sonbahar kış 2016/2017 koleksiyonundan çember formlu elbise tasarımı.

www.dreamstime.com (22.12.2019)

Irina Shaposhnikova'nın koleksiyonları, yenilikçi malzemeler, teknikler ve giysi yapım yöntemlerini birleştirerek hazırladığı modern tasarımlardır. Çalışmalarında malzeme, doku ve heykelsi formlardan ilham almakta olduğunu görülmektedir. "Crystallographica" adlı koleksiyonu, kristallerin ve minerallerin yapısından yararlanılarak oluşturulmuş fütüristtik üç boyutlu geometrik formları olan tasarımlardır. Mimari bir yaklaşımla, kumaşları bir tekstil malzemesi olarak değil bir yapı olarak görmektedir. Şekil 148'deki prizmatik tasarımları, kumaş katmanları arasına koyduğu hafif ve transparan plastik parçalar ile desteklemiştir.

Şekil 148. Irina Shaposhnikova, üçgen prizmalar gömülü elbise tasarımları

https://trendland.com/irina-shaposnikova-crystallographica-collection/ (08.04.2020)

3.2. Geometrik veya Heykelsi Formlar Tasarlayan Diğer Tasarımcılar

Uzun yıllardır tanınmış, adını tarihe yazdırmış olan yenilikçi tasarımcıların yanında bir de bu tasarımcılardan etkilenen ve kendine bambaşka yollar çizen birkaç tasarımcı daha bulunmaktadır. Tasarımları üç boyutlu geometrik formları barındırabilirken aynı zamanda heykelsi formlar da yaratmaktadırlar. Kendileri hakkında

pek fazla kaynağa ulaşılamayan bu tasarımcılar sırasıyla; Winde Rienstra, Rachel Poulter, Liza Shahno, Yuri Pardi, Charlotta Mattsson, Amayo Arzuaga'dır.

Şekil 149. Winde Rienstra "A Forgotten Path" adlı koleksiyonundan parçalar.

www.winderienstra.com (23.12.2019)

Hollandalı moda tasarımcı Winde Rienstra Utrecht Tasarım Okulu'ndan mezundur. Tasarımları daha çok ayakkabılar üzerinedir. Ancak Şekil 149 ve 150'de görülmekte olan tasarımı giyilebilir üç boyutlu heykelsi bir tasarımdır. Lazer kesim tekniği kullanılarak kesilen beşgen ahşaplar, üzerindeki deliklerden geçirilen iplerle birbirlerine bağlanmıştır. İnsan vücudu etrafındaki mekânsal yapılara olan ilgisi, üç boyutlu tekrarlamaların ortaya çıktığı bir oyun gibidir ve tasarımlarında geleneksel olarak kullanılmayan malzemeleri denemektedir. İlhamını mimarlık, sanat ve doğadan almaktadır.

Şekil 150. Winde Rienstra "A Forgotten Path" adlı koleksiyonundan bir etek görseli.

http://risekult.com (23.12.2019)

Şekil 151. Rachel Poulter 'ın etek ve pantolon tasarımları görseli

http://rachpoulter.blogspot.com/ (23.12.2019)

Şekil 151'de Rachel Poulter'ın koleksiyonundan dizleri üzerinden cebe kadar uzanan altıgen prizma çıkıntıları olan bir pantolon ve korsaj kısmında üçgen prizma çıkıntıları olan bir etek görülmektedir. Kalıp manipülasyonu yapılarak tasarlanmışlardır.

Şekil 152. Liza Shahno, üçgen prizma çıkıntıları olan üstler, Schusev State Museum of Architecture, Moscow

http://lisashahno.com (23.12.2019)

Şekil 152'de Liza Shahno'nun Moskova'da Schusev State Mimarlık Müzesinde sergilenen, katlanıp kıvrılabilen yumuşak plastik malzemeden yapılmış model tasarımları görülmektedir. Şekil 153'de ise parlak sahte deri malzemeden, kalıp manipülasyonu tekniği ile hazırlanmış, önünde üçgen parçaları olan pasta dilimi gibi gözükmekte olan ve arka bedeninden yukarı doğru uzanan üçgen prizması bulunan iki elbise görülmektedir.

Şekil 153. Liza Shahno "Squaring The Square" koleksiyonundan üç boyutlu geometrik çıkıntıları olan modeller

http://lisashahno.com (23.12.2019)

Şekil 154. Yuri Pardi, 2015 mezuniyet koleksiyonu, Londra.

www.dezeen.com (23.12.2019)

Brezilyalı tasarımcı Yuri Pardi'nin Doğu Londra Üniversitesi, 2015 mezuniyet defilesinde, taştan oyularak hazırlanmış gibi, geometrik ve heykelsi tasarımlar yapmıştır. Kadın giysisi olarak tasarladığı üç modelini de şekil 154'de görmekteyiz. Modellerine karşıdan bakıldığında minimal sade bir görünüm varken yandan bakıldığında, arkaya doğru uzayan geometrik çıkıntıları bulunmaktadır. Belirli bir şekil değil de daha çok yamuk prizmalar şeklinde çalışılmış olan bu formlar, giysinin altında sıkıştırılmış köpükten kalıplar konularak yapılmıştır. Hem kalıpsal bir form oluşturulmuş hem de sert durabilmesi için köpük kullanarak heykelsi bir görüntü elde edilmiştir.

Şekil 155. Charlotta Mattsson, 2010 Ağustos, Stockholm Moda Haftası.

www.coroflot.com/CharlottaMattsson (23.12.2019)

Şekil 156. Charlotta Mattsson, 2010 Ağustos, Stockholm Moda Haftası.

www.coroflot.com/CharlottaMattsson (23.12.2019)

Stockholm Moda Haftasında koleksiyonu sergilenen Charlotta Mattsson'un, mika ya da plastik bir malzeme kullanarak üç boyutlu formlar oluşturduğu tasarımı şekil 155'de görülmektedir. Heykelsi bir yaklaşımla tekstil malzemesi dışında bir yapı malzemesi kullanarak, yaka etrafından dolanan ve omuzlarında doğru uzayan, farklı ölçülerdeki üçgenleri birbirine bir vidalama tekniğiyle bir araya getirerek prizmatik yapılar oluşturmuştur. Kalıpsal bir yaklaşımla, deri ceketin omuzlarından yakasına doğru uzayan üçgen prizmalar yaptığı modeli ise şekil 156'da görülmektedir.

Şekil 157. Amayo Arzuaga, 2016 sonbahar/kış defilesinden elbise ve pantolon modeli görselleri.

https://smoda.elpais.com (23.12.2019)

Kalıp Manipülasyon tekniğini, tasarımlarında oldukça etkili bir şekilde kullanan tasarımcılardan biri de İspanyol tasarımcı Amayo Arzuaga'dır. Şekil 157'de etek kısmında kare prizmanın bir kısmı dışarı çıkmış gibi bulunan bir elbise ve cepleri üçgen prizma şeklinde kargo cep gibi tasarlanmış bir pantolon, şekil 158'de ise göğüs kısmından dışarı doğru çıkan yamuk formlu prizmalar ve dışa doğru uzayan üçgen bir prizmanın olduğu iki elbise görülmektedir.

Şekil 158. Amayo Arzuaga, 2016 sonabahar/kış defilesinden iki elbise modeli görselleri

https://smoda.elpais.com (23.12.2019)

4. BÖLÜM
KOLEKSİYON ÇALIŞMASI

4. BÖLÜM

KOLEKSİYON ÇALIŞMASI

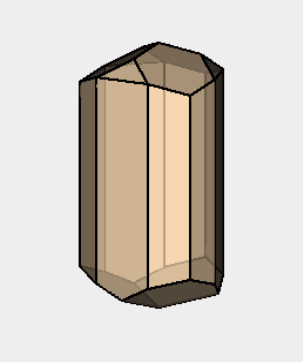
İncelediğimiz tarihsel süreçteki üç boyutlu formlarla yapılan tasarımlar, kat kat kullanılan elbiseleri modaya uygun şekilde biçimlendirmek, onları içten giyilen bir iskelet ile desteklemek için yapılmıştır. Tam olarak geometrik bir form olmasa da silindirik ya da yarı küresel formlar şeklinde görülmüşlerdir. Bu destek formlar kimi zaman plastik ya da ahşap materyaller kullanılarak kimi zaman da yumuşak yastık benzeri dolgu malzemesi kullanılarak yapılmışlardır. Tüm bu hacim verici unsurlar dışarıdan görülmeyen içte gizli kalacak şekilde işlevsel birer ürün olarak tasarlanmışlardır.

Üçgen prizmalar ya da kare prizmalar şeklindeki tasarımlar daha çok gelişen yüzyıllarda, yenilikçi akımlar doğrultusunda avangart tasarımlar yapan tasarımcılar tarafından, dikkat çekici birer unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. İşlevsel olmaktan daha çok şov amaçlı tasarımlardır. Bu tasarım çok abartılı büyük formlar içerdiği için günlük hayatta giyilebilir değillerdir.

Bu doğrultuda günümüzde yapılan bazı tasarımlar ise tüm bu gelişmeleri harmanlayıp bazen daha minimal dokunuşlarla giyilebilir ürünler olarak da karşımıza çıkmaktadır. Genel anlamda sıralama yapmak gerekirse, ilk olarak işlevsellik sonrasında bir şov unsuru ve içinde bulunduğumuz bu dönemde ise bu ikisinin karışımı olarak ele alınmıştır.

4.1. Koleksiyon Hikayesi

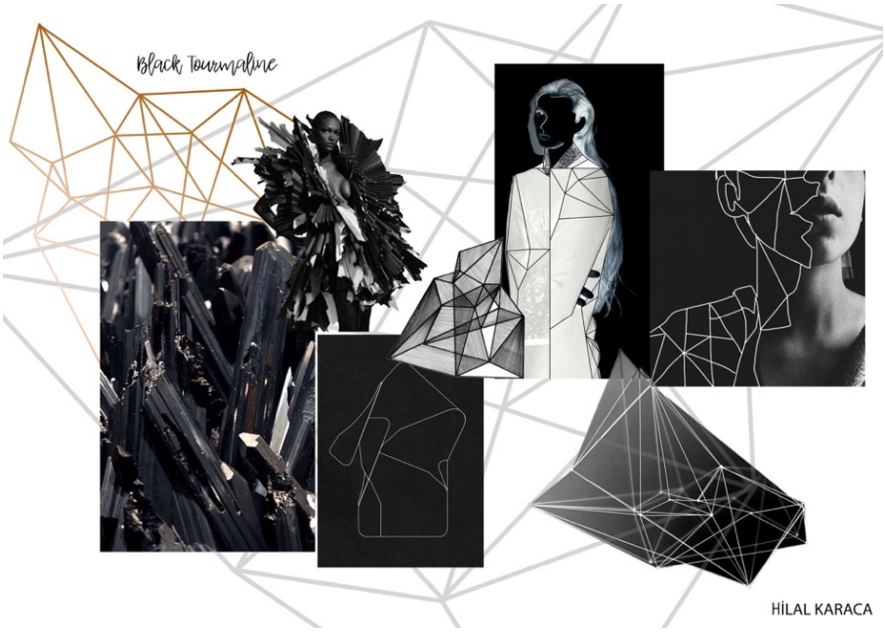
Üç boyutlu geometrik formların kadın giysi modüllerinde kullanımını, yenilikçi yaklaşımlarla irdeleyerek hazırlanmış olan koleksiyonun yaratıcı çıkış noktası, doğal organik taşlardan biri olan siyah turmalin kristalidir. Bu kristal kütlesel yapısı gereği Hexagonal kristal sistemi içerisinde yer almaktadır. Piramidal prizmatik bir şekli vardır (Şekil 159). Genellikle ağır çizgili uzun prizmatik kristaller gibidir, yuvarlak, üçgen bir kesite ve düzleştirilmiş piramidal sonlandırmaya sahiptir.

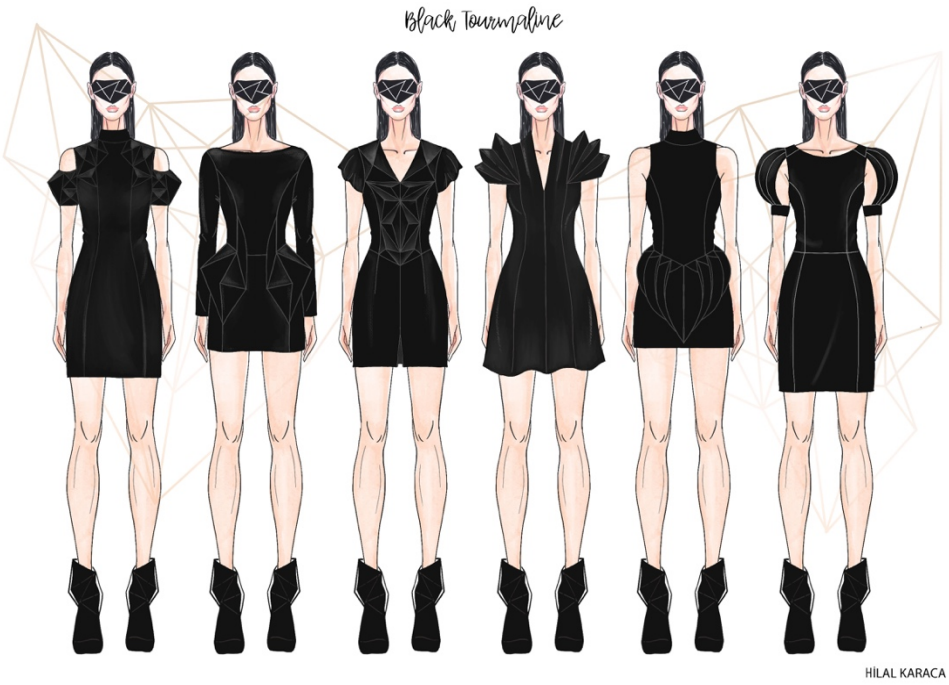
Şekil 159. Pramidal prizmatik yapısı olan siyah turmalin taşı kesiti.

www.minerals.net (17.04.2020)

Bu kristalin yapısından ilham alarak hazırlanmış olan koleksiyonun adı Şekil 160'da görüleceği gibi "Black Tourmaline" dir. Üçgen prizmalar ve yuvarlak hatlı dairesel unsurlar bulundurmaktadır. Bu formlar kolda, ön bedende, kalçada ve omuzlarda uygulanmıştır (şekil 161).

Şekil 160. Koleksiyonun çıkış noktasını açıklayıcı pafta görseli.

Şekil 161. Koleksiyonun genel görüntüsü. Omuzda, kolda, kalçada, ön bedende uygulanmış dairesel ve prizmatik formalar.

4.2. Tasarım Detayları

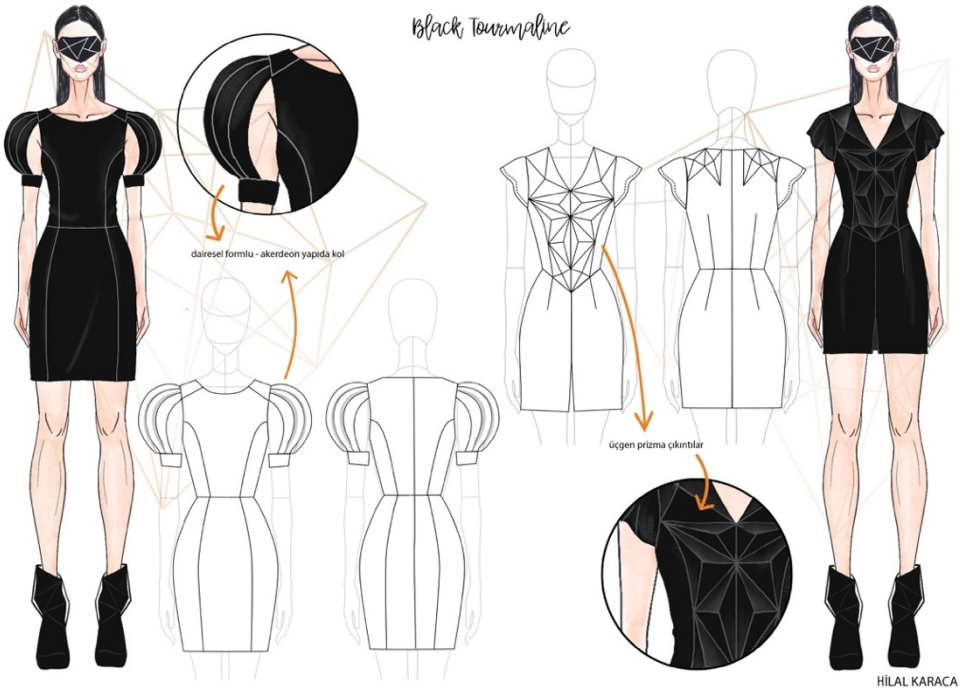
Koleksiyonun amacı üç boyutlu formların kol, kalça, ön beden ve omuz gibi kadın giysi modüllerinde uygulanabilirliğini araştırmaktır. Pantolon etek ve bluz gibi çeşitlendirmek yerine koleksiyonda dikkat çekici unsurun sadece prizma modülleri olabilmesi için elbise üzerinde uygulamalar yapılmıştır. Bu şekilde dikkat çeken parçalar bir üründe değil bir bütün şeklinde gözükmekte olan elbise üzerindeki detaylarda olabilecektir. Uygulama yapılacak olan modellerin kalıpları, standart kadın elbise kalıbı üzerine model uygulaması yapılarak hazırlanmışlardır. Kumaş olarak çıkış noktası olan siyah turmalin taşının rengini ve sert yapısını yansıtabilmesi için siyah gabardin kullanılmıştır. Uygulamada yapılan prizma ve dairesel formlardaki alanlarının altına daha dik durabilmeleri için tela uygulaması yapılmıştır.

Koleksiyonda yamuk ve üçgen tabanlı prizmaların gömülü olduğu üç, dairesel formların olduğu üç adet model olarak toplamda altı farklı model bulunmaktadır. Modellerin teknik çizimlerinin de bulunduğu şekil 162'deki 1.Paftada üçgen ve yamuk tabanlı prizmalar vardır. Soldaki modelde önden arakaya doğru uzanan omuzlarda ve kollarda uygulama yapılmıştır. Sağdaki modelde eteğin kalça kısmında önden başlayıp yanlardan arkaya doğru dönecek şekilde uygulama yapılmıştır.

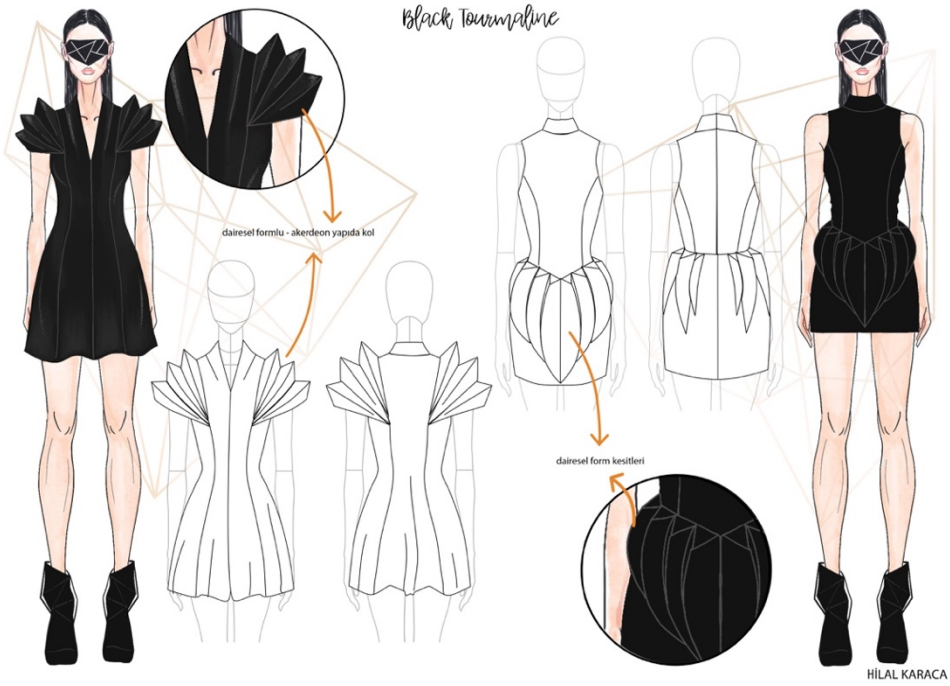

Şekil 162. 1.Pafta, iki adet modelin ve teknik çizimlerinin olduğu görsel.

Üçüncü üçgen ve yamuk tabanlı prizmanın olduğu model 2. Pafta içerisinde yer almaktadır (Şekil 163). 2.Paftada bulunun iki modelden soldakinde dairesel formu olan dikey olarak uygulanmış akordeon şeklinde kol uygulaması vardır. Omuzdan başlayıp kısa kol olarak çalışılmış bir manşete bağlı olacak şekilde bitmektedir. Sağdaki modelde ise ön bedende ve arkaya doğru dönen omuz kısmında üçgen ve yamuk tabanlı prizmalar uygulanmıştır.

Şekil 163. 2.Pafta, iki adet modelin ve teknik çizimlerinin olduğu görsel.

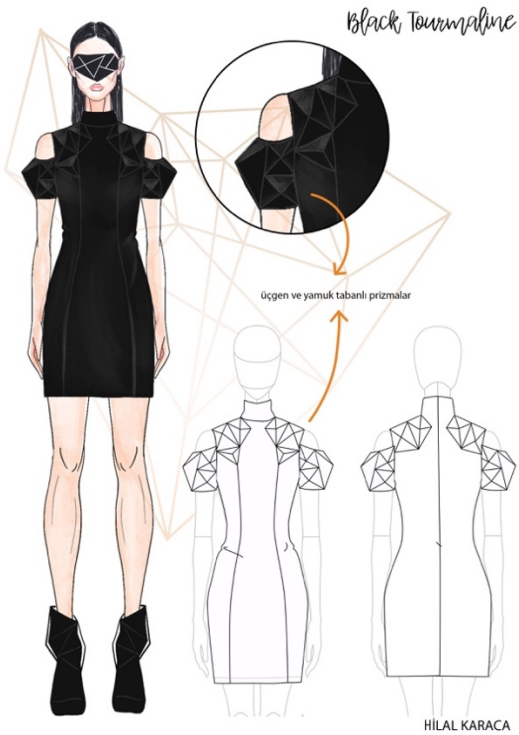

Şekil 164. 3. Pafta, iki adet modelin ve teknik çizimlerin olduğu görsel.

Şekil 164'de ise 3.Pafta görseli görülmektedir. Bu paftada yuvarlak dairesel formların uygulandığı iki model bulunmaktadır. Soldaki modelde omuzlardan kola doğru inen yatay bir şekilde uygulanmış akordeon şeklinde dairesel formlar vardır. Sağdaki modelde ise bel kesiminden başlayıp etek ucuna doğru inen, dikey olarak kullanılmış dairesel formlar vardır. Bu formlar ön ortadan başlayıp arka bedene doğru dönüş yapmaktadırlar.

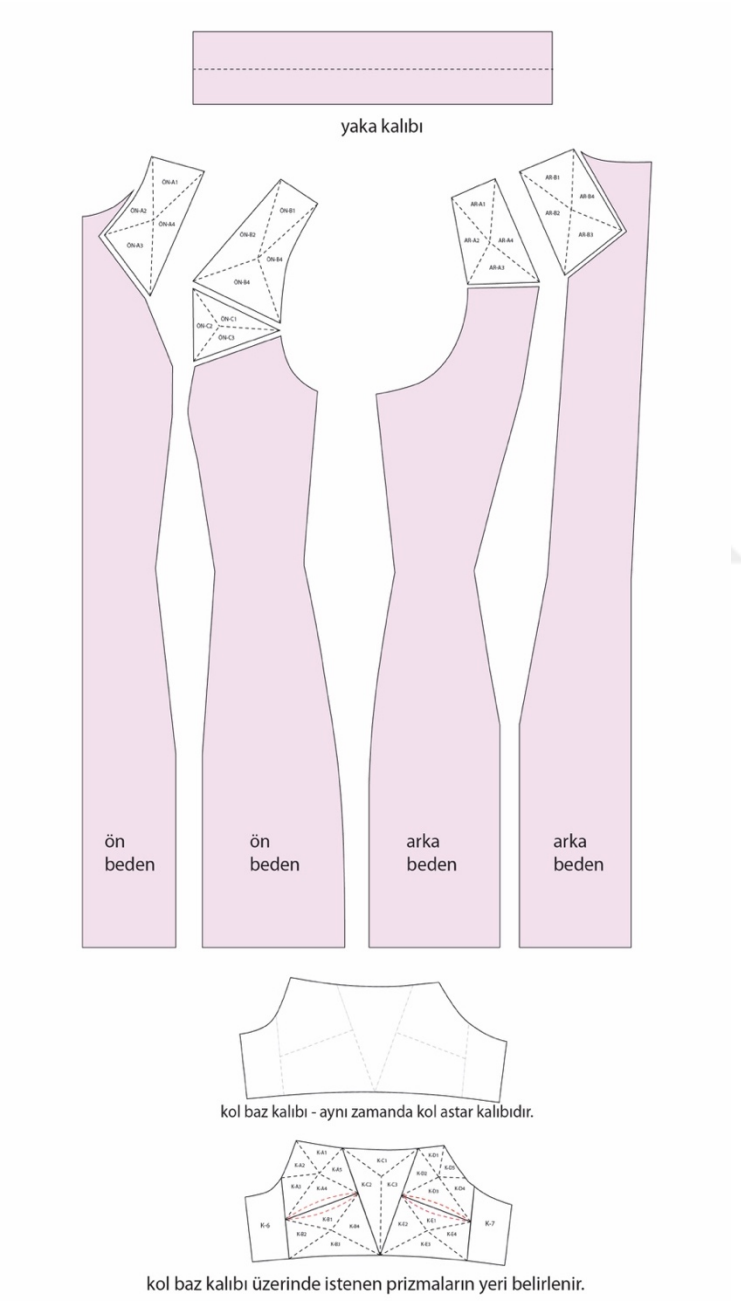
4.3. Tasarım 1

Uygulaması yapılmış Şekil 165'de görülen birinci tasarımın yapım aşamalarını inceleyeceğimiz bu bölümde ilk olarak temel beden kalıbı üzerinde model uygulaması yapılmış olan kalıpların nasıl oluşturulduğu sonrasında ise dikilmiş ürünün nasıl gözüktüğü incelenecektir.

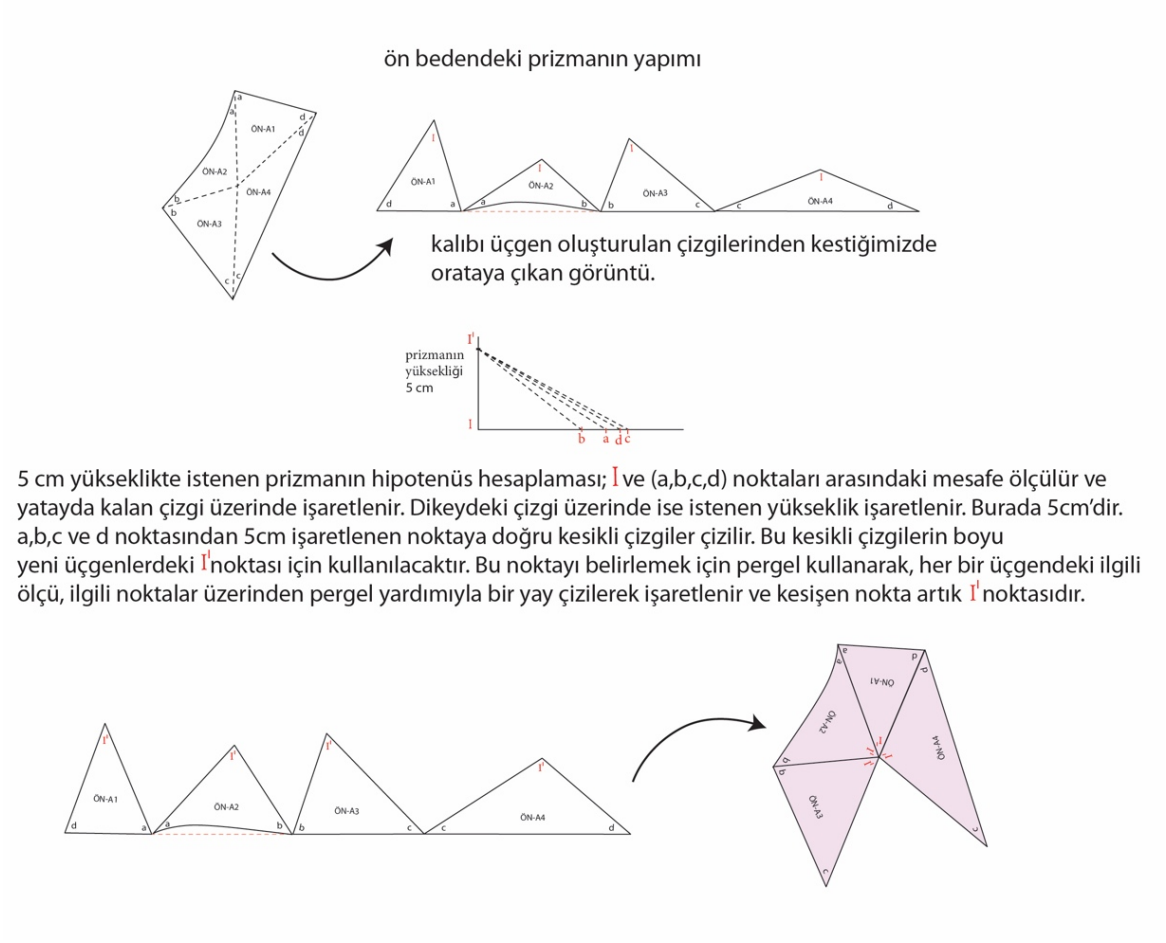
Şekil 165. Tasarım 1, uygulaması yapılacak model çizimi.

Modelin kalıpları hazırlanırken ilk olarak bayan temel elbise kalıbı ve kol kalıbı hazırlanır. Daha sonra model uygulamaları yapılır. Omuz kısımlarında yapılması istenen prizma alanlar belirlenir. Aynı işlem kol kalıbı için de uygulanır. Kol boyu ve yapılacak prizmaların yerleri ve şekilleri belirlenir (Şekil 166).

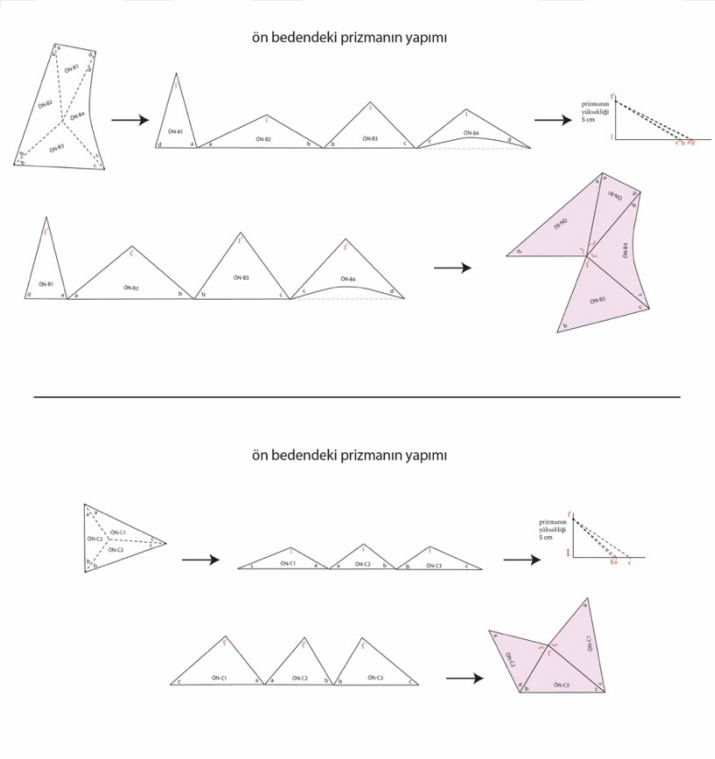
Şekil 166. Tasarım 1 için hazırlanan model uygulanmış kalıp görseli.

Belirlenen prizma alanları için yeni kalıp oluşturulması gerekmektedir. Bu yeni kalıp için öncelikle prizmaların yüksekliğinin kaç cm olması gerektiği belirlenmelidir. Bu modelde prizma yükseklikleri 5 cm olarak belirlenmiştir. Ön bedende bulunan yamuk ve üçgen tabanlı prizma olacak alanlar üzerinde prizmanın tepe noktası istenilen şekilde işaretlenir ve bu tepe notasından yamukların ve üçgenin her bir köşesine doğru birer çizgi çizilir. Belirlenen nokta I noktasıdır. Bu nokta düzlem üzerinde bulunan bir noktadır. Önemli olan I noktasını, prizmanın tepe noktası olan I^{l} noktası haline getirebilmek için yapılacak basit bir üçgen formulu olan hipotenüs hesaplama şekli ile belirlemektir.

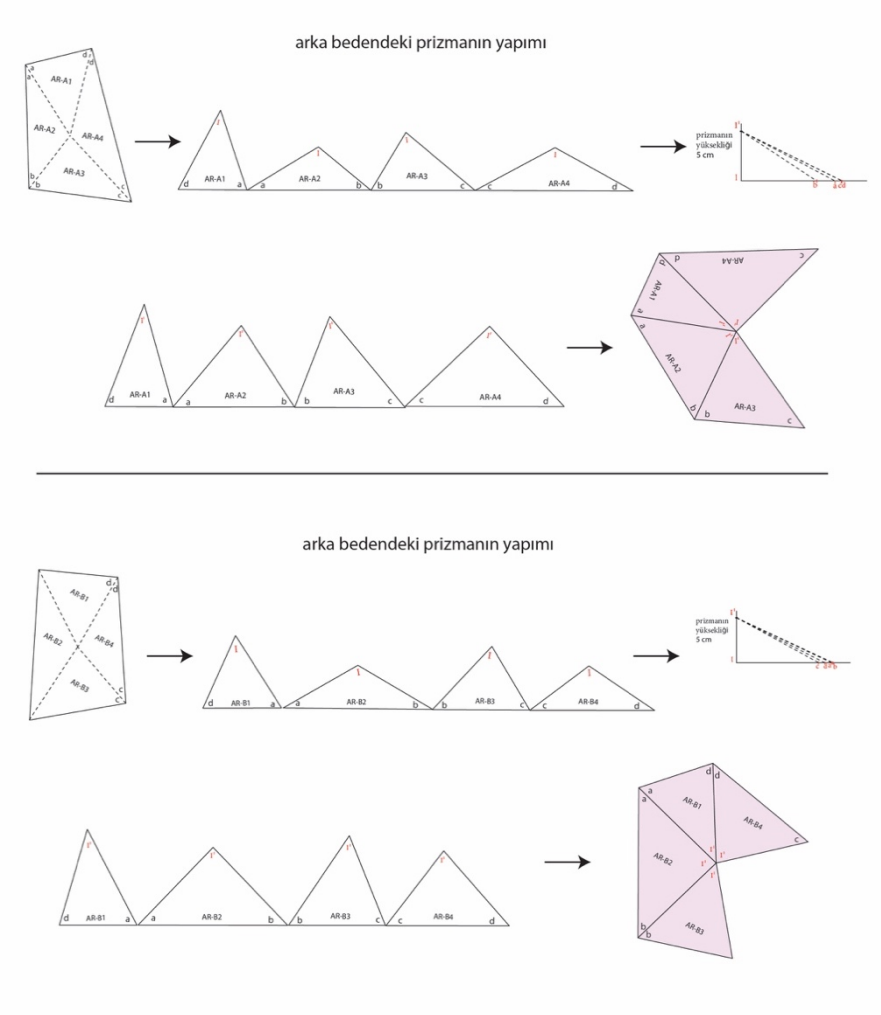

Şekil 167. Ön bedende bulunan yamuk prizmanın hipotenüs hesaplanarak yeni prizma kalıbının yapılışını açıklayan görsel.

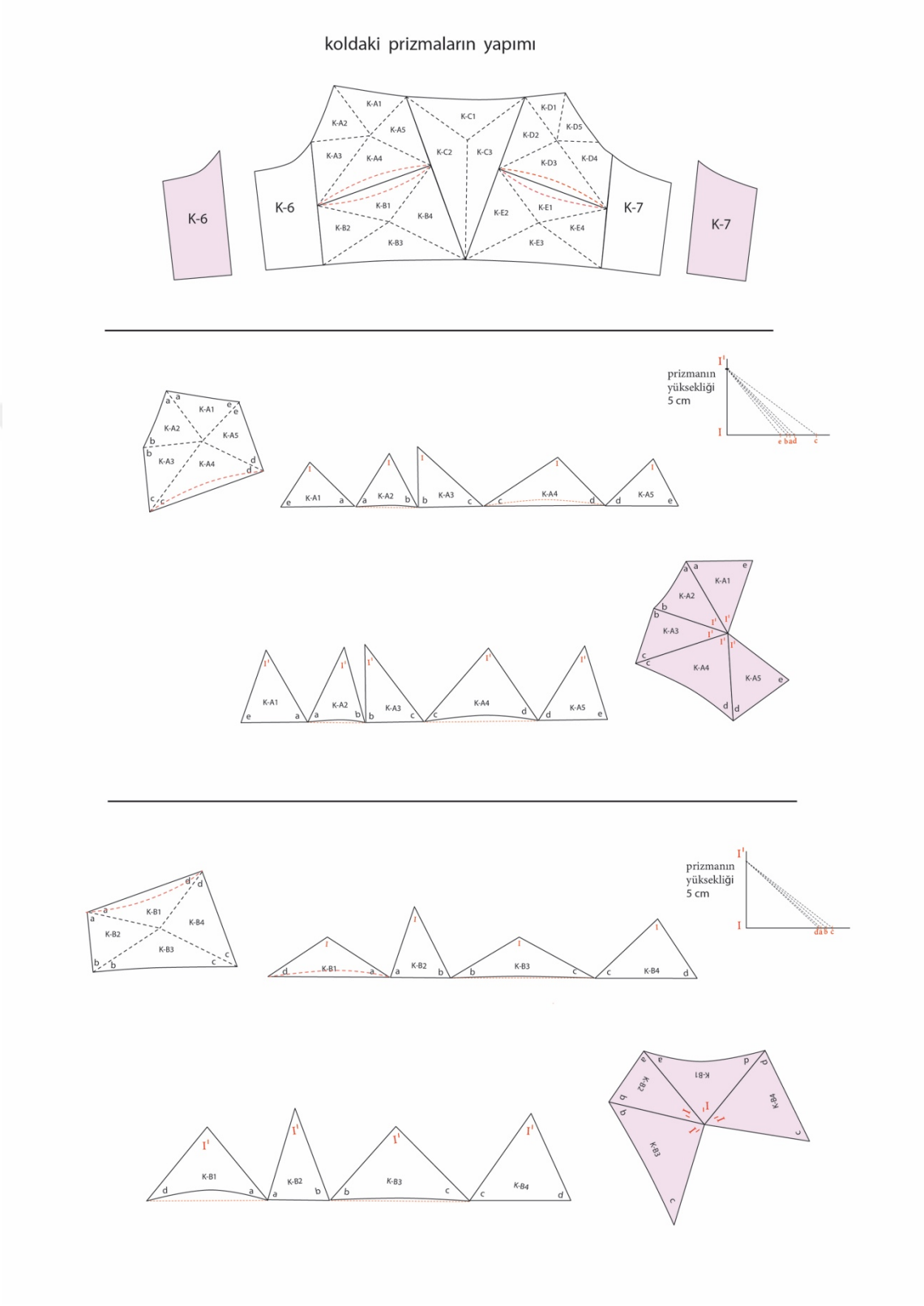
Şekil 167'de görülmekte olan görsel, ön bedende bulunan yamuk prizmanın yeni kalıbının nasıl olacağını anlatan bir görseldir. Hipotenüs hesaplaması yapmak için öncelikle bir yatay ve bir dikey çizgiden oluşan minik bir grafik çizilir. Bu çizgilerin kesiştiği nokta I noktasıdır. Dikey çizgi üzerindeki I^I noktası prizma yüksekliğinin belirlendiği noktadır. Yatay üzerinde işaretlenen noktalar ise a,b,c ve d noktalarının I noktasına olan mesafelerini göstermektedir. Bu noktalardan I^I noktasına doğru çizgiler çizilir. Bu çizgiler artık a,b,c ve d noktalarının I^I noktasına olan ölçüleridir. Bu grafik çizildikten sonraki aşama ise yamuk içerisine çizilen üçgenlerin tekrardan çizilmesi işlemidir. A ve b noktası ilk üçgendeki şekilde çizilir ve bu noktalardan a ve I^I , b ve I^I arasındaki mesafe bir pergel yardımıyla çizilerek birleştikleri yeni nokta artık I^I olarak isimlendirilir. Oluşturulan yeni üçgenler bir araya getirilir. Pembe olarak renklendirilen bu kalıp artık yeni prizma kalıbıdır. Aynı işlem modeldeki tüm prizmalar için tekrar edilir (Şekil 168,169,170,171).

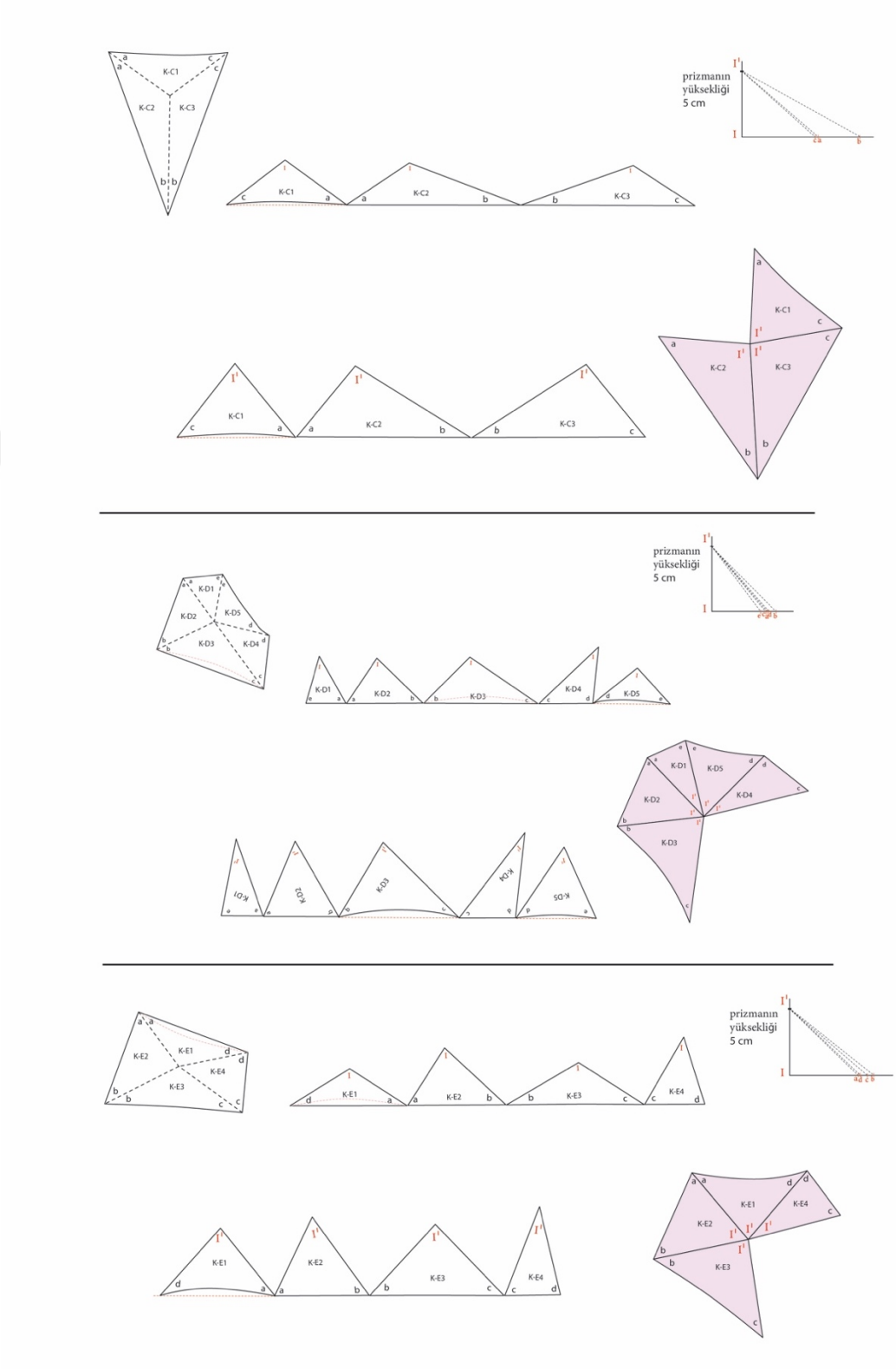
Şekil 168. Tasarım 1 ön bedende bulunan prizmaların hesaplanmasını anlatan görsel.

Şekil 169. Tasarım 1 arka bedende bulunan prizmaların hesaplanmasını anlatan görsel.

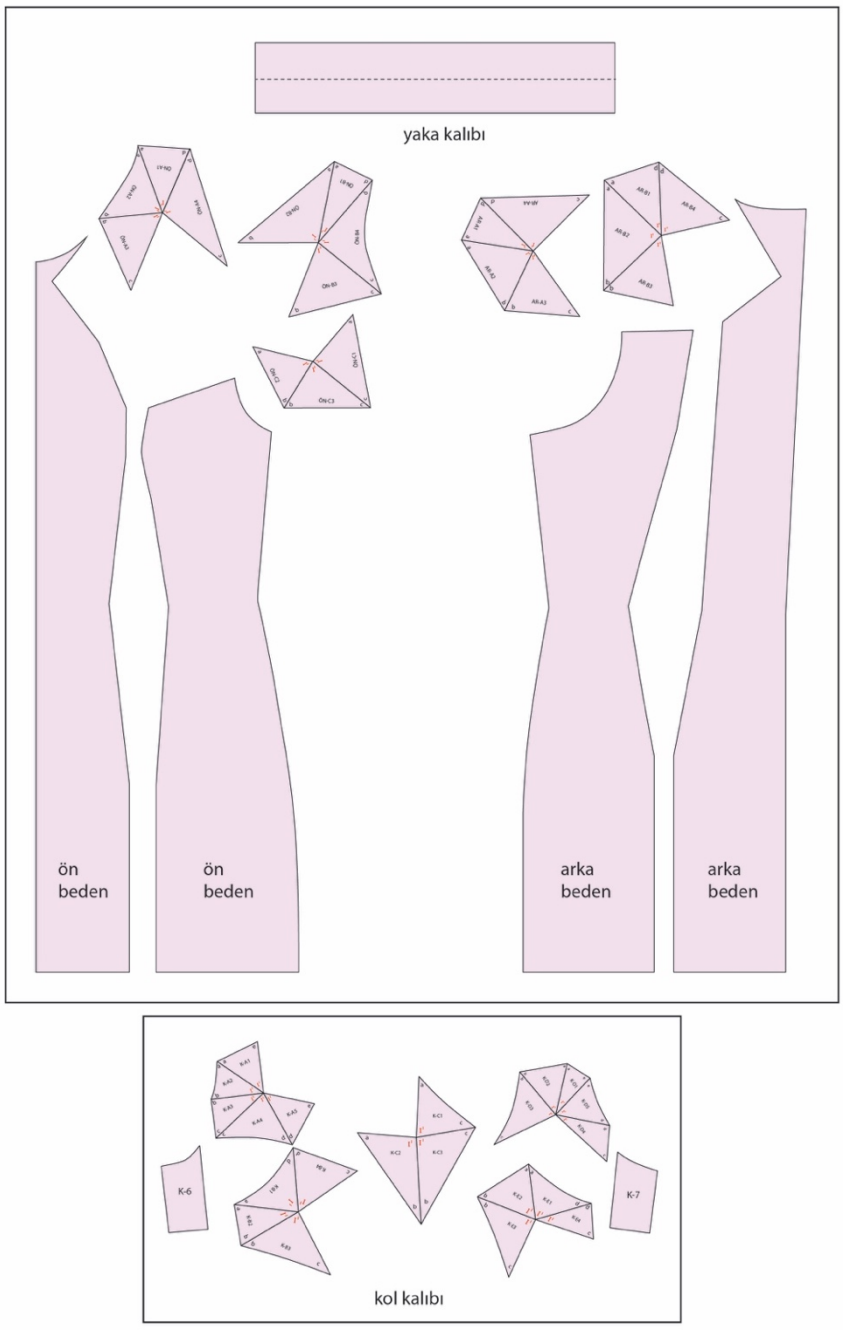

Şekil 170. Kol üzerinde bulunan prizmaların hesaplanmasını anlatan görsel.

Şekil 171. Kol üzerinde bulunan prizmaların hesaplanmasını anlatan görsel.

Toparlandığında şekil 172'deki gibi kalıplar elde edilmektedir. Bu kalıplara göre kesim ve dikim işlemleri yapıldığında ise şekil 173'deki gibi bir uygulama görülmektedir.

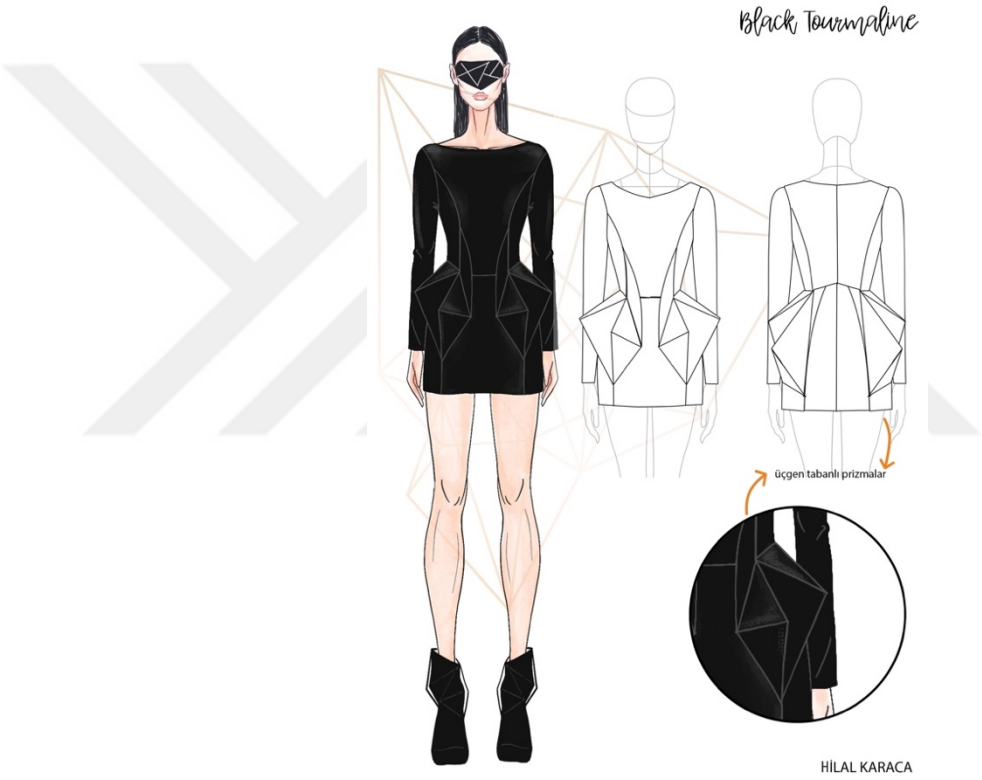
Şekil 172. Tasarım 1 modelinin kalıpları

Şekil 173. Tasarım 1 modelinin dikilmiş görselleri

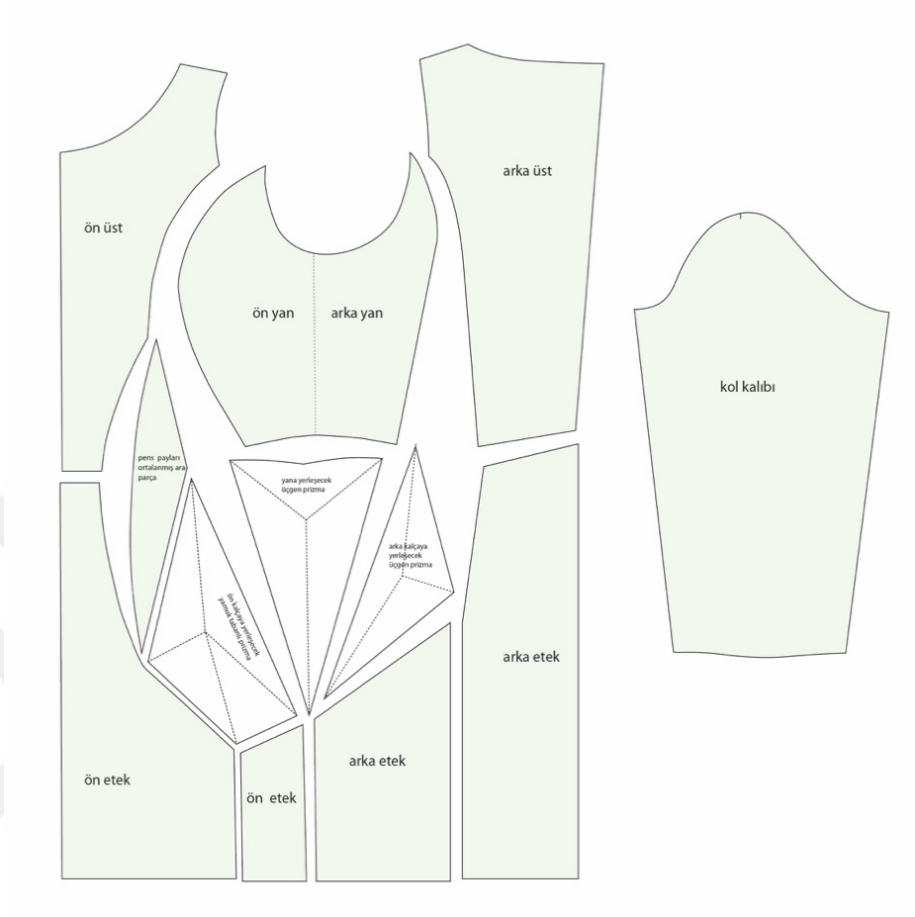
4.4. Tasarım 2

Uygulaması yapılmış Şekil 174'de görülen ikinci tasarımın yapım aşamalarını inceleyeceğimiz bu bölümde ilk olarak temel beden kalıbı üzerinde model uygulaması yapılmış olan kalıpların nasıl oluşturulduğu sonrasında ise dikilmiş ürünün nasıl gözüktüğü incelenecektir.

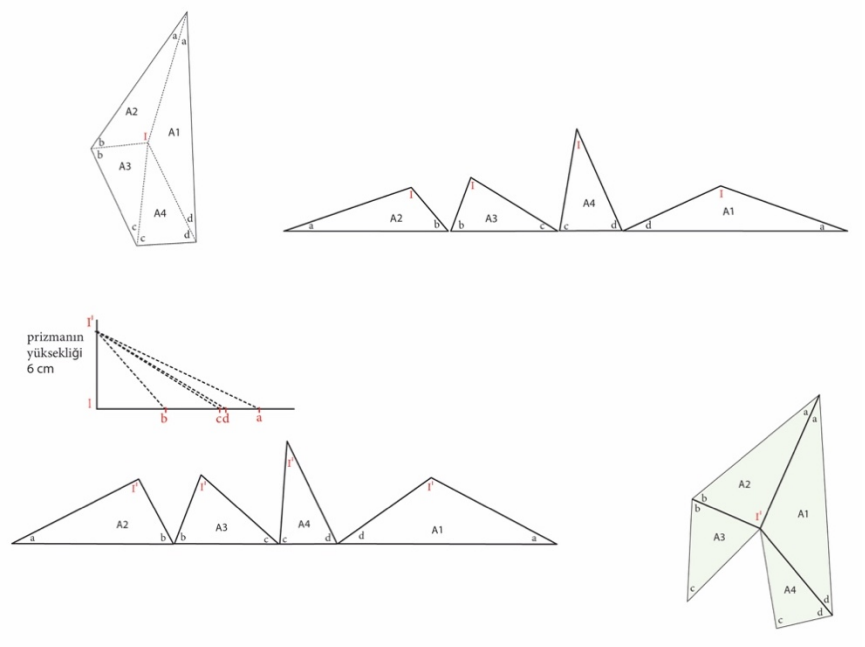
Şekil 174. Tasarım 2, uygulaması yapılacak model çizimi.

Modelin kalıpları hazırlanırken ilk olarak kadın temel elbise kalıbı ve kol kalıbı hazırlanır. Daha sonra model uygulamaları yapılır. Bel kısmından kalça kısmına doğru yapılacak olan prizma alanları belirlenir. Modelin kolunda herhangi bir prizma yoktur bu yüzden temel kol kalıbı sabit kalır. Yan kısımdaki üçgen prizmanın bedene doğru bir şekilde oturabilmesi için ön yan ve arka yan birleştirilmiştir (Şekil 175).

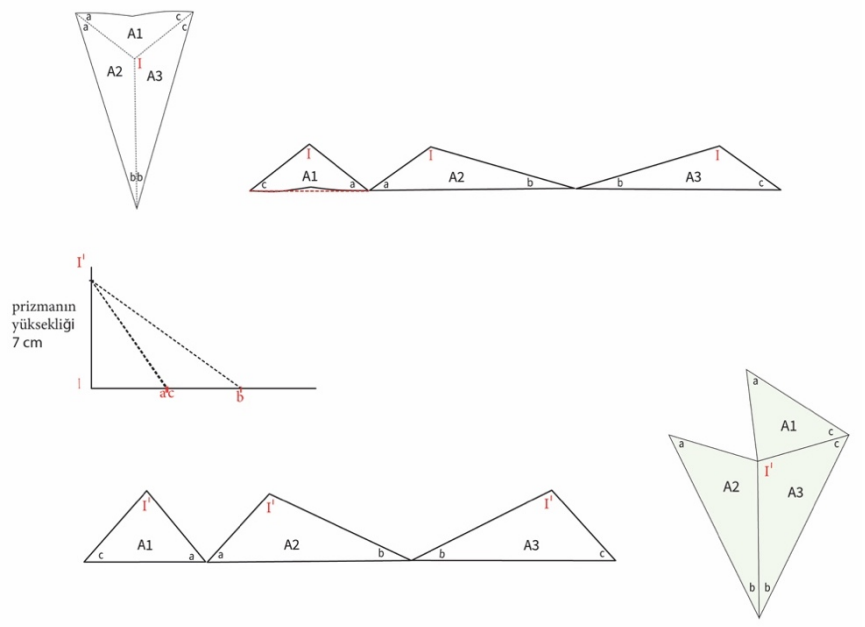

Şekil 175. Tasarım 2 için hazırlanan model uygulanmış kalıp görseli.

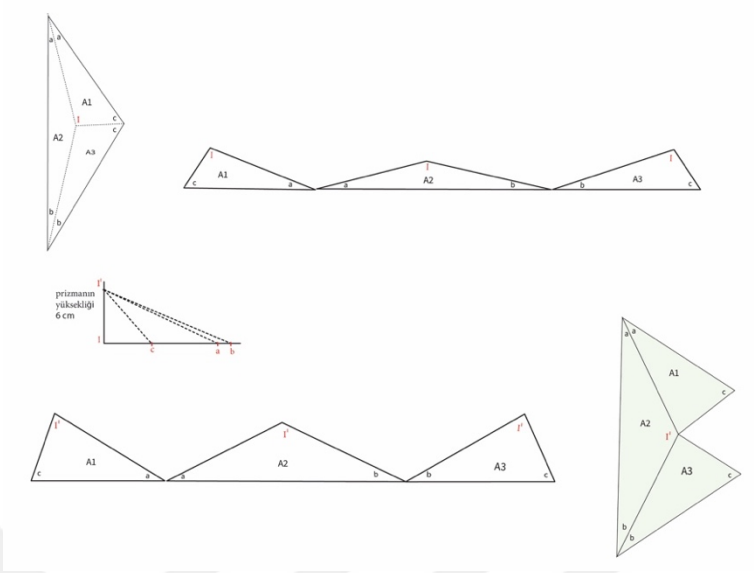
Üçgen ve yamuk prizmaların yerleri belirlendikten sonra orta noktalarını belirlenip, bu noktadan her bir köşeye doğru çizgiler çizilip kendi içlerinde üçgenler oluşturulur. Şekil 175'de beyaz renkli olarak kalan kısımlar prizmanın uygulamaları yapılacak olan yerlerdir. Hipotenüs hesaplama yöntemi ile parçalara ayrılmış bu alanların prizma olarak kalıplarının hazırlanması şekil 176, 177 ve 178'de görsel olarak anlatılmaktadır.

Şekil 176. Ön bedende bulunan yamuk prizmanın hesaplanması görseli.

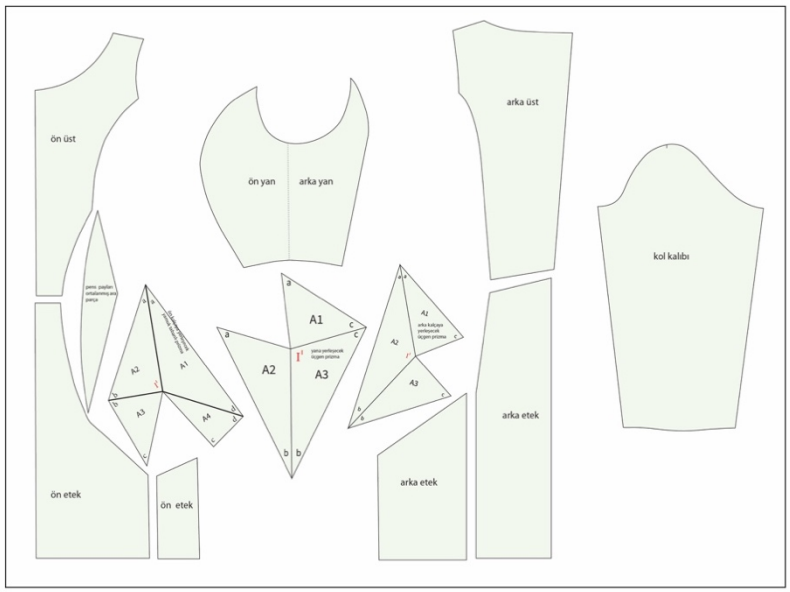

Şekil 177. Yan bedende bulunan üçgen prizmanın hesaplanması görseli.

Şekil 178. Arka bedende bulunan üçgen prizmanın hesaplanması görseli.

Model uygulaması ve prizma uygulamaları da yapılan tasarım 2'nin kalıplarının son hali şekil 179'da görülmektedir. Bu kalıplara göre kesim ve dikim işlemleri yapıldığında ise şekil 180'deki gibi bir uygulama ortaya çıkmaktadır.

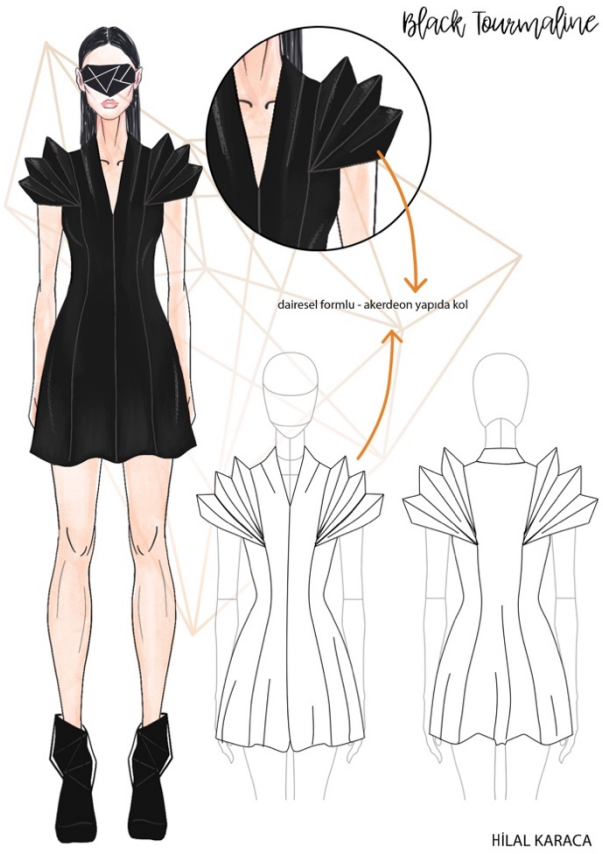
Şekil 179. Tasarım 2 modelinin kalıpları

Şekil 180. Tasarım 2 modelinin dikilmiş görselleri.

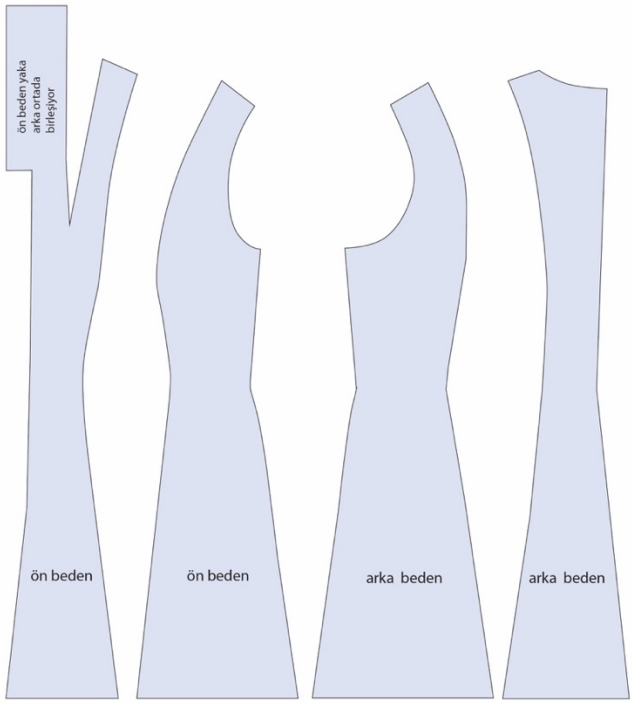
4.5. Tasarım 3

Uygulaması yapılacak üçüncü tasarımın kolunda bulunan üç boyutlu tasarımın yapım aşamalarını ve model uygulaması bu bölümde incelenecektir. Üçüncü tasarım şekil 181'de görülmektedir.

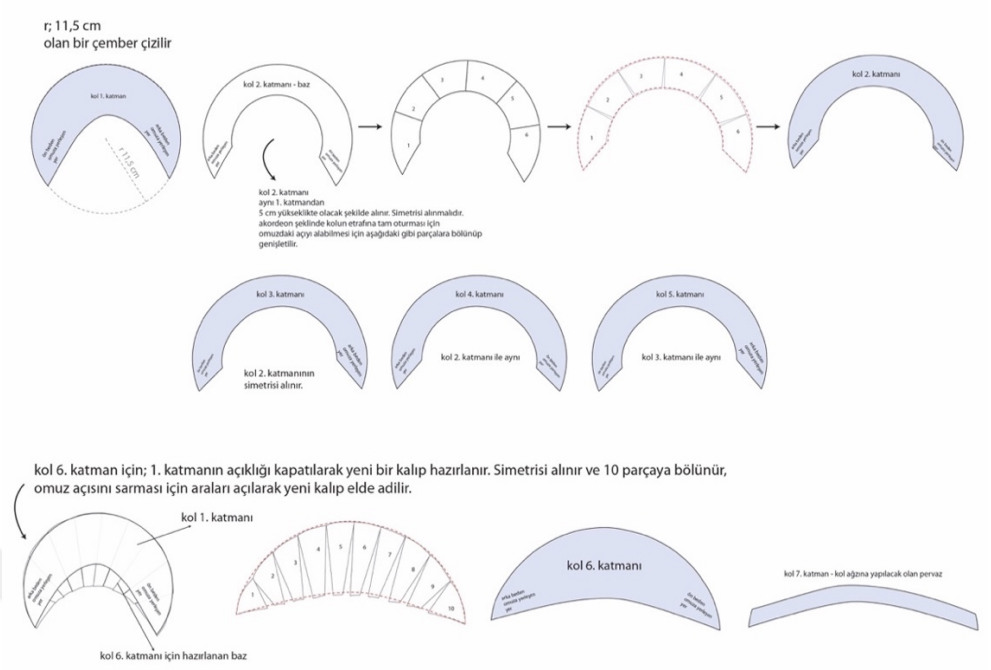
Şekil 181. Tasarım 3, uygulaması yapılacak model çizimi.

Modelin yaka kısmı ön bedenle bütün bir şekilde gelmekte ve arka ortada birleşmektedir. Etek kısımları ise dalga yapacak şekilde volanlıdır. Temel elbise kalıbına buna uygun olacak şekilde model uygulaması yapılmıştır (Şekil 182).

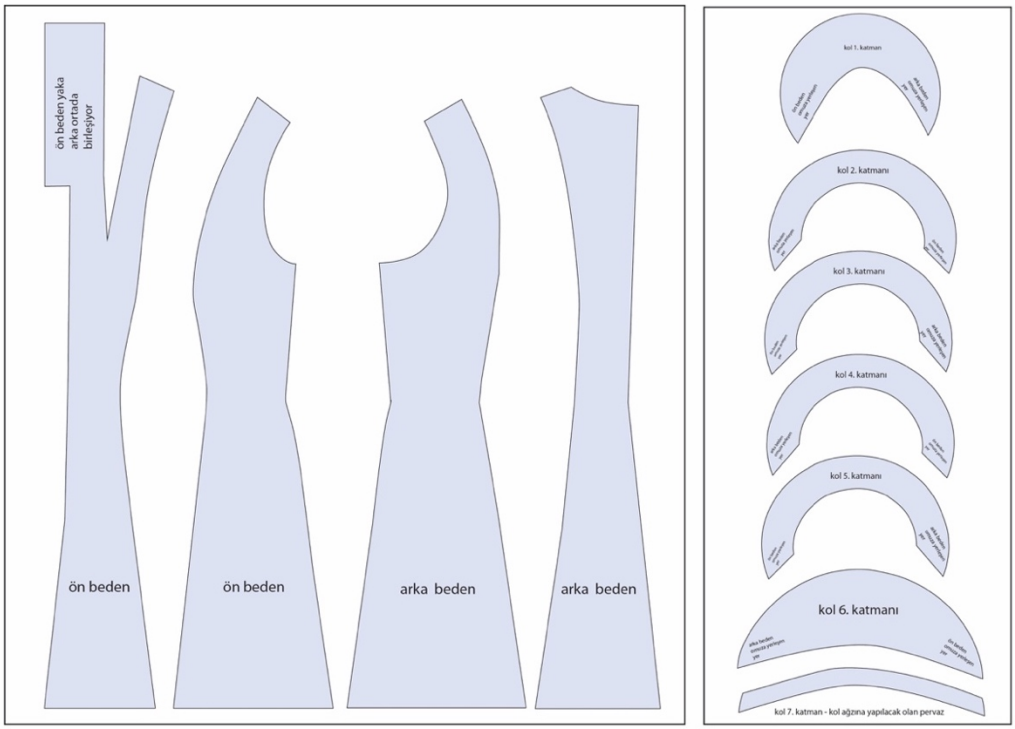

Şekil 182. Tasarım 3 ön ve arka beden kalıp uygulaması görseli.

Modelin kolları akordeon gibidir ve omuz tepe noktasından başlayıp kısa kol olacak şekilde çalışılmıştır. Ön bedendeki kup omuza kadar çıkmıştır ve kol bu kup kısmından çıkmaktadır. Yuvarlak bir daire şeklinde olan kol yapısı için, istenen ölçülerdeki daireye ilk olarak omuza oturacak bir oyuk açılmalıdır. Bu modelde kol dairesinin yarı çapı (r) 11,5 cm'dir. Şekil 183 bu kol formunun yapım aşamalarını anlatan bir görseldir. Kol altı adet çemberin oyulmasıyla ve yeniden yapılandırılmasıyla hazırlanmıştır. Birinci katman omuz tepe noktasındaki ilk katmandır. Sonrasında ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci katman gelmektedir. Bu dört katman birbirinin aynı ama simetrileri alınarak yapılmaktadır. Buradaki çember bir yay şeklindedir ve bu yayın yüksekliği 5 cm'dir. Kol kısmına gelen son parça altıncı katmandır. Bu katman omuzu ve kolu tam olarak sarabilmesi için ilk çemberin alt kısmının biraz doldurulması ve on parçaya ayrılıp genişletilmesi ile elde edilmiştir. Kol ucu temizlemesi için de son katmandan pervaz çalışmıştır. Model uygulamaları biten kalıp görseli şekil 184'deki gibidir.

Şekil 183. Kol kalıbının yapım aşamalarını anlatan görsel.

Şekil 184. Tasarım 3 modelinin kalıpları.

Model kalıp hazırlığı bittikten sonra uygulaması yapılan modelin kol detayı şekil 185'de görülmektedir.

Şekil 185. Tasarım 3 modelinin dikilmiş görselleri.

SONUÇ

Geçmişten günümüze moda sürekli değişen ve tarihsel süreçten esinlenip tekrar yorumlanıp evrim geçirmeye devam eden önemli bir olgudur. Yenilikçilik, fark yaratmak ve dikkat çekmek de her tasarımcının kendini ifade etme şeklidir. Kendi bakış açısı ve deneyimleriyle hayata geçirdiği tasarımları bir başka tasarımcıyla kıyaslanamayacak şekilde yenilikler barındırmalıdır. Fark yaratan çizgiler, kullanılan kumaşların dokusundan başlayıp, malzeme ve tekniğe kadar değişiklik göstermekte ve vizyon yaratmak için standartları aşmak gerekmektedir. Bu noktada üç boyutlu hacimli geometrik formların giyim tasarımında kullanımı dikkat çekici bir yenilik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Doğada var olan üçgen prizma, silindir, küre, küp, dikdörtgen prizma, yamuk prizmalar gibi birçok üç boyutlu form, mimariden endüstriyel tasarıma kadar her alanda kullanılmakta ve hatta basit yaklaşımlarla geçmişten günümüze kadar kadın giysilerinde de kullanılmaya devam etmektedir. Mimariden esinlenilen birçok form sayesinde moda tasarımcıları bu iki farklı disiplini birbiriyle harmanlamaktadırlar. Aynı şekilde sanat ve moda, heykel ve moda gibi de çeşitlenmektedir.

Disiplinler arası bu etkileşim yeniliklere açık olmanın dışında bu disiplinler hakkında bilgi sahibi olmayı da gerektirmektedir. Tasarımcıların koleksiyonlarında uyguladıkları üç boyutlu geometrik formlar sayesinde oluşan hacimli silütlerin heykelsi yapılara yaklaşan bir mantık çerçevesinde olması, sanat ve tasarım eğitiminin birlikteliğinin kaçınılmaz olduğunu hatırlatmaktadır. Moda tasarımında bir giysiyi oluşturmak için öğrenilen kalıp bilgisi de matematik ve analitik geometri zekasının ve eğitiminin önemini vurgular niteliktedir. Sadece kumaşı tanımak, bir tasarım yapmak için yeterli değildir. Bu yüzden moda tasarımcıları kendilerini her konuda eğitmelidir.

Çalışmanın birinci bölümünde geçmiş dönem kaynakları ışığında kol, etek ve yaka formlarındaki üç boyutlu geometrik formlar incelenmeye çalışmıştır. Kol modülünde dikkat çeken üç boyutlu form, balonsu yapıda kalıpları olan kollar ve balen ya da kuş tüyü gibi dolgu malzemeleriyle doldurulmuş silindirik yapıdaki dolgu malzemelerinin kullanıldığı kollar olmuşlardır. Yakalarda dikkat çeken geometrik form özellikle ruf yakalardaki geniş bir çember gibi kullanılmış silindir formda iken eteklerde daha çok elbisenin altında kullanılan balenlerden, ahşap ya da balina kemiklerinden yapılmış olan kasnakların huni biçimli formlarıdır. Bu formlar teknolojinin ve moda akımlarının etkisiyle günümüzde ufak tefek değişikliklerle de kullanılmaya devam etmektedirler.

Kalıp çıkarmanın önemini vurgulayan bu tez çalışmasında özellikle kadın giysi modülleri üzerinde uygulanan üç boyutlu geometrik formların kalıplarının nasıl çıkarılacağı ikinci bölümde anlatılmaya çalışılmıştır. Giysinin bedeninde yapılabilecek küp formunun bedene nasıl gömüldüğü, aynı şekilde kol modülünde yapılmak istenen üçgen prizmaların kol kalıbıyla nasıl bir bütün gibi olacağı, yuvarlak bir çemberin hem bedende hem de kol modülünde nasıl uygulanabileceği aktarılmıştır. Üçüncü bölümde karşımıza çıkan ahşap kasnakların, şemsiye tellerinin, bir heykel yapar gibi form verilmiş ipler yardımıyla bir araya getirilen ahşap parçaların, hacmi daha iyi verebilmesi için dik ve sert durabilen kağıtları ya da plastik materyalleri kullanarak koleksiyonlarını hazırlayan tanınmış moda tasarımcılarının eserleri de göstermektedir ki temel kalıp çıkarma tekniği dışında, disiplinler arası malzeme kullanımı sayesinde de birçok hacimli ve heykelsi tasarımlar yapılabilmektedir.

Tasarımcılar için faydalı bir kaynak olabilmesi için özellikle son bölümde bir koleksiyon hazırlanmış ve üç farklı model uygulanmıştır. Kolda, omuzlarda, ön bedende ve kalçada uygulanmış olan üç boyutlu geometrik formlar ve kalıp çıkarma teknikleri kullanılmıştır. İlk olarak prizmaların geleceği alanlar belirlenmiş, sonrasında bu alanların üç boyuta dönüşmesi için hesaplamalar yapılmıştır. Üçgen prizma, yamuk prizma ve akordeon formda üç boyutlu uygulamaların yapılmış olduğu modeller neticesinde anlaşılan en önemli şeylerden birisi de tasarımcının sadece kalıp değil aynı zamanda matematik gibi sayısal becerilerinin de kuvvetli olmasıdır.

Bu bağlamda disiplinler arası etkileşimle, yenilikçi üç boyutlu geometrik tasarımlar yapabilmek günümüz moda dünyasında söz sahibi olabilmeyi, yenilikçi, özgün ve farklı tasarımlar yapabilmeyi sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

Kitaplar:

BAKER, Georgia O'Daniel (1992), *A Handbook of Costume Drawing: A Guide to Drawing the Period Figure for Costume Design Students*, United Kingdom: Focal Press

BOLTON, Andrew (2017) *Rei Kawakubo / Comme des Garçons: Art of the In-Between,* New York: Metropolitan Museumof Art

DEREBOY, Elif Jülide (2004), *Kostüm & Moda Tarihi*, İstanbul: Özel Güzel Sanatlar Stilistlik Ltd.

DORNER, Jane (1974). *Fashion. The Changing Shape Of Fashion Through The Years,* London: Octopus Books Limited.

ELGIN, Kathy (2005), *A History Of Fashion and Costume -Volume 3 / Elizabethan England*, New York: Facts On File, Inc.

ENGLISH, Bonnie (2011) *Japanese Fashion Designers,* London: Berg

FRANKEL, Susannah (2001) *Fashion Visionaries*, London: V&A Publications. S:158.

GÜNAY, Ayşe (2014) *"Giysi ve Strüktür",* DEÜ. GSF. Sanat ve Tasarım Kongresi Sözlü Ve Poster Bildiriler Kitapçığı -1 S:242

LESTER, Katherine Morris (1956). *Historic couture. A résumé of the characteristic types of costume from the most remote times to the present day*. Peoria, Illinois: Chas. A. Bennett Co. Publishers.

LOSCHEK, Ingrıd (2009). *When Clothes Become Fashion- Design and Innovation Systems*, New York: Berg

McDOWELL, Colin (2000), *Fashion Today,* London: Phaidon, S:428

NAKAMICHI, Tomoko (2010) *Pattern Magic 1,* London: Laurance King Publishing

NAKAMICHI, Tomoko (2011) *Pattern Magic 2,* London: Laurance King Publishing

NAKAMICHI, Tomoko (2015) *Pattern Magic 3 Phantasievolle Schnitte,* München: Stiebner Verlag Gmbh

QUINN, Bradley (2003) *The Fashion Architecture*, Oxford: Berg

SICHEL, Marion (1977)**,** *Costume Reference: Jacobean, Stuart and Restoration v.3*, London: Batsford Ltd

WATSON, Linda (2007) Modaya Yön Verenler, İstanbul: Güncel Yayıncılık

Dergiler ve Makaleler:

ALPAT, Engin (2019) *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı:43 – Moda ve Sanat Bağlamında Roberto Capucci Örneği ve Giyilebilir Sanat* – Araştırma Makalesi

QUINN,Bradley, (2002) *Fashion Theory - A Note: Hussein Chalayan, Fashion and Technology,Volume 6, Issue 4,* UK:Berg

YASEMİN, Şener (2005*) "Modadaki Mimarlık Mimarlıktaki Moda",* Art&Décor Dergisi 143 S:116

İnternet Kaynakları:

https://oggusto.com/blog/detay/364/efsane-tasarimci-rei-kawakubo.html (14.11.2019)

https://www.metmuseum.org/art/collection/search/762098?searchField=All&sortBy=Relevance&ft=Issey+Miyake&offset=80&rpp=20&pos=82 (14.11.2019)

WEST, Daniel (2006), *Gareth Pugh -Wayback Machine Icon Magazine*

https://web.archive.org/web/20071114031723/http://www.iconeye.com/articles/20070327_10 (19.12.2019)

https://www.irisvanherpen.com/about (19.12.2019

The Concepts and Work of Issey Miyake http://mds.isseymiyake.com/im/en/work/ (14.12.2019)

Şekiller Kaynakçası

Şekil 1. Editörler; FISCHEL Anna, BAGGALEY Ann, O'HARA Scarlet (2013). *Moda-Geçmişten Günümüze Giyim Kuşam ve Stil Rehberi,* Çev. Duygu Özen, İstanbul: Kaknüs Yayınları S:86

Şekil 2. https://www.slideshare.net/gwfreeman/northern-renaissance-art-11946387 (08.09.2019)

Şekil 3. https://www.museodelprado.es/coleccion/obra-de-arte/la-emperatriz-isabel-de-portugal/d4eddf35-c76c-4c11-8f2b-099f7b71d696?searchMeta=isabella%20of%20portugal (17.03.2020)

Şekil 4. ELGIN Kathy (2005) *A History Of Fashion and Costume -Volume 3 Elizabethan England*, New York: Facts On File, Inc. S:15

Şekil 5. BAKER Georgia O'Daniel (1992) *A Handbook of Costume Drawing: A Guide to Drawing the Period Figure for Costume Design Students*, United Kingdom: Focal Press S:74

Şekil 6. Editörler; FISCHEL Anna, BAGGALEY Ann, O'HARA Scarlet (2013). *Moda- Geçmişten Günümüze Giyim Kuşam ve Stil Rehberi,* Çev. Duygu Özen, İstanbul: Kaknüs Yayınları S:94

Şekil 7. https://www.khm.at/en/objectdb/detail/2455 (18.03.2020)

Şekil 8. Editörler; FISCHEL Anna, BAGGALEY Ann, O'HARA Scarlet (2013). *Moda- Geçmişten Günümüze Giyim Kuşam ve Stil Rehberi,* Çev. Duygu Özen, İstanbul: Kaknüs Yayınları S:94

Şekil 9. ELGIN Kathy (2005) *A History Of Fashion and Costume -Volume 3 Elizabethan England*, New York: Facts On File, Inc. S:20

Şekil 10. https://skd-online-collection.skd.museum/Details/Index/353916 (08.04.2020)

Şekil 11. https://www.anglotopia.net/british-history/long-read-exclusive-excerpt-beauty-cosmetics-elizabethan-era-shire-books/ (08.09.2019)

Şekil 12. BAKER Georgia O'Daniel (1992) *A Handbook of Costume Drawing: A Guide to Drawing the Period Figure for Costume Design Students*, United Kingdom: Focal Press S: 75

Şekil 13. https://history-of-fashion.tumblr.com/post/140405457099/1634-1635-sir-anthony-van-dyck-portrait-of-an (08.04.2020)

Şekil 14. http://permanentcollections.blogspot.com/ (09.04.2020)

Şekil 15. Editörler; FISCHEL Anna, BAGGALEY Ann, O'HARA Scarlet (2013). *Moda- Geçmişten Günümüze Giyim Kuşam ve Stil Rehberi,* Çev. Duygu Özen, İstanbul: Kaknüs Yayınları S:127

Şekil 16. https://sandtique-rare-printsandmaps.com/products/ladys-cabinet-fashion-plate-carriage-dress-white-hand-colored-engraving-1840?variant=1160023849 (09.04.2020)

Şekil 17. https://www.metmuseum.org/art/collection/search/81467 (09.04.2020)

Şekil 18. Editörler; FISCHEL Anna, BAGGALEY Ann, O'HARA Scarlet (2013). *Moda- Geçmişten Günümüze Giyim Kuşam ve Stil Rehberi,* Çev. Duygu Özen, İstanbul: Kaknüs Yayınları S:188

Şekil 19. https://www.metmuseum.org/art/collection/search/82076 (09.04.2020)

Şekil 20. https://blog.fidmmuseum.org/museum/2015/07/romantic.html (09.04.2020)

Şekil 21 https://ellie-valsin.tumblr.com/post/114061970531/1820s-1830s-ladies-undergarments-a-mega-post (09.04.2020)

Şekil 22. ELGIN Kathy (2005) *A History Of Fashion and Costume -Volume 3 Elizabethan England*, New York: Facts On File, Inc. S:22

Şekil 23. https://efcarnaval.livejournal.com/15890.html (09.04.2020)

Şekil 24. https://arthive.com/res/media/img/ox800/work/562/625061.webp (09.04.2020)

Şekil 25. http://www.gogmsite.net/iberian_dress_in_the_1600s/subalbum-isabel-de-borbon/isabel_borbon_the_first_wif.html (09.04.2020)

Şekil 26. https://artandopinion.tumblr.com/image/15706051861 (10.04.2020)

Şekil 27. https://www.christies.com/lotfinder/paintings/circle-of-nicolaes-eliasz-pic-portrait-of-5847813-details.aspx?from=searchresults&intObjectID=5847813&sid=585f7864-0374-4ae1-9355-5316318e6c30 (10.04.2020)

Şekil 28. https://ncartmuseum.org/art/detail/portrait_of_adriana_van_der_aa (10.04.2020)

Şekil 29. ELGIN Kathy (2005) *A History Of Fashion and Costume -Volume 3 Elizabethan England*, New York: Facts On File, Inc. S:14

Şekil 30. https://i.pinimg.com/600x/5d/4f/92/5d4f929094a46056142ca69316f52055.jpg (10.09.2019)

Şekil 31. http://www.fashionintime.org/wp-content/uploads/2013/09/FARTHINGALES-AND-BUM-ROLLS.jpg (10.09.2019)

Şekil 32. https://i.pinimg.com/originals/34/56/44/345644e87e4d4bff398328c14fdfbb4c.jpg (10.09.2019)

Şekil 33. https://www.fashionintime.org/history-womens-hooped-petticoats/2/ (10.09.2019)

Şekil 34. https://collections.lacma.org/node/214117 (10.09.2019)

Şekil 35. https://www.metmuseum.org/art/collection/search/82426?rpp=30&pg=1&ao=on&ft=court%2Bdress&when=A.D.%2B1600-1800&pos=2&imgNo=3&tabName=label (10.09.2019)

Şekil 36. http://collections.vam.ac.uk/item/O74092/sack-unknown/# (11.09.2019)

Şekil 37. https://www.metmuseum.org/art/collection/search/83094?searchField=All&sortBy=relevance&what=Robe+%C3%A0+la+fran%C3%A7aise&ft=*&offset=20&rpp=80&pos=34 (10.09.2019)

Şekil 38. http://collections.vam.ac.uk/item/O74217/sack-unknown/ (11.09.2019)

Şekil 39. https://www.metmuseum.org/art/collection/search/108687 (11.09.2019)

Şekil 40. https://www.metmuseum.org/art/collection/search/114257 (11.09.2019)

Şekil 41. http://www.victoriana.com/Victorian-Fashion/crinoline.htm (11.09.2019)

Şekil 42. http://www.victoriana.com/balmoral-castle-and-fashion/ (11.09.2019)

Şekil 43. https://www.metmuseum.org/art/collection/search/82420 (11.09.2019)

Şekil 44. https://www.metmuseum.org/art/collection/search/123979 (11.09.2019)

Şekil 45. https://www.metmuseum.org/art/collection/search/82418 (11.09.2019)

Şekil 46. https://www.metmuseum.org/art/collection/search/174655 (11.09.2019)

Şekil 47. https://www.metmuseum.org/art/collection/search/157993 (11.09.2019)

Şekil 48. https://www.mkmodaatelier.com/tr/shop/petticoat/mkplus/j-013plw/ (14.09.2019)

Şekil 49. https://www.mkmodaatelier.com/tr/shop/petticoat/mkplus/ (14.09.2019)

Şekil 50. https://www.threadsmagazine.com/2008/11/02/the-merits-of-a-basic-fitting-pattern (22.09.2020)

Şekil 51. https://www.researchgate.net/figure/Bodice-dart-manipulation-for-adjusting-the-fitment-of-a-dress_fig4_281647975 (22.09.2020)

Şekil 52. https://sewingforaliving.com/pattern-grading-all-you-need-to-know/ (22.09.2020)

Şekil 53. http://www.sew2pro.com/tag/pivot-method/ (22.09.2020)

Şekil 54. NAKAMICHI, Tomoko (2010) *Pattern Magic 1,* London: *Laurance King Publishing Ltd S:84*

Şekil 55. NAKAMICHI, Tomoko (2010) *Pattern Magic 1,* London: *Laurance King Publishing Ltd S*:85

Şekil 56. Tomoko Nakamichi- Pattern Magic 1 (2010) S:49

Şekil 57. Tomoko Nakamichi- Pattern Magic 1 (2010) S:49

Şekil 58. Tomoko Nakamichi- Pattern Magic 1 (2010) S:51

Şekil 59. Tomoko Nakamichi- Pattern Magic 3 *Phantasievolle Schnitte* (2015) S:14

Şekil 60. Tomoko Nakamichi- Pattern Magic 3 *Phantasievolle Schnitte* (2015) S:46

Şekil 61. Tomoko Nakamichi- Pattern Magic 3 *Phantasievolle Schnitte* (2015) S:46

Şekil 62. https://dik-ucgen.hesabet.com/ (25.09.2019)

Şekil 63. Tomoko Nakamichi- Pattern Magic 3 *Phantasievolle Schnitte* (2015) S:47

Şekil 64. Tomoko Nakamichi- Pattern Magic 3 *Phantasievolle Schnitte* (2015) S:47

Şekil 65. Tomoko Nakamichi- Pattern Magic 3 *Phantasievolle Schnitte* (2015) S:47

Şekil 66. https://www.youtube.com/watch?v=umCC-J3g6pM&list=PLLFT2BA9GFVxuAhUe0KfAuhSm_UKf9Nyj&index=9&t=0s (01.10.2019)

Şekil 67. Tomoko Nakamichi- Pattern Magic 3 *Phantasievolle Schnitte* (2015) S:30

Şekil 68. Tomoko Nakamichi- Pattern Magic 3 *Phantasievolle Schnitte* (2015) S:32

Şekil 69. Tomoko Nakamichi- Pattern Magic 3 *Phantasievolle Schnitte* (2015) S:33

Şekil 70. Tomoko Nakamichi- Pattern Magic 3 *Phantasievolle Schnitte* (2015) S:12

Şekil 71. Tomoko Nakamichi- Pattern Magic 3 *Phantasievolle Schnitte* (2015) S:13

Şekil 72. Tomoko Nakamichi- Pattern Magic 3 *Phantasievolle Schnitte* (2015) S:42

Şekil 73. Tomoko Nakamichi- Pattern Magic 3 *Phantasievolle Schnitte* (2015) S:43

Şekil 74. Tomoko Nakamichi- Pattern Magic 3 *Phantasievolle Schnitte* (2015) S:43

Şekil 75. Tomoko Nakamichi- Pattern Magic 2 (2011) S:16

Şekil 76. Tomoko Nakamichi- Pattern Magic 2 (2011) S:33

Şekil 77. Tomoko Nakamichi- Pattern Magic 3 *Phantasievolle Schnitte* (2015) S:16

Şekil 78. Tomoko Nakamichi- Pattern Magic 3 *Phantasievolle Schnitte* (2015) S:53

Şekil 79. Tomoko Nakamichi- Pattern Magic 3 *Phantasievolle Schnitte* (2015) S:6

Şekil 80. Tomoko Nakamichi- Pattern Magic 3 *Phantasievolle Schnitte* (2015) S:21

Şekil 81. Tomoko Nakamichi- Pattern Magic 3 *Phantasievolle Schnitte* (2015) S:21

Şekil 82. Tomoko Nakamichi- Pattern Magic 2 (2011) S:14

Şekil 83. Tomoko Nakamichi- Pattern Magic 2 (2011) S:29

Şekil 84. Tomoko Nakamichi- Pattern Magic 2 (2011) S:15

Şekil 85. Tomoko Nakamichi- Pattern Magic 2 (2011) S:30

Şekil 86. Tomoko Nakamichi- Pattern Magic 2 (2011) S:21

Şekil 87. Tomoko Nakamichi- Pattern Magic 2 (2011) S:45

Şekil 88. Tomoko Nakamichi- Pattern Magic 2 (2011) S:45

Şekil 89. Tomoko Nakamichi- Pattern Magic 3 *Phantasievolle Schnitte* (2015) S:15

Şekil 90. Tomoko Nakamichi- Pattern Magic 3 *Phantasievolle Schnitte* (2015) S:49

Şekil 91. Tomoko Nakamichi- Pattern Magic 3 *Phantasievolle Schnitte* (2015) S:49

Şekil 92. Tomoko Nakamichi- Pattern Magic 3 *Phantasievolle Schnitte* (2015) S:49

Şekil 93. Tomoko Nakamichi- Pattern Magic 3 *Phantasievolle Schnitte* (2015) S:51

Şekil 94. http://justskirtsanddresses.blogspot.com/2012/06/shingo-sato-draping-technique.html (29.10.2019)

Şekil 95. http://www.igreenspot.com/experience-eco-fashion-with-the-of-winde-rienstra-ss2012-collection/ 29.10.2019)

Şekil 96. http://fashiondesignrochester.com/richard-sun/?LMCL=Kw1NRz (29.10.2019)

Şekil 97. http://www.fashionuptrends.com/sleeve-cage-sculptural-fashion-with-a-hollow-3d-cage-construct-structured-fashion-design-detail (29.10.2019)

Şekil 98. http://trendnet.is/theodoramjoll/flettu-kreisiness/ (29.10.2019)

Şekil 99. http://maritafashionabledresses.blogspot.com/2013/03/pam-hogg-catsuits-lfw-ss13-pam-hogg.html (29.10.2019)

Şekil 100. https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2012-ready-to-wear/paco-rabanne/slideshow/collection (29.10.2019)

Şekil 101. https://www.vogue.com/fashion-shows/fall-2011-couture/iris-van-herpen/slideshow/collection (29.10.2019)

Şekil 102. https://www.vogue.com/fashion-shows/fall-2011-couture/iris-van-herpen/slideshow/collection (29.10.2019)

Şekil 103. http://www.tzegoh.com/collections/autumnwinter-2010(29.10.2019)

Şekil 104. Bradley Quinn- *The Fashion Architecture* (2003) S:4

Şekil 105. https://www.dazeddigital.com/fashion/gallery/20405/15/hussein-chalayan-archive (27.11.2019)

Şekil 106. https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-1997-ready-to-wear/comme-des-garcons/slideshow/collection#40 Erişim Tarihi: 13.12. 2019

Şekil 107. https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-1997-ready-to-wear/comme-des-garcons/slideshow/collection#5 (13.12.2019)

Şekil 108. https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2017-ready-to-wear/comme-des-garcons/slideshow/collection#3 (13.12.2019)

Şekil 109. https://www.vogue.com/fashion-shows/fall-2019-ready-to-wear/comme-des-garcons/slideshow/collection (13.12.2019)

Şekil 110. https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2020-ready-to-wear/comme-des-garcons/slideshow/collection (13.12.2019)

Şekil 111. https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2008-ready-to-wear/maison-martin-margiela/slideshow/collection#21 (14.12.2019)

Şekil 112. https://www.vogue.com/fashion-shows/fall-2009-ready-to-wear/maison-martin-margiela/slideshow/collection#15 (14.12.2019)

Şekil 113. https://felixinclusis.tumblr.com/post/70643042397/eldgja-issey-miyake-permanente-1986-model/amp (16.12.2019)

Şekil 114. https://www.metropolismag.com/design/the-a-to-z-of-issey-miyake/?cparticle=2&siarticle=1#APOC (16.12.2019)

Şekil 115. https://www.metmuseum.org/art/collection/search/87948?searchField=All&sortBy=Relevance&ft=Issey+Miyake&offset=80&rpp=20&pos=86 (16.12.2019)

Şekil 116. https://www.metmuseum.org/art/collection/search/83329 (16.12.2019)

Şekil 117. https://www.metmuseum.org/art/collection/search/112860?searchField=All&sortBy=Relevance&ft=Issey+Miyake&offset=140&rpp=20&pos=141 (16.12.2019)

Şekil 118. https://www.metmuseum.org/art/collection/search/714747?searchField=All&sortB

y=Relevance&ft=Issey+Miyake&offset=0&rpp=20&pos=9 (16.12.2019)

Şekil 119. https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-1995-ready-to-wear/issey-miyake/slideshow/collection#108 (16.12.2019)

Şekil 120. https://www.metmuseum.org/art/collection/search/83079?searchField=All&sortBy=Relevance&ft=Issey+Miyake&offset=40&rpp=20&pos=42 (16.12.2019)

Şekil 121. https://www.vogue.com/fashion-shows/fall-2011-ready-to-wear/issey-miyake/slideshow/collection#6 (16.12.2019)

Şekil 122. https://www.vogue.com/fashion-shows/fall-2014-ready-to-wear/issey-miyake/slideshow/collection#4 (16.12.2019)

Şekil 123. https://www.vogue.com/fashion-shows/resort-2016/issey-miyake/slideshow/collection (16.12.2019)

Şekil 124. https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2007-ready-to-wear/gareth-pugh/slideshow/collection (17.12.2019)

Şekil 125. https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2009-ready-to-wear/gareth-pugh/slideshow/collection (17.12.2019)

Şekil 126. https://www.vogue.com/fashion-shows/fall-2008-ready-to-wear/gareth-pugh/slideshow/collection (17.12.2019)

Şekil 127. https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2012-ready-to-wear/gareth-pugh/slideshow/collection (17.12.2019)

Şekil 128. https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2014-ready-to-wear/gareth-pugh/slideshow/collection (17.12.2019)

Şekil 129. https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2018-ready-to-wear/gareth-pugh/slideshow/collection (17.12.2019)

Şekil 130. https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2000-ready-to-wear/chalayan/slideshow/collection (18.12.2019)

Şekil 131. https://www.thedollsfactory.com/2010/08/turkey-present-hussein-chalayan.html (18.12.2019)

Şekil 132. https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2001-ready-to-wear/chalayan/slideshow/collection (18.12.2019)

Şekil 133. https://www.vogue.com/fashion-shows/fall-2019-couture/iris-van-herpen/slideshow/collection (19.12.2019)

Şekil 134. https://www.vogue.com/fashion-shows/fall-2013-couture/iris-van-herpen/slideshow/collection (19.12.2019)

Şekil 135. https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2011-couture/iris-van-herpen/slideshow/collection (19.12.2019)

Şekil 136. https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2011-couture/iris-van-herpen/slideshow/collection (19.12.2019)

Şekil 137. https://www.vogue.com/fashion-shows/fall-2010-ready-to-wear/iris-van-herpen/slideshow/collection (19.12.2019)

Şekil 138. https://www.vogue.com/fashion-shows/fall-2010-ready-to-wear/iris-van-herpen/slideshow/collection (19.12.2019)

Şekil 139. https://www.design-is-fine.org/post/141329606954/roberto-capucci-linea-a-scatola-box-line-1958 (20.12.2019)

Şekil 140. https://www.patriadellabellezza.it/blog/roberto-capucci-il-sublime-nella-moda/ (20.12.2019)

Şekil 141. http://www.laetitiamadeinitaly.it/2011/03/roberto-capuccis-exhibitionart-into.html (20.12.2019)

Şekil 142. https://designandmerchandising.wordpress.com/2011/04/16/the-art-of-fashion-roberto-capucci-2/ (20.12.2019)

Şekil 143. https://pierrecardin.com/%22Circles%22-cl23-en (22.12.2019)

Şekil 144. https://pierrecardin.com/%22Circles%22-cl23-en (22.12.2019)

Şekil 145. https://pierrecardin.com/%22Circles%22-cl23-en (22.12.2019)

Şekil 146. https://pierrecardin.com/designer (22.12.2019)

Şekil 147. https://www.dreamstime.com/editorial-stock-image-fashion-show-pierre-cardin-moscow-fashion-week-love-russia-fall-winter-female-model-march-image69240289 (22.12.2019)

Şekil 148. https://www.pinterest.co.uk (23.12.2019)

Şekil 149. https://www.winderienstra.com/ (23.12.2019)

Şekil 150. http://risekult.com/fashion/winde-rienstra-a-forgotten-path (23.12.2019)

Şekil 151. http://rachpoulter.blogspot.com/ (23.12.2019

Şekil 152. http://lisashahno.com/identity-shifters/object4/ (23.12.2019)

Şekil 153. http://lisashahno.com/squaring-the-square/ (23.12.2019)

Şekil 154. https://www.dezeen.com/2015/06/03/yuri-pardi-geometric-blocks-monument-university-east-london-graduate-fashion-collection/ (23.12.2019)

Şekil 155. https://www.coroflot.com/CharlottaMattsson/Welcome-to-Uchronia (23.12.2019)

Şekil 156. https://www.coroflot.com/CharlottaMattsson/Welcome-to-Uchronia (23.12.2019)

Şekil 157. https://smoda.elpais.com/moda/amaya-arzuaga/ (23.12.2019)

Şekil 158. https://smoda.elpais.com/moda/amaya-arzuaga/ (23.12.2019)

Şekil 159.
https://www.minerals.net/Smorf/CrystalDetail.aspx?sort=2&MineralId=197&MineralName=Schorl (17.04.2020)

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: Hilal Karaca

Doğum Yeri ve Yılı: İzmir, 1986

Eğitimi:

2015-2016 Accademia di Belle Arti Macerata / İtalya / Erasmus (Yüksek Lisans Dönemi)

2013-2013 Kings Colleges London, Genel İngilizce

2004-2008 Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Moda Giyim Tasarım Bölümü (Lisans)

İş Tecrübesi:

2019**-…….** Farbe Tekstil, Model & Grafik Tasarımcısı

2016-2019 Akar Tekstil, Model & Grafik Tasarımcısı (Kadın Giyim Takım Lideri)

2015-2015 Tuline Tekstil, Freelance Model & Grafik Tasarımcısı

2014-2015 Geniustyle, Kurucu Ortak, Model & Grafik Tasarımcısı

2013-2014 Camp Tekstil İstanbul, Model & Grafik Tasarımcısı

2010-2013 Fa-Si Tekstil, Model & Grafik Tasarımcısı

2010- 2010 Derin Giyim, Model Tasarımcısı

2009-2010 Roteks, Model Tasarımcısı

2008-2009 Lay Tekstil, Model & Grafik Tasarımcısı

Stajları:

2008 CNS TEKSTİL – Grafik Baskı Stajı

2007 COLİN'S JEAN – Tasarım Stajı

2007 BUCA YÜN MENSUCAT – İplik Örme Stajı

2006 SUN TEKSTİL – Konfeksiyon Stajı

Ödülleri:

İzfaş – IF WEDDING Yarışması – Onur Ödülü

EİB – IV. Moda Tasarım Yarışması – 3.lük Ödülü

EİB – II. ve III. Moda Tasarım Yarışması – Finalist

Fashionizm – Moda / Sanat / Sinema Festivali – Tez Koleksiyonu Sunumu

Sergileri:

2017 Genç Sanatçılar Lif Sanatı Sergisi, İzmir

Yabancı Dil Bilgisi:

İngilizce- Upper intermediate

Bilgisayar Programları Bilgisi:

Corel Draw

İnDesign

Adobe Photoshop

Adobe Illustrator